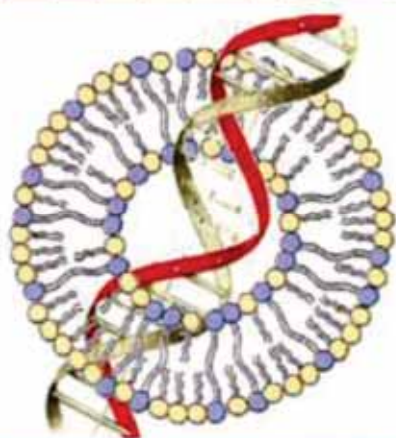

REVISTA ROMÂNĂ DE CRIMINALISTICĂ

Nr.

1

Octombrie 2020

125 DE APARIȚII

VOL. XXI

- **ROMSTYL IMPEX SRL** desfășoară în prezent activități de transport produse petroliere pentru diferite companii pe teritoriul României și European: OMV Petrom, Lukoil Romania, Mol Romania, Socar și Rompetrol.

www.romstyl.ro

office@romstyl.ro

MAREȘ & MAREȘ

AVOCAȚI

- **Mareș & Mareș** este una dintre cele mai prestigioase firme românești de avocatură specializate în dreptul penal care vizează în principal infracțiuni economice și de corupție, dar și în domeniile conexe litigiilor civile și recuperării activelor.

www.mares.ro

mihai.mares@mares.ro

- **SC WORM SRL** este importator și distribuitor pe plan național a profilelor din PVC și aluminiu necesare confecționării tâmplăriei termoizolante (Importator **VIVAPLAST**). Deține un brand propriu cu numele **HEXMAN** care include **accesorii pentru tâmplărie termoizolantă din aluminiu și PVC.**

www.wormaluminiupvc.ro

wormsrl@yahoo.com

- **ANA ROM SECURITY** este o companie de pază care oferă toate serviciile de securitate de pe piața românească: pază cu agenți de securitate, monitorizare și intervenție rapidă, instalare sisteme de securitate și analiză de risc la securitatea fizică.

- Este continuatoarea ROM GUARD SERVICE, una dintre cele mai vechi și puternice societăți de pază din România, fondată în 1993.

www.anaromsecurity.com

manager@anaromsecurity.com

RATELEN CONSTRUCT

- **RATELEN CONSTRUCT** este o societate cu sediul în Lerești, jud. Argeș, care oferă o gamă variată de servicii:
 - Construcții civile, industriale și edilitare
 - Execuție drumuri și poduri
 - Transport de mărfuri
 - Producție de agregate minerale, producție betoane și mixturi asfaltice.

ratelen@gmail.com

ÎN ATENȚIA CITITORILOR ȘI COLABORATORILOR

Revista a fost fondată în martie 1999 sub coordonarea col. (r.) prof. Vasile LĂPĂDUȘI și este realizată de Asociația Criminaliștilor din România (ACR), recunoscută de Guvernul României ca fiind de utilitate publică, prin Hotărârea nr. 1240/2005; Cod de înregistrare fiscal (C.I.F.): 14523220; cod IBAN RO58RNCB0080005641990006-BCR Sucursala Sala Palatului, București; Certificat de înregistrare a mărcii la O.S.I.M. nr. 78602.

Editor: Asociația Criminaliștilor din România, Calea Victoriei nr. 216, sector 1, București
Telefon: 0725.579.334; 0722.698.451

Cei care doresc să publice articole în revistă, vor transmite articolul în format electronic (extensie doc sau docx), la adresa de e-mail acr.criminalistilor@gmail.com. Articolele vor fi redactate în conformitate cu instrucțiunile de redactare ale revistei, care pot fi accesate pe site-ul ACR sau pot fi obținute de la secretariatul ACR.

Opiniile, soluțiile teoretice și practice prezentate în articolele publicate aparțin în exclusivitate autorilor.

Variantele în limba română și engleză ale revistei (Revista Română de Criminalistică și Romanian Journal of Forensic Science) se află pe site-ul asociației: www.asociatiacriminalistilor.ro.

Revista Română de Criminalistică este disponibilă pe site-ul journals.indexcopernicus.com

Viza pentru **Bun de Tipar** este acordată de către Redactorul-șef

ACREDITAREA REVISTEI

Revista este indexată în bazele de date internaționale recunoscute pentru domeniul Științe Juridice, conform Anexei nr. 24 a Ordinului Ministrului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 6129/2016

Profesor Vasile LĂPĂDUȘI, Membru de onoare, Membru fondator și fost Secretar general al Asociației Criminaliștilor din România, Membru fondator al Revistei Române de Criminalistică
Profesor Emilian STANCU, Facultatea de Drept, Universitatea București, Membru de onoare, Membru fondator și fost Președinte al Asociației Criminaliștilor din România

Redactor-șef:

Profesor Gheorghe POPA, Facultatea de Drept, Universitatea Româno-Americană București, Conducător de doctorat în cadrul Școlii Doctorale de Drept a IOSUD "Titu Maiorescu" București, Membru fondator și Președintele Asociației Criminaliștilor din România, Membru fondator al Revistei Române de Criminalistică, Prim-vicepreședinte al Corpului Experților Criminaliști din România

Redactor-șef adjunct:

Profesor asociat Maria-Georgeta STOIAN, Facultatea de Drept, Universitatea "Titu Maiorescu" București, Expert criminalist, Secretar general al Asociației Criminaliștilor din România

Redactori:

Profesor Adrian-Cristian MOISE, Facultatea de Științe Juridice, Economice și Administrative din Craiova, Universitatea "Spiru Haret" din București, Președintele Secției Învățământ Universitar din cadrul Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Nicoleta-Elena HEGHEȘ, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir" din București, Vicepreședintele Secției Învățământ Universitar din cadrul Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Gheorghe-Iulian IONIȚĂ, Facultatea de Drept, Universitatea Româno-Americană, București, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Ancuța-Elena FRANȚ, Facultatea de Drept, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

I.S.S.N. 1454-3117

10 Lei

Redactori asociați:

Profesor Gheorghe ALECU, Facultatea de Științe Juridice și Științe Economice din Constanța, Universitatea "Spiru Haret" din București, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Bogdan BUNECI, Facultatea de Drept, Universitatea Ecologică din București, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Gabriela-Constanța MATEI, Facultatea de Drept, Universitatea Ecologică din București, Membru fondator al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Mihail GHEORGHITĂ, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova

Profesor Pavel TAL, Director al Programului de studii de securitate cibernetică - Sisteme informaționale, Școala de Economie și Management, Colegiul Academic din Tel Aviv-Yaffo, Israel

Dr. Anya Louise HUNT, Președinte al „Chartered Society of Forensic Sciences”, Marea Britanie

Consiliul editorial:

Profesor Petre BUNECI, Facultatea de Drept, Universitatea Ecologică din București, Prim-vicepreședinte al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Dan VOINEA, Decanul Facultății de Drept și Științe Economice din Târgu Jiu, Universitatea "Titu Maiorescu" București, Membru fondator și Vicepreședinte al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Nicolae MĂRGĂRIT, Facultatea de Drept, Universitatea Bioterra București, Vicepreședinte al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Elena–Ana IANCU, Decanul Facultății de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Agora din Oradea, Președintele Secției Metodologie Criminalistică din cadrul Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Tudorel-Severin BUTOI, Facultatea de Științe Juridice, Economice și Administrative, Universitatea "Spiru Haret" București, Membru fondator al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Constantin DUVAC, Decanul Facultății de Drept, Universitatea Româno-Americană București, Membru și fost Președinte al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Viorel VASILE, Facultatea de Științe Juridice, Universitatea "Hyperion" din București, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Gheorghe GOLUBENCO, Facultatea de Drept, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Profesor Csaba KISS, Facultatea de Psihologie, Universitatea "Titu Maiorescu" București, Psiholog criminalist, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Cristian STAN, Facultatea de Medicină, Universitatea "Titu Maiorescu" București, Medic legist la Institutul Național de Medicină Legală "Mina Minovici"

Profesor Emilian-Alexandru BULEA, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea "Valahia" din Târgoviște, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Nicolae GAMENT, Facultatea de Drept, Universitatea Româno-Americană București, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

Profesor Cosmin CERNAT, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București

Procuror militar dr. Florin BOBIN, Membru fondator și Președintele Secției Tactică Criminalistică din cadrul Asociației Criminaliștilor din România

Expert criminalist Radu DASCĂLU, Vicepreședinte al Asociației Criminaliștilor din România, Evaluator șef în cadrul Organismului Național de Acreditare RENAR

Expert criminalist Ilie-Dragoș NAIBA, Șef Serviciu Criminalistic din cadrul I.P.J. Cluj, Președintele Secției Tehnică Criminalistică din cadrul Asociației Criminaliștilor din România

Expert criminalist dr. Constantin MIREA, Institutul Național de Expertize Criminalistice din cadrul Ministerului de Justiție, Președintele Secției Expertize Criminalistice din cadrul Asociației Criminaliștilor din România

Expert criminalist Florin LĂZĂU, Șef Serviciu Criminalistic din cadrul I.P.J. Bihor, Președintele Secției Cercetare, Inovare, Dezvoltare din cadrul Asociației Criminaliștilor din România

Inginer Anca Elena BĂLAN, Administrator al S.C. "CRONOS", Președinta Secției Elaborare, Implementare Proiecte din cadrul Asociației Criminaliștilor din România

Expert criminalist Paul CHENDE, Șef Serviciu Criminalistic din cadrul I.P.J. Maramureș, Vicepreședintele Secției Tehnică Criminalistică din cadrul Asociației Criminaliștilor din România

Expert criminalist dr. Ionel NECULA, Vicepreședintele Secției Elaborare, Implementare Proiecte din cadrul Asociației Criminaliștilor din România

Expert criminalist Romeo-Cristian DUGHILĂ, Șeful Serviciului Criminalistic din cadrul I.P.J. Iași, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

Expert criminalist Mihai-Marius TEODORESCU, Serviciul Criminalistic din cadrul I.P.J. Cluj, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

Expert criminalist dr. Mihai-Constantin AVORNICULUI, Serviciul Criminalistic din cadrul I.P.J. Cluj, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

Expert criminalist Camelia GRIGORE, Institutul Național de Expertize Criminalistice din cadrul Ministerului de Justiție, Membru al Asociației Criminaliștilor din România

CUPRINS

Pag.	TITLUL ARTICOLULUI / AUTOR(I)
5	Expertiza criminalistică, judiciară, privată în România între realitate și ficțiune Gheorghe POPA
10	Adevărul științific - factor primordial în consolidarea încrederii persoanei în sistemul judiciar Ana-Maria GRĂMESCU, Maria-Georgeta STOIAN, Ana Maria Daniela BARBU
18	Managementul combaterii grupurilor de crimă organizată specializată în traficul de arme Lucian IVAN
28	Statul captiv Vasilica-Leontina TUDOR, Alexei BARBĂNEAGRĂ, Mihnea Claudiu DRUMEA
39	Sanționare vs. Reintegrare a delicventului juvenil Mădălina Elena MASCARELL
42	Clasificarea și caracteristica criminalistică a accidentelor de trafic rutier: reflecții de ordin teoretico-practic Vitalie RUSU
56	Noi tehnici de investigație: prevederi normative și posibilități practice Ion COVALCIUC
61	Reflecții de ordin teoretico-practic privind aplicarea înregistrărilor audio-video la cercetarea locului faptei Vitalie JITARIUC
68	Izolarea termică a construcțiilor la incendiu. Experiment comparativ Marian-Bogdan LAMBĂ, Emanuel DARIE, Dragoș-Iulian PAVEL

TABLE OF CONTENTS

Page	TITLE OF THE ARTICLE / AUTHOR(S)
5	Romanian Private Forensic Judicial Expertise, between Reality and Fiction Gheorghe POPA
10	Scientific Truth - Utmost Importance Factor in Strengthening Public Trust in the Judicial System Ana-Maria GRĂMESCU, Maria-Georgeta STOIAN, Ana Maria Daniela BARBU
18	Management of Combating Organised Crime Groups Specialized in Arms Trafficking Lucian IVAN
28	The Captive State Vasilica-Leontina TUDOR, Alexei BARBĂNEAGRĂ, Mihnea Claudiu DRUMEA
39	Punishment vs. Reintegration of the Juvenile Delinquent Mădălina Elena MASCARELL
42	Classification and Forensic Characteristics of Road Traffic Accidents: Theoretical and Practical Reflections Vitalie RUSU
56	New Investigative Techniques: Regulatory Provisions and Practical Possibilities Ion COVALCIUC
61	Theoretical and Practical Reflections on the Use of Audio and Video Recordings in the Crime Scene Investigation Vitalie JITARIUC
68	Thermal Insulation of Buildings in Case of Fire. Comparative Experiment. Marian-Bogdan LAMBĂ, Emanuel DARIE, Dragoş-Iulian PAVEL

EXPERTIZA CRIMINALISTICĂ, JUDICIARĂ, PRIVATĂ ÎN ROMÂNIA ÎNTRE REALITATE ȘI FICȚIUNE

ROMANIAN PRIVATE FORENSIC JUDICIAL EXPERTISE, BETWEEN REALITY AND FICTION

Prof. univ. dr. Gheorghe POPA

Universitatea „Româno-Americană” București, Facultatea de Drept
popa_gheorghe1959@yahoo.com

REZUMAT

În cuprinsul acestui articol prezentăm rezultatele și concluziile unei analize temeinice a legislației naționale care reglementează expertiza criminalistică, judiciară, privată în România, efectuată cu scopul de a afla în ce măsură se transpune în practică principiul contradictorialității ce implică respectarea „egalității de arme” între învinuire și apărare, între susținerea pretențiilor și combaterea lor și care trebuie să guverneze activitatea de expertiză criminalistică judiciară.

Articolul se referă la: modul, dacă și cum este implicat expertul criminalist independent autorizat, în efectuarea expertizei criminalistice, judiciare, și în ce măsură poate efectua acest gen de expertiză la solicitarea organelor judiciare sau instanței de judecată; modul cum au fost aplicate și transpuse în practică prevederile legale cu privire la înființarea laboratoarelor private de expertiză criminalistică sau a societăților civile profesionale, din anul 2011 și până în prezent; precum și rolul, importanța și valoarea probatorie a expertizei criminalistice extrajudiciare în procesul penal sau civil.

CUVINTE CHEIE: *expertiză, expert, criminalistică, privat, independent, autorizat.*

ABSTRACT

In this article, we present the results and conclusions flowing a thorough analysis of the national legislation governing Romanian private forensic judicial expertise, carried out in order to realize how is transposed into practice the adversarial principle of „equality of arms”, between prosecution and defense, between upholding and combating claims, which must govern the activity of forensic judicial expertise, is applied.

The article refers to the manner, if and how the authorized independent forensic expert is involved, in accomplishment of the forensic judicial expertise, and how can he perform this kind of expertise at the request of the judicial bodies or the court; the manner in which the legal provisions regarding the establishment of private forensic laboratories or professional civil societies have been applied and put into practice, from 2011, until now; as well as the role, the importance and probative value of extrajudicial forensic expertise in criminal or civil proceedings..

KEYWORDS: *expertise, expert, forensics, private, independent, authorized.*

INTRODUCERE

Orice faptă penală produce, în mod inevitabil, modificări în mediul unde a fost săvârșită.

Aceste modificări sunt considerate ca fiind urme criminalistice numai dacă se află în legătură de cauzalitate cu fapta respectivă și cu persoana făptuitorului și “sunt utile cercetării criminalistice”¹.

Urmele care pot fi descoperite la locul

faptei sunt numeroase. Ele pot fi create de persoane, animale, obiecte/instrumente, fenomene. Pot fi urme de contact, materie, periferice sau poziționale, ori care relevă anumite deprinderi ale făptuitorului.

Pentru descoperirea, recoltarea, conservarea și valorificarea urmelor se folosesc numeroase metode și tehnici criminalistice care trebuie utilizate ținând cont, în principal, de natura urmei și a obiectului pe care s-a creat aceasta.

¹ Lucian Ionescu - Note de curs, București 2002, pag. 25

Examinarea și interpretarea urmelor și a probelor materiale se fac atât la locul faptei cât și în laborator.

La locul faptei interpretarea dialectică a urmelor ajută la obținerea unor informații prețioase cu privire la modul de operare utilizat de făptuitor, succesiunea activităților executate în câmpul infracțiunii, comportamentul făptuitorului în timpul și după comiterea faptei².

Examinarea urmelor și a probelor materiale în laborator ajută la clarificarea celei mai importante “probleme” a investigației criminalistice: identificarea persoanei, animalului, obiectului sau instrumentului, fenomenului care are legătură cu fapta penală.

Pentru examinarea urmelor și probelor materiale, în vederea realizării identificării criminalistice sunt necesare cunoștințele unor specialiști sau experți specializați într-un anumit domeniu: criminalistică, fizică, chimie, inginerie, genetică etc.

În majoritatea țărilor din spațiul european, specialiștii/expertii criminaliști își desfășoară activitatea într-o instituție de expertiză criminalistică de stat, într-un laborator privat sau pe cont propriu, ca independent, nu interpretează legea și nici nu analizează modul în care este aplicată.

Aceștia examinează urmele sau probele materiale puse la dispoziție și formulează opinii cu privire la acele împrejurări de fapt pentru a căror lămurire sunt necesare cunoștințele pe care le posedă.

Drepturile, obligațiile experților criminaliști și posibilitatea acestora de a efectua examinări criminalistice sunt prevăzute în legislația națională³. Majoritatea țărilor prevăd cerințe (educație, formare și/sau certificare) pentru recunoașterea ca expert criminalist și pentru efectuarea examinărilor criminalistice într-un anumit domeniu.

Examinările criminalistice pot fi efectuate în contextul unor proceduri penale, administrative sau civile, fie ca parte a cercetării din etapa premergătoare judecării (urmărirea

penală), fie în cursul cercetării efectuate de instanță (judecată).

Rezultatele unei examinări criminalistice sunt prezentate în detaliu într-un raport de expertiză criminalistică care, potrivit prevederilor din Codul de procedură penală, este un mijloc de probă⁴.

În acest document, expertul criminalist prezintă rezultatele unui studiu științific sau al unei examinări fizice a unei urme, a unui obiect ori a unei situații pentru a oferi răspunsuri motivate, argumentate științific la întrebările formulate de către anchetator, procuror sau instanță.

ESTE EXPERTIZA CRIMINALISTICĂ, JUDICIARĂ, PRIVATĂ, O REALITATE?

Activitatea de efectuare a expertizelor criminalistice constituie un factor important în sporirea eficienței organelor judiciare, în cadrul procesului de înfăptuire a justiției întrucât ajută la “constatarea, clarificarea sau evaluarea unor fapte sau împrejurări ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului”⁵.

Pentru efectuarea acestei activități legiuitorul a statuat o dublă reglementare: una generală (Codul de procedură penală) și alta specială (Legea nr. 156 din 5 iulie 2011 - pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 75/2000 privind autorizarea experților criminaliști care pot fi recomandați de părți să participe la efectuarea expertizelor criminalistice), la care a adus completări cu privire la competența instituțiilor și calitatea persoanelor care pot efectua expertize criminalistice judiciare.

Completările la prevederile legale în materie de expertiză criminalistică judiciară menționate constau în faptul că:

- “se efectuează de experți criminaliști autorizați care își desfășoară activitatea în cadrul laboratoarelor private de specialitate⁶, constituite conform dispozițiilor legale privind autorizarea laboratoarelor private de expertize

² Gheorghe Popa – Tehnică criminalistică, curs universitar, Editura ProUniversitaria, București, pag. 40

³ Art. 175 Codul de procedură penală și Legea nr. 156 din 5 iulie 2011 - pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 75/2000 privind autorizarea experților criminaliști care pot fi recomandați de părți să participe la efectuarea expertizelor criminalistice

⁴ Art. 97 Codul de procedură penală

⁵ Art 172 (1) Codul de procedură penală

⁶ Art. 1 (1) din Legea nr. 156 din 5 iulie 2011 - pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 75/2000 privind autorizarea experților criminaliști care pot fi recomandați de părți să participe la efectuarea expertizelor criminalistice

criminalistice”⁷, “poate fi efectuată de experți oficiali din laboratoare sau instituții de specialitate ori de experți independenți autorizați din țară sau din străinătate, în condițiile legii”⁸.

- experții criminaliști autorizați pot să își exercite activitatea individual sau în societăți civile profesionale, constituite potrivit legii, care au ca obiect de activitate participarea la efectuarea expertizelor criminalistice, în condițiile legii”⁹.

- “părțile și subiecții procesuali principali au dreptul să solicite ca la efectuarea expertizei să participe un expert recomandat de acestea. În cazul în care expertiza este dispusă de instanță, procurorul poate solicita ca un expert (în opinia noastră independent autorizat sau oficial) recomandat de acesta să participe la efectuarea expertizei”¹⁰, “părțile și subiecții procesuali principali sunt încunoștiințați că au dreptul să ceară numirea câte unui expert recomandat de fiecare dintre ele, care să participe la efectuarea expertizei”¹¹, “la efectuarea expertizelor criminalistice judiciare pot participa și experți criminaliști autorizați, numiți de organele judiciare la recomandarea părților”¹².

Analiza textelor de lege menționate relevă faptul că în România activitatea de expertiză criminalistică judiciară poate fi efectuată fără probleme atât în cadrul laboratoarelor private de expertiză criminalistică cât și de experți criminaliști independenți autorizați.

Totodată, experții criminaliști independenți autorizați pot să participe efectiv la efectuarea expertizei de către expertul oficial care își desfășoară activitatea în cadrul unor instituții publice de criminalistică (institute, laboratoare, servicii).

Prin participarea expertului criminalist independent autorizat la efectuarea expertizei de către expertul oficial se înțelege prezența acestuia la toate fazele/etapele examinărilor, experimentelor care se fac asupra urmelor sau probelor materiale considerate în litigiu sau model de comparație.

Existența normelor legale de reglementare a expertizei criminalistice, judiciare, private, poate conduce la ideea că

aceasta este organizată și se desfășoară în plenitudinea ei, deci este o realitate.

ESTE EXPERTIZA CRIMINALISTICĂ, JUDICIARĂ, PRIVATĂ, O FICȚIUNE?

Se presupune că prin reglementările în materie de expertiză criminalistică judiciară prezentate anterior s-a urmărit respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor implicate într-un proces penal sau civil prin transpunerea în practică a principiului “egalității armelor” ca garanție formală a dreptului la un proces echitabil.

De asemenea, se presupune că aceste modificări au survenit din dorința legiuitorului de a întări aplicabilitatea principiului contradictorialității, care implică respectarea „egalității de arme” între învinuire și apărare, între susținerea pretențiilor și combaterea lor, și care trebuie să guverneze activitatea de expertiză criminalistică judiciară.

În practică realitatea este alta, întrucât există o contradicție majoră între ceea ce s-a dorit la momentul modificării legislației și ceea ce se manifestă acum cu privire la expertiza criminalistică judiciară, prin oferirea posibilităților ca experții criminaliști autorizați să poată să își exercite activitatea individual, în cadrul laboratoarelor private de expertiză criminalistică sau în societăți civile profesionale.

În argumentarea acestor afirmații facem următoarele precizări:

1. Efectuarea expertizei criminalistice judiciare de către experți individuali autorizați se realizează sporadic, organul judiciar (poliția, parchetul) și instanțele de judecată considerând că este mai bine să se apeleze la experții oficiali din instituțiile publice de criminalistică (Institutul Național de Expertize Criminalistice de pe lângă Ministerul Justiției, cu laboratoarele interjudețene, Institutul Național de Criminalistică al Poliției Române, Serviciile de criminalistică din cadrul Inspectoratelor Județene de Poliție).

În această situație, apărătorii persoanelor

⁷ Art. 1 (1) din Legea nr. 156 din 5 iulie 2011

⁸ Art. 172 (4) Codul de procedură penală

⁹ Art. 10 (2) din Legea nr. 156 din 5 iulie 2011

¹⁰ Art 173 (4) Codul de procedură penală

¹¹ Art 177 (4) Codul de procedură penală

¹² Art. 1 (2) din Legea nr. 156 din 5 iulie 2011

implicate într-un proces penal sau civil apelează deseori la expertul criminalist individual autorizat pentru efectuarea unei expertize extrajudiciare, al cărui raport este prezentat procurorului sau instanței, în cele mai multe cazuri, nu ca un mijloc de probă, așa cum este prevăzut în Codul de procedură penală, ci ca un înscris. În numeroase situații raportul de expertiză extrajudiciară nu este acceptat de procuror sau instanță.

2. Expertul independent autorizat numit de părți nu participă la efectuarea expertizei criminalistice judiciare de către expertul criminalist oficial din cadrul instituțiilor publice.

Acesta are doar dreptul să facă “observații cu privire la obiectul expertizei și întrebările formulate de organul judiciar, să ceară modificarea sau completarea lor, iar cu privire la raportul de expertiză să facă obiecții”¹³, prevederi față de care Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 601/2016 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 7 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 75/2000 privind organizarea activității de expertiză criminalistică, s-a pronunțat ca fiind constituționale.

În opinia noastră, bazată pe o experiență îndelungată în domeniul criminalisticii, neparticiparea expertului independent autorizat numit de părți la efectuarea expertizei de către expertul oficial reprezintă un impediment major pentru formularea obiecțiilor cu privire la raportul de expertiză criminalistică, deoarece nu a observat în mod direct condițiile și etapele în care s-au realizat examinările, experimentele, ale căror rezultate au stat la baza demonstrațiilor și la formularea concluziilor.

Mai mult decât atât, acum, când managementul calității guvernează activitatea de criminalistică în general și de expertiză criminalistică în special, prin proceduri specifice fiecărei activități, prin neparticipare, expertul criminalist independent autorizat numit de părți nu poate să știe dacă procedurile au fost respectate întocmai.

3. Experții criminaliști independenți autorizați nu pot să își exercite activitatea în cadrul unor laboratoare private de expertiză criminalistică, judiciară sau în

societăți civile profesionale deoarece legislația nu a fost finalizată, iar camerele de comerț nu aprobă înființarea lor.

Pentru înființarea laboarelor private de expertiză criminalistică, judiciară, s-a emis Regulamentul privind autorizarea acestora, anexă la Legea 156/2011, care nu este aplicabil, deoarece în termen de 60 zile de la apariția legii și a regulamentului, Ministerul Justiției trebuia să finalizeze legislația prin emiterea următoarelor acte normative:

- H.G. - privind Regulamentul de organizare și funcționare a comisiei de autorizare;
- H.G. - privind proceduri de evaluare a laboratoarelor, precum și supraveghere a celor autorizate;

- Ordin al ministrului justiției privind Regulamentul pentru dobândirea calității de expert criminalist autorizat și procedura de retragere a acestei calități;

- Ordin comun al ministrului justiției și al ministrului administrației și internelor privind componența comisiei de autorizare;

- Ordin comun al ministrului justiției și al ministrului administrației și internelor privind Codul deontologic al expertului criminalist autorizat;

- Ordin al ministrului justiției pentru aprobarea procedurii privind evaluarea laboratoarelor private de expertize criminalistice în vederea autorizării.

Nefinalizarea legislației, datorită faptului că Ministerul de Justiție a ignorat intenționat emiterea actelor normative menționate, subsecvente cadrului legal principal, demonstrează că expertiza criminalistică, judiciară, privată în România este într-o mare măsură ficțiune.

CONCLUZII

Având în vedere aspectele prezentate, se poate afirma, fără teama de a greși, că expertiza criminalistică, judiciară, privată în România nu se poate desfășura în plenitudinea ei deoarece statul nu dorește să finalizeze legislația specifică domeniului și astfel se poate considera că principiului contradictorialității ce implică respectarea „egalității de arme” între învinuire și

¹³ Art 7 (1) din Ordonanța Guvernului nr. 75/2000 privind organizarea activității de expertiză criminalistică

apărare, între susținerea pretențiilor și combaterea lor și care trebuie să guverneze activitatea de expertiză criminalistică judiciară, nu este respectat întocmai.

Pentru ca expertiza criminalistică, judiciară, privată, să devină cu adevărat o realitate în România se impune cu necesitate:

a) modificarea legislației astfel încât să permită participarea efectivă a expertului criminalist independent autorizat la efectuarea expertizei de către expertul oficial din cadrul instituțiilor publice de expertiză criminalistică,

b) emiterea actelor normative menționate în Regulamentul privind autorizarea laboratoarelor private de expertize criminalistice,

c) înființarea Colegiului experților criminaliști care să gestioneze problema dobândirii calității de expert criminalist independent autorizat, să urmărească respectarea, de către experți, a codului deontologic și să stabilească modalități de formare continuă a experților pentru actualizarea informațiilor, în vederea cunoașterii permanent a noutăților apărute în domeniu, atât la nivel național cât și internațional.

BIBLIOGRAFIE

- Legea nr. 156 din 5 iulie 2011 - pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 75/2000 privind autorizarea experților criminaliști care pot fi recomandați de părți să participe la efectuarea expertizelor criminalistice;

- Codul de procedură penală al României;

- Decizia nr. 601/2016 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 7 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 75/2000 privind organizarea activității de expertiză criminalistică;

- Regulamentul privind autorizarea laboratoarelor private de expertize criminalistice - anexa la Legea 156/2011 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 75/2000 privind autorizarea experților criminaliști care pot fi recomandați de părți să participe la efectuarea expertizelor criminalistice;

- Emilian Stancu - Tratat de criminalistică, Editura Universul Juridic, București;

- Lucian Ionescu - Note de curs, București, 2002;

- Gheorghe Popa - Tehnică criminalistică, curs universitar, Editura ProUniversitaria, București.

ADEVĂRUL ȘTIINȚIFIC - FACTOR PRIMORDIAL ÎN CONSOLIDAREA ÎNCREDERII PERSOANEI ÎN SISTEMUL JUDICIAR

SCIENTIFIC TRUTH - UTMOST IMPORTANCE FACTOR IN STRENGTHENING PUBLIC TRUST IN THE JUDICIAL SYSTEM

Prof. univ. dr. ing. Ana-Maria GRĂMESCU

Expert judiciar, Prof. univ. asociat Universitatea OVIDIUS Constanța, Institutul de Studii Doctorale - Școala Doctorală de Științe Aplicate și Facultatea de Construcții, Președinte al Colegiului Internațional de Pregătire Profesională Continuă al Experților și Specialiștilor - SC MEI
am_gramescu@yahoo.com

Dr. ing. chim. Maria-Georgeta STOIAN

Expert criminalist
geta_stoian@yahoo.com

Dr. economist Ana Maria Daniela BARBU,

Expert judiciar, Jurist SC Management Expert International SRL
expertdanabaru@gmail.com

REZUMAT

Cercetările din ultima perioadă au evidențiat faptul că în Uniunea Europeană expertiza judiciară este deosebit de importantă pentru organele cu atribuții jurisdicționale. Mai mult ca oricând, în această etapă, rolul experților judiciari trebuie să fie în continuu progres, într-o continuă schimbare marcată de relațiile transfrontaliere juridice și economice dintre statele europene, iar cunoașterea condițiilor fiecărui stat este foarte importantă și necesară în armonizarea legislației, a procedurilor, a inițierii unei jurisprudențe comune, armonizată tuturor politicilor.

Expertiza judiciară, ca un act de probă fundamental bazat pe știință, este proba care pune în evidență adevărul științific, indispensabil în procesele civile și penale. Aflată la intersecția dintre știință, tehnologie și drept - din ce în ce mai controversată, expertiza judiciară este o știință interdisciplinară, influențată de relațiile transfrontaliere și care, în etapa actuală, necesită standarde comune, proceduri comune, un spațiu european omogen fundamentat pe încredere, mobilitate, menit să contribuie la creșterea calității actului judiciar și totodată a încrederii cetățeanului în sistemul judiciar.

Drept consecință, expertul judiciar, atât în cadrul unui proces civil, cât și în cadrul unui proces penal, își asumă un rol eterogen, similar celui de auxiliar al justiției, dar care îi conferă totodată o poziție importantă, aproape predominantă, prin modul în care evidențiază adevărul științific, prin argumentarea opiniei, elemente importante judecătorului care urmează a-și întemeia hotărârea în elucidarea cauzei.

Lucrarea își propune să prezinte importanța punerii în evidență a adevărului prin probe științifice și interpretări complexe care în multe situații au caracter interdisciplinar.

CUVINTE CHEIE: *expertiza judiciară, mijloc de probă, judiciar, adevăr științific.*

ABSTRACT

Recent research has shown that forensic expertise in the European Union is particularly important for bodies with jurisdiction. More than ever, at this stage, the role of judicial experts must be constantly evolving, in a continuous change marked by cross-border legal and economic relations between European states, and knowledge of the conditions of each state is very important and necessary in harmonizing legislation, procedures, the initiation of common case law, harmonized with all policies.

Judicial expertise, as a fundamental act of evidence based on science, is evidence that highlights the scientific truth, indispensable in civil and criminal proceedings. At the crossroads of science, technology and law - increasingly controversial, forensic expertise is an interdisciplinary science, influenced by cross-border relations and which, at this stage, requires common standards, common procedures, a homogeneous European

area based on trust, mobility, meant to contribute to the increase of the quality of the judicial act and at the same time of the citizen's trust in the judicial system.

As a consequence, the judicial expert, both in a civil trial and in a criminal trial, assumes a heterogeneous role, similar to that of auxiliary of justice, but which also gives him an important position, almost predominant, by the way highlights the scientific truth, by arguing the opinion, important elements to the judge who is to base his decision in elucidating the case.

The paper aims to present the importance of highlighting the truth through scientific evidence and complex interpretations that in many situations are interdisciplinary.

KEYWORDS: *forensic expertise, evidence, judicial, scientific truth.*

INTRODUCERE

După cum se cunoaște, un sistem judiciar eficient conduce la creșterea încrederii cetățeanului, la consolidarea structurii sociale, dar și la progresul societății.

În această spirală, expertiza judiciară deține un rol important fiind bazată pe cunoaștere și interpretare judicioasă în elucidarea adevărului.

Expertiza judiciară este un act de probă fundamental, motivat de faptul că se bazează pe cunoaștere, este proba care aduce în imaginea participanților la actul de justiție adevărul științific, indispensabil în procesele civile și penale. Aflată la intersecția dintre știință, tehnologie și drept - din ce în ce mai controversată, expertiza judiciară este o știință interdisciplinară, influențată de relațiile transfrontaliere și care, în etapa actuală, necesită standarde comune, proceduri comune, un spațiu european omogen fundamentat pe încredere, mobilitate, menit să contribuie la creșterea calității actului judiciar și totodată a încrederii cetățeanului în sistemul judiciar.

Drept consecință, expertul judiciar, atât în cadrul unui proces civil, cât și în cadrul unui proces penal, își asumă un rol eterogen, similar celui de auxiliar al justiției, dar care îi conferă totodată o poziție importantă, aproape predominantă, prin modul în care evidențiază adevărul științific, prin argumentarea opiniei, elemente importante pe care judecătorul urmează a-și întemeia hotărârea în elucidarea cauzei.

Cu cât știința avansează, cu atât mai mult

instanțele au nevoie de experți pentru a răspunde la multitudinea de întrebări științifice.

Un studiu făcut în anul 1992 de Ministerul Justiției din Franța consemnează că în cursul anului 1991, pentru soluționarea cauzelor, minim 13% din acestea au avut nevoie pentru soluționare de opinia experților consemnată în rapoartele de expertiză judiciare.

Dezvoltarea societății în anii care au urmat procesului de globalizare, a evidențiat faptul că acest procent este de mult depășit. Rolul experților judiciari este în continuu progres, dar și în schimbare, această schimbare fiind marcată de relațiile transfrontaliere juridice și economice dintre statele europene.

Pe zi ce trece, crește tot mai mult cererea de experți bine calificați și cu experiență, care trebuie să fie capabili să își folosească abilitățile la nivel național, european, internațional: expertiza tehnică din diferitele domenii, expertiza tehnică/ constatarea tehnico-științifică traseologică; expertiza urmelor de călcare; expertiza urmelor lăsate de mijloacele de transport; expertiza urmelor lăsate de mijloacele de tăiere și a urmelor create prin apăsare sau lovire; expertiza urmelor lăsate de animale; expertiza pentru stabilirea întregului component de lemn; expertiza urmelor de sol; expertiza urmelor de incendiu de păduri; expertiza urmelor de mâini; expertiza urmelor papilare de pe frunze; expertiza dendrocronologică; alte genuri de expertize pretabile a fi efectuate în cazul infracțiunilor¹.

Prin urmare, constatăm că unul din factorii predominanți în creșterea încrederii cetățeanului în sistemul de justiție, pe lângă

¹ Ana Maria Grămescu, Ana Maria Daniela Barbu – Expertiza Judiciară mijloc de probă – Ed MATRIX Bucuresti 2020, ISBN 978-606-25-0544-8 – 454 pag,

reforme promovate, îl constituie și creșterea calității serviciilor conexe, atât prin promovarea unor concepte de performanță, de cunoaștere, de creștere a nivelului științific, cât și, în egală măsură, prin existența unei jurisprudențe comune și a unui spațiu european bazat pe încredere și mobilitate.

Așadar, este foarte important ca experții judiciari în ansamblu să lucreze în baza unor standarde comune indiferent de domeniul în care își desfășoară activitatea.

Autorii au efectuat un studiu comparativ între jurisprudența Europei Continentale, puternic influențată de jurisprudența franceză, și jurisprudența federală a statelor de peste ocean, din care se observă faptul că în legislația europeană, în prezent, cadrul care reglementează cooperarea judiciară internațională nu include și domeniul expertizei judiciare.

ADEVĂRUL JUDICIAR

Literatura de specialitate consemnează mai multe tipuri de adevăr: un adevăr filozofic, psihologic, un adevăr istoric, un adevăr social, un adevăr științific, un adevăr absolut sau relativ, un adevăr judiciar, cât și multe alte aspecte polisemantice al acestei noțiuni.

Partea de adevăr care interesează este adevărul judiciar, dar acesta are la bază în argumentare toate celelalte tipuri de adevăr, precum și faptele, calitatea profesională a consilierilor, cadrul legislativ și înțelepciunea judecătorului.

Cu alte cuvinte, adevărul judiciar se bazează pe o stabilire corectă a faptelor relevante, iar stabilirea corectă se bazează pe probe și dovezi furnizate de experții judiciari și specialiști, pe prescripții tehnice și acte normative care reglementează fiecare domeniu al științei, prin urmare pe adevăr științific.

Tudor Vianu consemna: *”Frumusețea adevărului științific rezultă din forma sub care ni se prezintă și tocmai această formă ne cucerește și ne îndeamnă să-i pătrundem conținutul.*

În cel mai neînsemnat adevăr științific, obținut cu multă trudă, strălucește parcă ceva din întregul univers, ceva nespus de frumos.

Aparent, omul de știință pare cel mai îndepărtat de orice preocupare artistică. Și totuși, la sfârșitul cercetării, omul de știință

simte aceeași bucurie ca aceea care răsplătește pe artist. Adevărul științific, frumosul și binele cresc dintr-o tulpină comună”.

EXPERTIZA JUDICIARĂ / EXPERTUL JUDICIAR

Expertiza judiciară este mijlocul de probă prin care se aduce la cunoștința organelor judiciare opinia unor experți/specialiști cu privire la acele împrejurări de fapt pentru a căror lămurire sunt necesare cunoștințe deosebite. Această opinie se formează pe baza unei activități de cercetare concretă a cazului, a utilizării altor probe emise de laboratoare atestate, a interpretării și a aplicării unor date de specialitate de către persoanele competente desemnate de către organul judiciar.

Prin urmare, expertiza judiciară reprezintă opinia unui expert/specialist exprimată prin lucrarea întocmită cu referire la obiectivele stabilite de instanță, în scopul lămuririi completului de judecată asupra chestiunilor tehnice, științifice, economice, criminalistice ș.a. care sunt indispensabile soluționării litigiului.

Drept consecință, expertul judiciar, atât în cadrul unui proces civil, cât și în cadrul unui proces penal, își asumă un rol eterogen, similar celui de auxiliar al justiției, dar care îi conferă totodată o poziție importantă, aproape predominantă, prin modul în care evidențiază adevărul științific, precum și în ceea ce privește organizarea/argumentarea elementelor pe care judecătorul urmează a-și întemeia hotărârea în elucidarea cauzei.

În ceea ce privește noțiunea expertizei judiciare, dintr-o perspectivă logică, putem spune că este dovada care permite stabilirea valorii adevărului sau falsului în ceea ce privește o afirmație sau un fapt, relevant din punct de vedere judiciar.

Potrivit avocatului francez Jean Domat, dovada/proba este ceea ce convinge mintea despre existența adevărului. Pentru regele reformist grec Solon, dovezile erau motivele raționale de a declara sau de a nega ceva, pentru Ambroise Colin și Henri Capitant dovezile erau motivele raționale să evidențieze ce înseamnă în vederea stabilirii unei presupuse realități și, potrivit lui Gerard Cornu, orice dovadă este demonstrarea unui fapt sau a unui act prin

mijloacele prevăzute de lege.

Pentru a avea o decizie judiciară bună, orice instanță trebuie să aibă o modalitate bună de a utiliza probele, de a le selecta prin veridicitatea lor în scopul de a găsi și de a dovedi faptele reale. O importanță majoră în interpretarea și selectarea probelor o are competența în administrarea probelor, alegerea experților și specialiștilor adecvați cauzelor respective, dovedite prin pregătirea și atestatele dobândite; nu este exclusă și o prezentare a activității expertului în domeniul solicitat, probată prin performanțe.

Necunoașterea domeniilor/specializărilor de referință, a cadrului legal cu care legislația juridică trebuie coroborată, dar și nerespectarea unui cod de etică profesională din partea experților sau specialiștilor desemnați de instanțe și care nu înțeleg a se retrage atunci când nu au competența solicitată sau nesolicitată dar evidentă prin studiul dosarului, poate conduce la acordarea unor termene nejustificate din partea instanțelor și tergiversarea soluționării cauzelor, la emiterea unor decizii judecătorești care nu îndeplinesc condițiile de aplicare, la favorizarea nejustificată a unei părți, sau la cheltuieli suplimentare și nejustificate ale părților ș.a.

Pornind de la expresia din limba latina „*expertus, experior*”, expertul judiciar, prin cunoștințele de specialitate, dar și prevederile legale, vine să încerce să dovedească o stare de fapt care se constituie într-un mijloc de probă pentru soluționarea cauzelor civile sau penale.

Noțiunea de expert judiciar în ansamblul ei - expert martor, practicat în sistemul aplicat în Marea Britanie, Statele Unite ale Americii și expert oficial desemnat de instanță (numit „*perito*” în Italia, „*expert judiciaire*” în Franța, „*sachverstaendiger*” în Germania), antrenează în prezent o mare dezbatere.

Dreptul procesual român, atât în materie civilă cât și penală, prezintă expertiza judiciară la capitolul „Probe și mijloace de probă”.

Cu toate că dispozițiile legale de ordin procesual nu prevăd o ierarhie valorică a probelor, putem aprecia că expertiza judiciară dispune de un grad sporit de obiectivitate,

comparativ cu alte probe, atât pentru faptul că este administrată de către un specialist/expert cu înaltă ținută profesională atestat de către Ministerul Justiției sau aflat pe lista specialiștilor, dar și pentru faptul că își bazează concluziile pe constatări științifice proprii, pe dispoziții legale din domeniul respectiv, aducând o contribuție de cel mai înalt nivel la stabilirea adevărului.

Raportându-ne la misiunea expertului judiciar, actualele prevederi incluse în Ordonanța Guvernului nr 2/2000² - actualizată și completată, cu referire la experiența în domeniu de minim 3 ani, ne face să apreciem că prin acest criteriu se diminuează exigența *sine qua non* cu privire la o înaltă „*ținută profesională*”, motivat de faptul că etimologia acestui cuvânt presupune: studiu, cercetare, experiență - adică bazele profesiei de *expert*, care, așa cum se cunoaște, nu poate fi regăsită în nomenclatorul specializărilor din învățământul superior, deoarece se bazează pe aprofundarea cunoștințelor, pe studiu, pe competență dobândită în timp, prin muncă, perseverență, pasiune și dăruire.

Expertiza judiciară are o veche tradiție. În antichitate, s-a folosit destul de rar, astfel că, așa cum se cunoaște, în dreptul roman s-a folosit la început timid, dar există dovezi privind solicitarea unor specialiști în rezolvarea cauzelor judiciare. Romanii foloseau proba cu expertiza tehnică, în principal, la soluționarea problemelor de grănițuire, folosind inginerii hotarnici cunoscuți sub denumirea de „*mensores*”, expertiza grafologică și expertiza agricolă.

În secolul al XVIII-lea expertul tehnic este folosit tot mai mult în procesele penale.

În Franța, rolul expertului tehnic este consemnat în Codul de Procedură Civilă (2007) și în Codul de Procedură Penală - Le Code de Procédure Pénale (1959).

În Italia, rolul expertului tehnic este consemnat în Codul de Procedură Civilă (1940) și în Codul de Procedură Penală (1942).

În Germania, rolul expertului tehnic este consemnat în Codul de Procedură Civilă (1879) și în Codul de Procedură Penală (1877).

În SUA, rolul experților și opiniile lor joacă un rol extrem de important nu numai în

² ORDONANȚA GUVERNULUI ROMÂNIEI nr. 2 din 21 ianuarie 2000 privind organizarea activității de expertiză tehnică judiciară și extrajudiciară

faza de judecată (în fața instanței), dar și în faza de pre-proces (care este denumită „descoperire” în procedurile civile și „investigare” în procedurile penale). Dovezile experților sunt guvernate în principal de regulile federale de evidență (FRE). Regulile au fost produsul unei examinări academice, legislative și judiciare îndelungate, înainte de a fi promulgate oficial în 1975. Deși statele americane sunt libere să adopte sau să mențină norme de probă diferite de regulile federale, în marea lor majoritate au adoptat coduri integral sau parțial pe baza FRE. Mai multe reguli specifice care reglementează descoperirea și alte aspecte procedurale ale martorilor și opiniilor experților pot fi regăsite în Regulile federale de procedură civilă și Regulile federale de procedură penală.

EXPERTIZA JUDICIARĂ ÎN ROMÂNIA

În România, expertiza judiciară are o veche tradiție. În vechiul drept românesc se tratează „*Instituția expertului tehnic*” dacă ne referim la *Codul lui Ipsilanti*, cod care cuprindea prevederi referitoare la hotărnicii, sau la *Legiuirea lui Caragea*, care cuprindea noțiuni referitoare la evaluări de bunuri cuprinse în Regulamentul Organic.

În România, expertiza judiciară este reglementată de Codul de Procedură Civilă, Codul de Procedură Penală, Ordinul nr. 199/2010 al Ministerului Justiției³ privind nomenclatorul specializărilor experților tehnici și Ordonanța Guvernului nr. 2/2000 actualizată și completată de Legea 208/2010. Înscrierea expertizelor în Codul de Procedură Penală demonstrează importanța ce li se acordă prin admiterea acestora în activitatea de probațiune judiciară. Însă, cadrul legislativ nu este actualizat cu nevoile actuale ale societății.

Ordonanța Guvernului nr. 2/2000 la data emiterii se referea în ansamblu la activitatea de expertiză judiciară și extrajudiciară fără referiri la categoriile de expertiză judiciară, respectiv:

tehnică, contabilă, criminalistică ș.a. - dar, în forma actualizată a ordonanței, la nivelul anului 2010, aceasta conține elemente noi cu referire la expertiza tehnică judiciară, expertiza contabilă fiind adoptată de Ministerul Justiției doar prin reglementările interne emise de CECCAR, ca entitate asociativă profesională, iar expertiza criminalistică fiind reglementată prin acte specifice aplicabile în exclusivitate, respectiv, OG nr. 75/2000⁴ aprobată și actualizată prin Legea nr. 488/2002 și Legea nr. 156/2011⁵.

Prevederile Codului de Procedură Civilă și Codului de Procedură Penală cu referire la expertiza judiciară, legislația specifică care reglementează activitatea de expertiză judiciară, se apreciază de către autori că nu mai conțin unele aspecte actuale și chiar cu aplicabilitate diferențiată domeniilor de expertiză judiciară, motivat de următoarele aspecte:

- sintagma „lipsa de actualitate a legislației” se referă la faptul că între timp au fost elaborate reglementări specifice specializărilor de expertiză tehnică extrajudiciară, alte acte normative emise de alte ministere în domeniul expertizei tehnice cu caracter de lege care fac ca specializările din nomenclatorul specializărilor din învățământul superior să nu se regăsească în totalitate în domeniile expertizelor tehnice;

- faptul că la data actuală, Ministerul Justiției, prin procedura de atestare pentru unele competențe incluse în Ordinul nr. 199/2010 nu a condiționat ca la examinare solicitantul să posede atestarea pe domeniile ministerelor de resort (prin lege au reglementate numai atestările profesionale specifice), în multe situații se pot produce efecte juridice dar și pot contribui la tergiversarea cauzelor prin nominalizarea mai multor experți până la desemnarea celor care, prin competența pe care o dețin, pot administra proba ș.a.

Neconsiderarea acestor aspecte, coroborate cu actualele criterii de participare la examenul de atestare ca expert judiciar, nu va putea asigura în viitor un sistem performant, care să asigure

³ ORDINUL Ministrului Justiției Nr. 199/C din 18 ianuarie 2010 pentru aprobarea Nomenclatorului specializărilor expertizei tehnice judiciare

⁴ Ordonanța Guvernului nr. 75/2000 privind autorizarea experților criminaliști care pot fi recomandați de părți să participe la efectuarea expertizelor criminalistice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 407 din 29 august 2000

⁵ Legea nr. 156 din 5 iulie 2011 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 75/2000 privind autorizarea experților criminaliști care pot fi recomandați de părți să participe la efectuarea expertizelor criminalistice, precum și a Legii nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea

ținuta profesională a lucrărilor, veridicitatea actului de justiție, existând riscul apariției unor erori, iar opinia unui astfel de expert atestat de Ministerul Justiției devine vulnerabilă și predispusă unor efecte juridice de natura emiterii unei hotărâri judecătorești fără a fi pe deplin asigurate condițiile de aplicare.

Exemple elocvente, curente, sunt constituite de cazurile care vizează „suplinire de acord al vecinului în cazul unei construcții alipite la calcan”, sau spețe care vizează condițiile care au stat la baza unor expertize extrajudiciare întocmite de experți atestați MLPDA (Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației) conform Legii nr. 10/1995 de „încadrarea în clase de risc seismic I”.

În aceste situații utilizarea în cauză a experților judiciari atestați de Ministerul Justiției în domeniul rezistenței și stabilității unei construcții și care nu posedă și competență de expert atestat de MLPDA conform Legii nr. 10/1995 actualizată și completată, poate oferi o opinie nefundamentată și oricând contestată. Acești experți, atestați în domeniul rezistenței și stabilității construcțiilor și care nu posedă și atestat eliberat de MLPDA conform prevederii Legii nr. 10/1995, nu pot oferi o probă autentică, veridică, deoarece acești experți nu au făcut în activitatea profesională o evaluare calitativă și analitică a structurii de rezistență a unei construcții, nu au aplicat niciodată evaluarea calitativă și analitică în analiza structurală care reglementează acest domeniu al ingineriei civile, astfel de lucrări fiind elaborate, potrivit cadrului legislativ, de către persoane care au competență certificată de MLPDA.

Mai mult, în multe situații, aceștia chiar sunt obligați a răspunde la obiective stabilite de instanță prin care trebuie să-și exprime opinia față de o expertiză tehnică care a stat la baza emiterii unei autorizații sau în baza căreia se va emite o autorizație - în condițiile în care expertul desemnat de instanță nu deține această calitate.

Astfel, condiția actuală impusă de Ministerul Justiției cu referire la atestarea în acest domeniu și anume de a deține titlul de doctor, nu poate suplini competența de expert MLPDA în rezistența și stabilitatea construcțiilor. Cazuri similare sunt și în domeniul consolidării clădirilor monument istoric, experții tehnici care dau soluții în acest domeniu fiind atestați conform prevederilor

Legii nr. 422/2001, atestările obținându-se, conform prevederilor legale, în baza unui examen profesional susținut la Institutul Național al Patrimoniului, în fața unei comisii de specialiști desemnată prin ordinul ministrului și după ce candidatul face dovada vechimii profesionale în domeniul de atestare solicitat, a prezentării unor lucrări executate efectiv în domeniul de atestare.

În schimb, așa cum a fost structurată specializarea ”*rezistență și stabilitatea construcțiilor*” în cadrul Ordinului nr. 199/2010 emis de Ministerul Justiției, este o măsură deosebit de bună, motivat de faptul că acești experți tehnici atestați pentru această specializare, pot administra proba cu expertiză pentru lucrări realizate sau aflate în curs de execuție pentru care s-au încălcat prevederile Legii nr. 10/1995 actualizată și completată, care vizează calitatea lucrărilor executate, respectarea prevederilor legale cu privire la asigurarea calității în construcții, și numai aceștia pot evalua un prejudiciu produs prin nerespectarea prevederilor legale privind calitatea în construcții.

Situații similare se întâlnesc la experții în specializarea electrotehnică atestați de către Ministerul Justiției și care, conform prevederilor legale specifice, ar trebui să fie atestați și de către ANRE, în multe situații expertul tehnic judiciar fiind solicitat să se pronunțe într-un domeniu în care atestarea ANRE este obligatorie.

Acest aspect evidențiază faptul că expertul tehnic judiciar trebuie să fie o persoană foarte bine pregătită, iar pentru specializările pentru care există un cadru legal de specialitate să dețină și aceste atestări prevăzute prin legi speciale pentru a putea fi nominalizat în administrarea probei cu expertiză tehnică în domenii mai complexe care se referă la aspectele mai sus prezentate.

Legislația aplicată pe categorii de experți este diferențiată. Diferențierea se bazează pe faptul că experților tehnici judiciari li se aplică prevederi legislative diferențiate, fără a exista reglementări legale în acest sens: chiar în cuprinsul art. 24 al. 1 și 2 ale O.G. nr. 2/2000 se consemnează diferențiat: ”*Dispozițiile art. 15-23 se aplică și în cazul expertizei contabile judiciare*”, lăsând a se interpreta că alte articole nu se aplică expertizei contabile judiciare.

Expertiza judiciară, ca activitate de cercetare a unor împrejurări de fapt necesare în vederea stabilirii adevărului, poate fi efectuată numai de experți atestați de Ministerul Justiției, iar în unele cazuri, în lipsa unor experți atestați în specialitatea cerută pot fi solicitate persoane care au o pregătire deosebită în domeniu, pregătire certificată de competențe dobândite de la alte ministere. Trebuie recunoscut faptul că modificările legislative inițiate și susținute de Ministerul Justiției în ultima perioadă au adus schimbări esențiale, de importanță majoră pentru eficientizarea actului de expertiză tehnică.

Ordinul nr. 199/2010 al Ministerului Justiției pentru aprobarea Nomenclatorului specializărilor în expertiza tehnică judiciară implementează noi specializări solicitate tot mai mult de instanțele judecătorești și de alte organe cu atribuții jurisdicționale.

Aceste schimbări trebuie cunoscute de către toți participanții la actul de justiție: organe jurisdicționale, avocați, lichidatori.

Este necesar ca experții sau specialiștii interesați de a fi recomandați pentru a administra proba cu expertiza judiciară înainte de a fi înscrși ca specialiști pe listele de evidență ale Ministerului Justiției să beneficieze de un program de pregătire juridică absolut necesară expertului judiciar în elaborarea expertizelor tehnice judiciare în conformitate cu Codul de Procedură Civilă și Codul de Procedură Penală, O.G. nr. 2/2000, dar tot atât de importantă este și actualizarea informațiilor în domeniul de strictă specializare a experților judiciari care sunt activi și sunt desemnați în mod curent de instanțe.

CONCLUZII

Cele expuse mai sus evidențiază faptul că experții judiciari, prin competențele menționate, desfășoară activități în interes de utilitate publică atât în domeniul administrării probei cu expertiză judiciară, în scopul soluționării cauzelor în procesele civile sau penale, la solicitarea organelor jurisdicționale, dar și la solicitarea instituțiilor statului, societății civile sau a altor entități interesate în aflarea adevărului.

Deoarece în expertizele judiciare, experții folosesc date științifice pentru dovedirea și explicarea împrejurărilor de fapt, ele constituie o garanție importantă a obiectivității

probațiunii. Concluziile prezentate sintetic exercită o influență favorabilă asupra activității organelor judiciare, prin contribuția pe care o aduc la rezolvarea rapidă și obiectivă a cauzelor.

În multe situații, în soluționarea cauzelor civile sau penale, organele judiciare se confruntă cu o multitudine de probleme a căror natură depășește sfera de preocupare a unei științe, impunându-se consultarea unor specialiști din mai multe domenii, care formulează concluzii în același raport de expertiză tehnică. Astfel, expertiza judiciară capătă un caracter interdisciplinar, în literatura de specialitate fiind cunoscută sub denumirea de „*expertiza complexă*”.

Pentru că activitatea expertului judiciar se desfășoară chiar în cadrul etapei administrării probelor, activitatea sa trebuie să se conformeze principiilor generale care fundamentează orice procedură judiciară care se dorește a fi în conformitate atât cu regulile unui stat de drept, cât și cu dispozițiile aplicabile ale Convenției Europene a Drepturilor Omului (Convenția).

Rolul experților judiciari în actuala etapă, aflată într-un continuu progres dar și în schimbare, schimbare marcată de relațiile transfrontaliere juridice și economice dintre toate statele europene, devine deosebit de important.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Ana Maria Grănescu, Ana Maria Daniela Barbu – Expertiza Judiciară mijloc de probă – Ed MATRIX Bucuresti 2020, ISBN 978-606-25-0544-8 – 454 pag;
2. Ana Maria Grănescu – Expertiza Tehnică - Inspecția și evaluarea daunelor în construcții - Ghid pentru experții tehnici, evaluatori, asiguratorii – Partea I Acoperișuri – Ed MATRIX Bucuresti 2018, ISBN 978-606-25-0455-7 – 349 pag;
3. Ana Maria Grănescu, A.M.Daniela Barbu - "Ghidul expertului tehnic"- editura AGIR București 2006, ISBN 973 – 720 – 042 – X, 328 pag;
4. Ionescu Victor, Ana Maria Grănescu - Ghidul expertului tehnic – ed. CEPROHART – Braila-1999 - ISBN 973-98593-1 – 3 – 629 pag;
5. ORDONANȚA GUVERNULUI

- ROMÂNIEI nr. 2 din 21 ianuarie 2000 privind organizarea activității de expertiză tehnică judiciară și extrajudiciară, actualizată și completată la zi;
6. ORDINUL Ministrului Justiției Nr. 199/C din 18 ianuarie 2010 pentru aprobarea Nomenclatorului specializărilor expertizei tehnice judiciare;
 7. ORDONANȚA GUVERNULUI nr. 75/2000 privind autorizarea experților criminaliști care pot fi recomandați de părți să participe la efectuarea expertizelor criminalistice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 407 din 29 august 2000
 8. LEGEA nr. 156 din 5 iulie 2011 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 75/2000 privind autorizarea experților criminaliști care pot fi recomandați de părți să participe la efectuarea expertizelor criminalistice, precum și a Legii nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea
 9. ORDIN Nr. 5376/2017 din 19 octombrie 2017 privind aprobarea domeniilor și specializărilor/ programelor de studii universitare corelate cu sectoarele economice cu potențial de creștere în România;
 10. Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcții republicată în M.O. 765/2016 (30.09.2016);
 11. Legea 422/2001 actualizată și completată la zi – cu referire la conservarea și protejarea monumentelor istorice;
 12. ORDIN nr. 364 din 1 martie 2010 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de atestare tehnico-profesională a specialiștilor verficatori de proiecte, responsabililor tehnici cu execuția și experților tehnici de calitate și extrajudiciari pentru lucrările de montaj utilaje, echipamente și instalații tehnologice industriale M.Of. nr. 335/20 mai 2010.
 13. Codul de Procedură Civilă;
 14. Codul de Procedură Penală.

MANAGEMENTUL COMBATERII GRUPURILOR DE CRIMĂ ORGANIZATĂ SPECIALIZATĂ ÎN TRAFICUL DE ARME

MANAGEMENT OF COMBATING ORGANISED CRIME GROUPS SPECIALIZED IN ARMS TRAFFICKING

Dr. Lucian IVAN
Ministerul Afacerilor Interne
ivan.lucian2@gmail.com

REZUMAT

O înțelegere mai precisă și mai completă a întregii game de Grup infracțional organizat (OCG) specializat în traficul de arme este și va rămâne, printre cele mai înalte priorități ale agențiilor de aplicare a legii, pentru a preveni operațiunile ilicite de import și export.

În acest sens, îmbunătățirea abilităților de a obține cunoștințe corecte și corecte și în timp util cu privire la metodele și strategiile adversarului constituie un element-cheie pentru elaborarea politicilor de aplicare a legii. Un alt aspect important este reprezentat de cunoașterea în orice moment a nivelului de pregătire și complexitate a OCG și de a avea o ierarhie a acestora, în scopul de a concentra resursele instituționale pentru dezmembrarea celor mai periculoase .

Acest articol prezintă o nouă metodă care analizează principalele caracteristici ale unei OCG-uri și a creat un model pentru stabilirea unei ierarhii a OCG-urilor.

CUVINTE CHEIE: *crima organizată, traficul de arme, corupția, criminalitatea, ierarhia.*

ABSTRACT

A more accurate and complete understanding of the full range of Organized Crime Group (OCG) specialised in arms trafficking is, and will remain, among the highest priorities of law enforcement agencies, in order to prevent illicit import and export operations.

In this regard, improving abilities to obtain timely and accurate knowledge of adversary's methods and strategies constitute a key element for developing law enforcement policies. Another important aspect is represented by knowing at any moment the level of readiness and complexity of the OCG and to have a hierarchy of these, to concentrate institutional resources for dismantling the most dangerous ones.

This article presents a new method who analysis the main characteristics of an OCGs and created a model for establishing a hierarchy of the OCGs.

KEYWORDS: *organized crime, arms trafficking, corruption, crime, hierarchy.*

INTRODUCERE

În contextul transformărilor geopolitice, economice și sociale cu care se confruntă în prezent comunitatea internațională, crima organizată capătă noi valențe, extinzându-și domeniul de aplicare la un nivel alarmant, ceea ce reprezintă o preocupare pentru majoritatea statelor lumii și în special pentru cele ale căror economii sunt în curs de tranziție, având în vedere vulnerabilitatea sistemelor legislative și fragilitatea instituțiilor democratice din aceste țări.

În activitatea lor, organizațiile criminale

transnaționale amenință suveranitatea națională și autoritatea statelor, a valorilor democratice și a instituțiilor publice, a economiilor naționale și a proceselor de democratizare din țările recent eliberate sub regimurile totalitare. Aceste organizații sunt flexibile, sofisticate, ușor adaptabile la situație și acționează în conformitate cu strategia companiilor multinaționale, extinzându-și în permanență alianțele și acordurile pentru a obține un acces mai larg la "know-how", asigurând o protecție din partea autorităților naționale, reducând riscurile și deschizând noi canale pentru activitățile lor ilegale.

În plus, organizațiile criminale specializate în traficul de arme conduc riscuri la nivel internațional, având în vedere interesul lor de a transfera ilegal produse militare în zone supuse embargoului internațional sau măsurilor restrictive organizații internaționale (de exemplu, Organizația Națiunilor Unite, NATO, OSCE). Interesul pentru aceste domenii ale organizațiilor de crimă organizată constă în prețul foarte ridicat obținut pentru armele traficate în aceste state, având în vedere cererea foarte mare și posibilitățile scăzute de obținere a acestor produse militare prin modalități bazate pe o licență de export.

În acest context, rolul agențiilor de aplicare a legii devine esențial pentru dezmembrarea acestor rețele infracționale extrem de periculoase, care fac apel la toate mijloacele infracționale posibile pentru a-și atinge obiectivele, și anume traficul către orice persoană sau grup interesat. De aceea, este important să se realizeze modele pentru a realiza caracterizarea acestor grupuri criminale, cu evidențierea principalilor indicatori relevanți, obiectivul fiind clasificarea acestor grupuri înalte de crimă organizată.

Clasificarea grupurilor de crimă organizată specializate în traficul de produse militare permite alocarea corectă a resurselor instituționale pentru distrugerea OCG-urilor, cu prioritate a rețelelor infracționale care induc cel mai mare risc pentru securitatea națională, regională și internațională. În acest sens, a fost elaborată o metodă care descrie principalii indicatori ai unui grup infracțional organizat implicat în traficul de arme și algoritmul prin care aceste rețele infracționale pot fi clasificate pe o bază științifică.

METODA

Analizele efectuate au evidențiat faptul că grupurile criminale încearcă să se "adapteze" la activitățile specifice desfășurate de serviciile de informații și instituțiile de aplicare a legii, prin diversificarea și "rafinarea" mijloacelor și metodelor de operare.

În acest context, structurile de analiză a informațiilor au fost obligate să dezvolte și să

adapteze noi instrumente care caracterizează grupurile criminale cât mai fidel posibil și să realizeze o clasificare a acestora în funcție de mai mulți factori obiectivi.

Metodologia de clasificare descrisă în acest articol este o tehnică analitică de clasificare a grupurilor organizate de infractori în funcție de capacitățile, limitările și vulnerabilitățile lor relative. Coeficienții utilizați în această tehnică analitică au fost dezvoltați și utilizați pentru prima dată la nivelul structurii de analiză a unui serviciu informațional și constituie contribuția la dezvoltarea unei tehnici analitice care corespunde specificului fenomenului criminogen cu produse și tehnologii militare.

Această tehnică utilizează seturi ierarhice de atribute pentru măsurarea cuprinzătoare, structurată și veridică și compararea informațiilor relevante privind grupurile infracționale organizate specializate în traficul de arme. Fiecare atribut este definit, evaluat și are un set de valori definite.

Scopul acestei tehnici analitice este de a *"furniza, pentru analiza strategică, informații și tehnici de măsurare/evaluare a amenințărilor generate de grupurile de crimă organizată specializate în traficul ilicit de arme. Tehnica descrisă în acest articol, coroborată cu o vastă experiență, permite analiștilor strategici să clasifice grupuri organizate de infractori într-un mod obiectiv, cuprinzător și sistematic. Rezultatul este o evaluare a amenințării relative reprezentate de un grup criminal organizat la adresa societății/instituțiilor/persoanelor, prin care funcționăm ca societate, economie și principiile fundamentale ale justiției de care depinde o societate civilă democratică."*¹

Scopul principal al acestei tehnici analitice este de a produce evaluări pe baza cărora să se recomande factorilor de management priorități strategice de aplicare a legii și priorități informative (responsabili de implementarea actelor normative).

În acest context, prin utilizarea acestei tehnici, *"managerii din cadrul instituțiilor responsabile cu prevenirea și combaterea crimei organizate pot stabili priorități naționale în acest domeniu prin evidențierea organizațiilor criminale care reprezintă cea mai*

¹ *Results of a pilot survey of forty selected organized criminal groups in sixteen countries*, September 2002, United Office on Drugs and Crime, p. 43.

mare amenințare la adresa ordinii și securității publice și a persoanelor cheie implicate în activități criminale a căror cercetare, arestare și urmărire penală ar distruge aceste grupuri".² Acești manageri pot ulterior să aprobe proiecte de investigație și să aloce resursele necesare pentru a acționa pe baza priorităților de investigație stabilite.

Această tehnică de măsurare a amenințărilor facilitează sarcina de a compara grupurile infracționale organizate într-un mod consecvent atunci când aceste grupuri sunt monitorizate și evaluate de diferiți analiști. De asemenea, permite analiștilor să prezinte factorilor de management rezultatele și datele care stau la baza evaluării într-un mod clar și concis. Rezultatele sunt afișate vizual, ca o matrice care dezvăluie grupuri matrice ierarhice, ordonate, care utilizează codificarea atributelor de culoare pentru a indica motivele pentru acea ierarhie.

"Capacitatea de a demonstra că recomandările într-o evaluare informativă se bazează pe principii logice și obiective crește

gradul de încredere pe care factorii de decizie dau la recomandările primite."³

GREUTATEA ATRIBUTELOR

Atributele sunt clasificate în funcție de importanța lor, în evaluarea amenințării reprezentate de grupurile de crimă organizată specializate în traficul de arme împotriva societății. Locul pe care fiecare atribut îl ocupă în lista de clasificare este greutatea sa.

Atributele selectate specifice crimei organizate, în ordine ierarhică, în funcție de gravitatea lor, sunt:

1. Corupția - eforturi în curs de desfășurare pentru a corupe personalități publice, reprezentanți ai sistemului de acordare a licențelor, justiție și lideri ai lumii afacerilor prin trafic de influență, exploatarea slăbiciunilor lor și utilizarea șantajului. În același timp, grupurile criminale sunt interesate să plaseze membri și asociați în funcții sensibile în cadrul autorităților publice locale și centrale pentru a obține controlul asupra acestora.

MARE	Grupul criminal are capacitatea de a corupe funcționarii sau de a se infiltra în autoritățile de aplicare a legii, autoritățile de acordare a licențelor pentru produse militare, forțele de securitate sau structurile guvernamentale.
MEDIE	Au existat încercări de a corupe oficialii sau de a se infiltra în autoritățile de aplicare a legii, agențiile de acordare a licențelor, forțele de securitate sau structurile guvernamentale.
SCĂZUTĂ	La nivelul grupului infracțional există intenția de a corupe funcționarii sau de a se infiltra în autoritățile de aplicare a legii, agențiile de acordare a licențelor, forțele de securitate sau structurile guvernamentale.
ZERO	Nu există nicio preocupare de corupție sau infiltrare.

2. Tipul rețelei infracționale – în funcție de caracteristica rețelei grupului infracțional, se poate stabili cât de ermetică este sau gradul său de extindere la nivel internațional,

fiind o caracteristică importantă care indică riscul indus de grupul infracțional organizat specializat în traficul de arme.

MARE	Structura grupului infracțional organizat este de tip ierarhie rigidă, caracterizată printr-un singur lider (comandă unică), ierarhie distinctă și bine definită, grad ridicat de disciplină, o organizație cunoscută cu un nume distinct, în cele mai multe cazuri prezintă o identitate socială/etnică ridicată, violența este un factor important pentru desfășurarea activităților ilegale, exercită influență/control asupra unui teritoriu clar definit.
MEDIE	Modul de structurare a grupului infracțional organizat este de tip ierarhie

² R.T. Naylor, *Mafias, Myths and Markets: On the Theory and Practices of Enterprise Crime*, Transnational Organized Crime, Vol. 3, No. 3, p. 6.

³ Peter Reuter, *Disorganized Crime: Illegal Markets and the Mafia*, Cambridge: MIT Press, 1983, p. 75.

	flexibil/regional, caracterizat prin: structură de conducere unică, linie de comandă centrală, grad regional de autonomie, distribuție regională/geografică, activități infracționale multiple, se caracterizează de obicei prin identitate socială/etnică, violența fiind un factor esențial pentru desfășurarea activităților infracționale.
SCĂZUTĂ	Structura grupului infracțional organizat este o ierarhie grupată, caracterizată prin faptul că există mai multe grupuri infracționale, există reglementări stricte care reglementează activitățile grupului infracțional, grupul are o identitate mai puternică decât grupurile constitutive.
ZERO	Nu există o ierarhie bine definită a crimei organizate.

3. Violența - utilizarea intimidării prin amenințarea, explicit sau implicit, cu violență împotriva țintelor din afara grupului infracțional.

MARE	Violența este folosită ca tactică ofensivă, parte integrantă a strategiei grupului, aplicată într-o manieră măsurată, premeditată și continuă.
MEDIE	Violența a fost folosită spontan ca o tactică ofensivă pe termen scurt, fără implicații strategice (fără o strategie în acest sens).
SCĂZUTĂ	Violența este folosită ca tactică defensivă (exclusiv pentru apărare).
ZERO	Violența nu este niciodată folosită.

4. Infiltrarea elementelor criminale în cadrul organizațiilor private și al societăților care desfășoară activități juridice. Acesta este destinat să controleze aceste entități pentru desfășurarea de activități ilicite (de exemplu, spălarea banilor, colectarea de informații, desfășurarea de activități specifice criminalității organizate de înaltă specializare).

MARE	Grupul infracțional deține controlul asupra organizațiilor sau societăților private pentru a le utiliza în activități ilicite.
MEDIE	Grupul infracțional are influență, dar nu deține controlul asupra organizațiilor private sau asupra societăților pe care intenționează să le utilizeze în desfășurarea activităților ilicite.
SCĂZUTĂ	Grupul infracțional are legături, dar nu are nicio influență, la nivelul organizațiilor private sau al societăților pe care intenționează să le utilizeze în desfășurarea activităților ilicite.
ZERO	Grupul infracțional nu are legături, control sau influență la nivelul organizațiilor sau societăților private în scopul utilizării acestora în desfășurarea de activități ilicite. Grupul criminal poate achiziționa produse sau servicii de la aceste entități în calitate de.

5. Spălarea banilor - procesul de legitimare a sumelor de bani obținute din activități ilicite. De fapt, spălarea banilor constă în ascunderea originii ilicite și a bunurilor obținute prin activități ilegale.

MARE	Grupul infracțional aplică metode sofisticate de spălare a banilor, inclusiv spălarea banilor prin efectuarea de operațiuni de import-export sau de operațiuni intracomunitare, scheme de împrumut-back prin utilizarea de societăți offshore, investiții legitime de afaceri în special la nivelul comerțului cu amănuntul, restaurante sau proiecte imobiliare. Gruparea criminală utilizează expertiza personalului specializat (avocați, notari, contabili, consilieri de investiții etc.).
MEDIE	Grupul infracțional utilizează metode de bază, inclusiv conturi bancare, bilete la ordin, care dețin întreprinderi care desfășoară sume mari de bani (de exemplu, cazinouri, restaurante, magazine). Grupul poate transfera anumite sume de bani altor

	grupuri de crimă organizată.
SCĂZUTĂ	Grupul criminal are capacități limitate de spălare a banilor. Profiturile din activități ilicite sunt utilizate pentru achiziționarea de bunuri de lux și alte bunuri imobiliare utilizate de membrii grupului.
ZERO	Grupul criminal nu are capacități de spălare de bani. Veniturile din activitatea infracțională sunt utilizate pentru acoperirea cheltuielilor operaționale ale membrilor grupului și nu există acumulări semnificative de active financiare.

6. Colaborare - exprimă gradul de colaborare cu alte grupuri criminale.

MARE	Grupul infracțional are legături strânse cu alte grupuri infracționale, cu care desfășoară activități ilicite în colaborare și/sau desfășoară activități complementare cu acestea.
MEDIE	Legături ocazionale cu alte grupuri infracționale, cu care se angajează în activități ilicite în colaborare și/sau desfășoară activități complementare cu acestea.
SCĂZUTĂ	Legături ad-hoc cu alte grupuri infracționale (de exemplu, furnizor-comerciant cu amănuntul).
ZERO	Nu există legături cu alte grupuri criminale.

7. Izolarea - eforturile de a proteja liderii grupurilor criminale de a fi condamnat pentru crimele lor, prin utilizarea diferitelor metode (utilizarea în desfășurarea activităților criminale ale subordonaților, activități de ascundere a acțiunilor criminale, corupție și/sau alte mijloace).

MARE	Liderii grupului infracțional au reușit să scape de condamnare pentru fapte ilicite. Este dificil să se obțină informații despre liderii grupului infracțional.
MEDIE	Liderii grupului infracțional pot fi condamnați, în urma unor investigații pe termen lung și cu un grad ridicat de complexitate. Pot fi obținute informații despre liderii de nivel mediu ai grupului.
SCĂZUTĂ	Liderii grupului infracțional sunt vulnerabili la a fi condamnați pentru activități infracționale desfășurate direct. Pot fi obținute informații despre liderii grupului.
ZERO	Liderii grupului sunt direct implicați în activități infracționale desfășurate de grupul infracțional.

8. Monopolul - controlul uneia sau mai multor activități criminale într-o zonă geografică, arătând intoleranță față de alte grupuri de crimă organizată. Acest lucru nu exclude cooperarea cu alte grupuri criminale partenere. Monopolul se realizează folosind acte violente și diverse metode de intimidare a grupurilor rivale.

MARE	Stabilirea unui nivel ridicat de control al activităților infracționale desfășurate în fiecare zonă geografică.
MEDIE	Desfășurarea de activități ilicite într-o zonă geografică, dar fără controlul său exclusiv.
SCĂZUTĂ	Controlul slab al activităților infracționale, unul sau mai multe grupuri infracționale care își desfășoară activitatea în aceeași zonă geografică.
ZERO	Nu există un control specific al activităților infracționale, mai multe grupuri infracționale funcționând în zona respectivă, fără a se fi informat că există concurență între acestea.

9. Scop - descrie sfera geografică de influență a unui grup de crimă organizată.

MARE	Grupul acționează la nivel multinațional, membrii săi fiind prezenți în România și în două sau mai multe țări.
MEDIE	Grupul își desfășoară activitatea în România și în alt stat.
SCĂZUTĂ	Grupul operează exclusiv pe teritoriul României, dar în două sau mai multe orașe.
ZERO	Grupul desfășoară activități locale (într-o singură localitate).

10. Utilizarea mijloacelor de informative/ contrainformative - capacitatea organizațiilor criminale de a utiliza mijloace și metode informative/contrainformative, utilizate

pentru a proteja gruparea forțelor de ordine sau a influențelor exercitate de grupuri rivale, precum și pentru a identifica noi obiective criminale.

MARE	Utilizarea echipamentelor de informare/contrainformații* (de exemplu, mijloace criptografice), precum și utilizarea expertizei calificate a personalului (de exemplu, foști ofițeri de poliție sau ofițeri de informații). Activitățile specifice pot include utilizarea bazelor de date/site-urilor web sau desfășurarea de campanii de dezinformare.
MEDIE	Utilizarea echipamentelor de bază (de exemplu, camere, sisteme GPS de înaltă performanță, sisteme de securitate de ultimă generație).
SCĂZUTĂ	Informații de bază/contrainformații înseamnă. Nu utilizați alte tehnologii sofisticate, cu excepția telefoanelor mobile, radiourilor și scannerelor.
ZERO	Nu utilizați mijloace informative/contrainformative.

**"Din analiza literaturii anglo-saxone, contrainformațiile pot fi definite ca informațiile obținute despre autoritățile informative și capacitățile unui adversar pentru a contracara sau anihila intențiile sale de a dăuna statului.*

Conform acelorasi surse, contrainformațiile au următoarele funcții:

➤ *colectarea de informații despre serviciile de informații străine prin utilizarea unor surse secrete sau deschise (OSINT);*

➤ *evaluarea riscurilor persoanelor care sunt adecvate pentru trădarea sau divulgarea informațiilor a căror diseminare poate afecta securitatea națională;*

➤ *activități de cercetare și analiză privind structura, personalul și operațiunile desfășurate de serviciile de informații străine;*

➤ *pentru combaterea disciplinară a acțiunilor ostile întreprinse de serviciile de informații străine."*⁴

11. Diversificarea - reflectă gradul de diversificare a activităților criminale.

MARE	Mai multe activități ilicite, care implică mai multe zone simultan. De exemplu, gruparea criminală poate fi implicată în traficul de droguri, prostituția și jocurile de noroc.
MEDIE	Mai multe activități ilegale care implică bunuri sau întreprinderi interconectate. De exemplu, pe lângă activitatea de bază a traficului de arme, un grup infracțional poate fi implicat în furtul de mașini și dezmembrarea mașinilor. Un alt exemplu poate fi un grup infracțional implicat în diverse activități legate de droguri (de exemplu, producția, importul, comercializarea mai multor tipuri de stupefiante).
SCĂZUTĂ	O zonă criminală stabilită cu implicare ocazională în alte zone criminogene. De exemplu, un grup specializat în traficul de produse militare poate fi implicat ocazional în comercializarea bunurilor furate.

⁴ R.T. Naylor, *Wages of Crime: Black Markets, Illegal Finance and the Underworld Economy*, Ithaca: Cornell University Press, 2002, p. 14-18.

ZERO	O singură zonă criminogenă. De exemplu: un grup poate fi implicat numai în furturi de mașini, vânzări de droguri pe stradă sau numai în exportul/importul de produse militare.
-------------	--

12. Disciplina - mijloace și metode utilizate pentru a menține structura organizației criminale. Printre aceste mijloace se numără utilizarea violenței, intimidarea și alte sancțiuni sau forme de constrângere exercitate asupra membrilor grupului sau asociaților.

MARE	Grupul utilizează crimă sau tentativă de crimă împotriva membrilor, asociaților sau membrilor familiei.
MEDIE	Grupul impune sancțiuni fizice sau financiare severe membrilor și asociaților.
SCĂZUTĂ	Grupul exercită mijloace coercitive non-violente asupra membrilor și asociaților.
ZERO	Nu există măsuri specifice pentru a disciplina membrii grupului.

13. Coeziunea grupului - legături puternice la nivel individual și de grup care vizează crearea solidarității între membrii grupului și protecția comună a acțiunilor ilicite desfășurate. Aceste legături pot fi create de diverși factori: fundal comun, legături de sânge, legături financiare, origini geografice sau etnice comune.

MARE	Membrii grupului au legături strânse de sânge, prietenie, identitate etnică și grup comun.
MEDIE	Există anumite legături, deși există o fluctuație mare în membrii grupului.
SCĂZUTĂ	Există anumite legături conjunctivale, membrii grupului desfășoară anumite activități criminale, după care grupul se destramă.
ZERO	Nu există coeziune de grup pentru activitățile infracționale.

14. Mijloace de comunicare – în funcție de gradul de anonimizare a conversațiilor dintre membrii grupului infracțional organizat, se poate estima cât de complicată este să se realizeze interceptarea lor de către agențiile de aplicare a legii pentru a sprijini procesul de dezmembrare a rețelei infracționale specializate în traficul de arme.

MARE	La nivelul grupului infracțional nu se utilizează mijloace electronice de comunicare, relația fiind realizată exclusiv în cadrul reuniunilor formale dificil de monitorizat informațiile.
MEDIE	Membrii grupului infracțional organizat utilizează mijloace de comunicare pentru a asigura anonimizarea conversațiilor dintre membrii rețelei infracționale (de exemplu, Darknet, conversații criptate prin soluții software dedicate).
SCĂZUTĂ	La nivelul grupului infracțional organizat, se utilizează mijloace criptate de comunicare existente pe piață (de exemplu, e-mail, rețele sociale – Facebook, Telegram, WhatsApp).
ZERO	Gruparea utilizează comunicații comune (de exemplu, poștă, telefonie mobilă, telefonie fixă, fax).

15. Falsificarea documentelor – în vederea efectuării operațiunilor ilicite de trafic de produse militare, în multe situații organizațiile criminale specializate utilizează documente false pentru a induce în eroare autoritățile de acordare a licențelor sau autoritățile de aplicare a legii, uneori utilizând corupția funcționarilor din cadrul autorităților de acordare a licențelor sau a funcționarilor vamali.

MARE	Grupul infracțional utilizează documente falsificate specifice domeniului controlului exporturilor, și anume licențe de export, certificate de utilizare finală, certificate de control al livrării etc.
-------------	--

MEDIE	Membrii grupului infracțional organizat utilizează documente de transport și documente comerciale falsificate (de exemplu, facturi) sau care nu reflectă în mod corect produsele exportate/importate.
SCĂZUTĂ	La nivelul grupului infracțional organizat, se utilizează documente pentru livrarea de bunuri falsificate.
ZERO	Gruparea nu utilizează documente falsificate.

Fiecare atribut este definit pentru a se asigura că analiștii din diferite instituții utilizează aceleași definiții operaționale în evaluările lor atunci când utilizează această tehnică.

Fiecare dintre cele 15 atribute are cinci valori posibile, respectiv: Maxim (valoare: 5), Mediu (4), Minim (3), Zero (0) sau Necunoscut (4). Fiecare valoare este definită prin furnizarea de indicatori pe care analiștii de informații îl pot identifica în rapoartele informative și de investigație și pe care îi pot utiliza pentru a compara corect diferite grupuri.

Valoarea "necunoscută" se acordă în cazul în care informațiile insuficiente sau contradictorii (pentru care versiunea adevărată nu a fost stabilită) exclud evaluarea (evaluarea). Faptul că nu sunt cunoscute date și informații privind un anumit atribut constituie o vulnerabilitate sistemică, pentru care a fost atribuită valoarea 4, echivalentă cu nivelul de risc "mediu".

De exemplu, acești indicatori indică modul în care atributul "Violență" măsoară modul în care și nu modul în care grupul utilizează violența. Astfel, un grup de cartier infracțional care comite frecvent acte de violență (Mediu) nu reprezintă neapărat o amenințare pentru societate, în

comparație cu un grup infracțional organizat stabilit care se uzează cu o frecvență mai redusă a actelor de violență pentru a avea un efect mai mare, fapte asupra cărora există mai puține șanse de a fi urmărit penal și sancționat (High). Un grup care poartă violență doar defensiv (doar pentru a se apăra) are capacități limitate de a crește numărul de acțiuni și profit pe piață în concurență cu alte grupuri de crimă organizată.

CLASAMENTUL GRUPELOR

Cea mai bună metodă identificată pentru aranjarea grupurilor în ordine ierarhică utilizează un tabel de factori de impact exprimați numeric. Acest tabel furnizează un scor numeric specific pentru toate valorile fiecărui atribut. Tabelul a fost generat pentru a funcționa în funcție de cele două variabile care se combină pentru a compara grupurile: ponderarea fiecărui atribut și valorile pentru fiecare atribut. Un "Mare" în corupție este mai important și are un scor mai mare decât un "Mare" pentru violență, și un "Ridicat" în corupție este mai important și are un scor mai mare decât "Mediu" la același atribut (Corupție).

No. Crt.	Attribute (A _i)	Impact factor (F _i)
1.	Corupție	15
2.	Tipul rețelei infracționale	14
3.	Violență	13
4.	Infiltrare	12
5.	Spălarea banilor	11
6.	Colaborare	10
7.	Izolare	9
8.	Monopol	8
9.	Scop	7
10.	Utilizarea mijloacelor informative/contrainformative	6
11.	Diversificarea	5
12.	Disciplina	4
13.	Coeziunea grupului	3
14.	Mijloace de comunicare	2
15.	Falsificarea documentelor	1

Tabelul nr. 1 – Factorii de impact alocați fiecărui atribut

PREZENTAREA REZULTATELOR

Grupurile care sunt comparate sunt listate pe o axă a matricei, iar atributele sunt listate în ordine (ierarhic) pe cealaltă axă. Matricea este completată cu valorile respective pentru fiecare atribut al fiecărui grup. Valorile atributelor (A_i) sunt codificate în culori matrice, astfel încât:

$$FGP = \sum_{i=1}^{15} A_i * F_i = 15 * F_1 + 14 * F_2 + 13 * F_3 + 12 * F_4 + 11 * F_5 + 10 * F_6 + 9 * F_7 + 8 * F_8 + 7 * F_9 + 6 * F_{10} + 5 * F_{11} + 4 * F_{12} + 3 * F_{13} + 2 * F_{14} + 1 * F_{15}$$

Culorile au fost alese pentru intensitatea lor relativă, ceea ce ajută la interpretarea și prezentarea rezultatelor. Matricea poate fi, de asemenea, prezentată folosind culori bazate pe alb-negru atunci când tehnica nu permite altfel, dar este mai puțin eficientă în acest fel. Prezentarea color permite prezentarea și compararea datelor într-o manieră concisă și cuprinzătoare. Figura 1 este un exemplu de

1. Mare = Roșu (5)
2. Mediu = Portocaliu (4)
3. Scăzut = Galben (3)
4. Zero = Verde (0)
5. Necunoscut = Albastru (4)

Formula de calcul pentru factorul de pericol global (FGP) al unei grupări este următoarea:

matrice de comparare a grupurilor de crimă organizată specializate în traficul de produse militare (grupuri criminale organizate) cu grupuri prezentate în ordine ierarhică.

Odată ce matricea a fost completată, rezultatul este o listă a grupurilor ordonate în funcție de amenințarea relativă evaluată (pe care o prezintă).

Figura nr. 1 – Matricea de ierarhizare a GCO

OCG	Corupție	Tipul rețelei infracționale	Violență	Infiltrare	Spălarea banilor	Colaborare	Izolare	Monopol	Scop	Utilizarea înseamnăinf./contrainf.	Diversificarea	Disciplina	Coeziunea grupului	Mijloace comunicații	Fals doc.	FGP	Clasamentul GCO
A	75	70	65	60	55	50	45	32	35	30	20	20	12	8	4	581	I
B	75	70	65	60	55	40	36	40	35	24	25	16	9	8	4	562	II
C	60	56	52	48	55	50	45	40	35	24	20	20	15	8	4	532	III
D	60	42	39	60	44	30	36	40	21	24	15	12	9	8	4	440	IV
E	0	42	39	36	44	50	36	24	35	24	20	12	15	8	4	389	V

EVALUAREA REZULTATELOR

Această tehnică analitică este utilizată pentru a ajuta la măsurarea eficienței operațiunilor de aplicare a legii, organele de aplicare a legii împotriva grupurilor criminale organizate specializate în traficul de mărfuri militare. Prin efectuarea regulată de evaluări ale unor grupuri importante (mari) de crimă organizată, inclusiv profilul grupului, putem urmări și ilustra schimbările în capacitățile,

limitările și vulnerabilitățile acestor grupuri.

În prezentare, aceasta ia forma unei matrice colorate, ar fi cea de mai sus, care face profilurile secvențiale ale unui grup pentru a indica modificările și/sau gradul de stabilitate în timp.

Metoda a fost testată pe baza datelor reale privind 5 grupări de crimă organizată specializate în traficul de arme, datele rezultate fiind prezentate conducerii, care au dispus măsuri de orientare a resurselor instituționale

pentru distrugerea prioritară a primelor trei grupuri.

CONCLUZII

Nu este vorba despre matricea care joacă grupurile în ordine ierarhică. Această tehnică realizează un cadru de prioritizare prin compararea capacităților, limitărilor și vulnerabilităților grupului infracțional. Același lucru este valabil și pentru o matrice care afișează modificări ale capacităților unui grup în timp. Acest cadru trebuie subliniat în contextul unei evaluări analitice strategice care să explice detaliile și semnificația comparației. Setul de atribute este utilizat ca cadru al planului de căutare a informațiilor de evaluare și ca o ilustrare clară a ierarhiilor și motivelor care stau la baza recomandărilor analiștilor.

Tehnica de clasificare a grupurilor de crimă organizată oferă o metodă cuprinzătoare și transparentă pentru a ajuta la elaborarea și prezentarea recomandărilor analitice, precum și sprijinirea produselor într-un mod concis și coerent. Această metodă analitică facilitează

utilizarea informațiilor în planificarea operațională prin informarea managerilor (ofițeri cu funcții de conducere) în activitatea lor de a alege strategii și de a prioritiza operațiunile împotriva criminalității organizate specializate în traficul de produse militare.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Results of a pilot survey of forty selected organized criminal groups in sixteen countries*, September 2002, United Office on Drugs and Crime;
2. R.T. Naylor, *Mafias, Myths and Markets: On the Theory and Practices of Enterprise Crime*, Transnational Organized Crime, Vol. 3, No. 3, p. 6;
3. Peter Reuter, *Disorganized Crime: Illegal Markets and the Mafia*, Cambridge: MIT Press, 1983, p. 75;
4. R.T. Naylor, *Wages of Crime: Black Markets, Illegal Finance and the Underworld Economy*, Ithaca: Cornell University Press, 2002, p. 14-18.

STATUL CAPTIV

THE CAPTIVE STATE

Mediator, Jurist Dr. Vasilica-Leontina TUDOR
tudorlily@yahoo.com

Avocat, Prof. univ. habil. Dr. Alexei BARBĂNEAGRĂ
Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Drept
al.barbaneagra45@gmail.com

Prof. univ. Dr. Mihnea Claudiu DRUMEA
Facultatea de Științe Juridice și Științe Economice, Constanța

Conf. univ. Dr. Gheorghe ALECU
Facultatea de Științe Juridice și Științe Economice, Constanța
ghalecu@yahoo.com

REZUMAT

Un stat poate fi captiv doar în urma acțiunilor de corupție la oricare nivel organizațional al statului care este creat pentru a servi intereselor cetățeanului. Prin corupție, angajații statului acționează de fapt împotriva intereselor poporului și a țării. Corupția este o abatere de la valorile și principiile rațional-juridice ale statului modern, iar problema de bază este responsabilitatea scăzută a guvernanților. În special în țările autoritare, bazele legale împotriva cărora practicile corupte sunt, de obicei evaluate și judecate, sunt slabe și, în plus, sunt supuse unei acuzații directe de către conducători.

CUVINTE CHEIE: *captiv, captivitate, corupție, stat, grupuri de interes, clanuri mafioate, sclavie, infracțiune*

ABSTRACT: *A state can be captive only as a result of corruption actions at any organizational level of the state, which, in fact, is created to serve the interests of the citizen. By corruption the employees of the state actually act against the interests of the people and the country. Corruption is a deviation from the rational-legal values and principles of the modern state, and the basic problem is the low responsibility of the governors. In particular in authoritarian countries, the legal bases, against which corrupt practices are usually evaluated and judged, are weak and furthermore subject to downright encroachment by the rulers.*

KEYWORD: *captive, captivity, corruption, state, interest groups, mafia clans, slavery, crime.*

INTRODUCERE

Aristotel considera că „fiecare cetate este o comunitate determinată și că fiecare comunitate a fost alcătuită în vederea unui bine determinat, căci toți acționează în numele a ceea ce li se pare a fi bine” [1, p.33].

În DEX, din punct de vedere juridic, definiția Statului este reprezentată ca fiind „instituție suprastructurală, instrument principal de organizare politică și administrativă prin intermediul căruia se exercită funcționalitatea sistemului social și sunt reglementate relațiile dintre oameni; teritoriul și populația asupra

cărora își exercită autoritatea această organizație; țară [2].

Așadar, din punct de vedere organizațional, statul este privit ca o sumă de instituții de guvernare și are anumite caracteristici principale. Statul este un ansamblu de instituții distinct de restul societății, care creează sfere publice și sfere private.

Din punct de vedere al autorității, statul este o putere supremă și suverană, precum și legislativă într-un anumit teritoriu. Pentru a-și putea exercita aceste forme de manifestare a puterii, statul are monopolul utilizării constrângerii, exercitându-și puterea prin

intermediul unui aparat birocratic plătit din taxele contribuabililor, și care are obligația să asigure pacea, prosperitatea și binele social pentru întreaga populație a țării printr-un management organizațional ordonat de grija pentru cetățenii săi și oferirea de servicii sociale de înaltă calitate printre care amintim: învățământ, sănătate, cultură, apărare, cercetare științifică etc., statul având obligația să își îngrijească și să își protejeze cetățenii.

În acest sens, Statul, ca entitate, se distinge de funcționarii care ocupă anumite funcții la un moment dat în aparatul său birocratic și, din acest punct de vedere, statul are suveranitate și asupra acestora. Prin funcționari ai statului se înțelege orice demnitar, inclusiv președintele, prim-ministrul, miniștrii, etc. [3, p.13].

Tipurile de state sunt:

1. Stat unitar - un singur guvern ce își exercită activitatea asupra întregului teritoriu;
2. Stat federal - compus din mai multe state nesuverane cu o conducere centrală (SUA);
3. Stat confederal - format din state suverane.

Legea care definește funcțiile statului este Constituția. În Constituția României, la art.1, care face referire la Statul român, se precizează că România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil, forma de guvernământ fiind republica, organizându-se potrivit principiului separației și echilibrului puterilor legislative, executive și judecătorești în cadrul democrației constituționale, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor fiind obligatorie. În cadrul aceluiași articol la alin.(3) se precizează că România este un stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate de stat [4].

Constituția din Republica Moldova, în art.1, cu referire la Statul Republicii Moldova, stabilește că Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil, forma de guvernământ fiind republica, precizând în alin.(3) că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a

personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate de stat [5].

Cu alte cuvinte, prin Stat înțelegem organizația politică ce deține dreptul exclusiv de utilizare a intransigenței și elaborării și aplicării dreptului rezultat din legile create de organul legislativ, organizare care este exercitată într-o comunitate umană de pe un teritoriu stabilit.

O imagine plastică a statului, o găsim la Platon, care consideră că „statul se poate asemăna cu capul, sediul inteligenței, iar paznicii mai tineri, cu niște ochi așezați în partea de sus a capului, care, rotindu-și privirile lor scrutătoare, inspectează de jur-împrejur ce se petrece în stat, iar observațiile făcute le încredințează memoriei, comunicând celor mai bătrâni mișcările din țară. Pe când aceștia se compară cu inteligența, întrucât cugetă, prevăd, deliberează și, cu sprijinul celor tineri, asigură conservarea statului [...]. Se cuvine să-i obligăm, pe cât se pare, și pe păzitorii statului nostru să-și dezvolte mai întâi o noțiune exactă despre nota comună celor patru specii de virtuți, adică a curajului, a temperanței, a dreptății și prudenței, pe care ne-am învoit a le numi în mod propriu virtute.” [6, pp.371-372].

Așadar, încă de la începuturi, virtutea aparatului statal a fost definită și pretinsă acestuia, ceea ce a fost considerat ca fiind un aspect care a fost esențial pentru progresul statului, al țării, al societății respective.

Statul se fundamentează pe legi și acțiuni democratice, sau cel puțin aceasta este aspirația pe care societatea civilă o cere statului, o democrație în numele căreia statul își aplică politicile sale.

Statul este o instituție care conține trei elemente: populația, teritoriul (premise necesare existenței statului) și puterea politică, conceptul de stat fiind considerat prin excelență un concept politic, iar conceptul de țară constituind un concept social-geografic real.

TRAFICUL DE INFLUENȚĂ

Problema traficului de influență apare atunci când scopul inițial al statului este parazitat de intențiile diferitelor clanuri sau grupări politice ori apolitice, care, în scopul urmărit, de obținere a cât mai multor câștiguri de la stat sau cu acordul statului, aduc atingere dreptului

societății care are așteptări ridicate și democratice din partea statului, de a crea și aplica politici eficiente pentru ridicarea nivelului de viață, oferind șanse egale pentru întreaga societate. Organele supreme ale statului sunt alese prin vot, de către populație, la intervale de timp, acestea organizând apoi celelalte organe statale subordonate lor. Scopul pentru care alegătorii decid cui dau votul nu mai trebuie tratat ca o târguială, ca o amăgire cu promisiuni făcute pe moment în timpul campaniei electorale și uitate apoi de cei aleși, ci, populația alege organele care să-i slujească pe oameni, să le aducă pacea, liniștea socială, bunăstarea, prosperitatea fiecăruia și a tuturor cetățenilor la un loc, acestea fiind principiile pentru care a fost instituit votul populației și acelea au constituit scopurile pentru care a fost gândită menirea statului.

Din păcate, odată instalate organele statului, odată văzute în funcție, acestea uită care le este rolul adevărat și pentru care i-a ales populația. În limba latină, „*ministra*” are noțiunea de servitoare, ajutoare, cea care execută, „*mīnistērīum*” are noțiunea de funcție, slujbă, îndeletnicire, preocupare, îndeplinire, iar „*ministro*” semnifică a sluji, a servi la masă, a se ocupa, a administra, a executa, a furniza, a procura [7, p.436].

Existența unui monopol asupra tuturor instituțiilor principale ale statului: învățământ, centre de cercetare, centre de medicină legală etc., spre binele social, în situația în care statul nu poate să aloce suficienți bani pentru a funcționa la parametrii perfecți, are drept soluție corectă opțiunea de a acorda independența acestora, liberalizându-le, eliberându-le de monopolul statului, acestea separându-se de cele aparținând statului. De asemeni, în vederea evitării traficului de influență asupra unor decizii ale anumitor organe care constituie monopol de stat, o parte din acestea ar fi cu mult mai indicat să primească un statul liberal, ieșind de sub monopolul statului.

Cazul Caracal cu privire la dispariția unor copile și modul de urmărire/acoperire a urmelor din cauza unor interese politice dovedește faptul că este nevoie să se liberalizeze unele instituții de cercetare și de expertizare a urmelor.

În dreptul ungar, legea penală îi îngăduie persoanei reclamante să continue cercetările pe

cont propriu în situația în care procurorul renunță la urmărirea penală și închide dosarul, probele căutate și găsite de reclamant prin propria investigație sunt admise în instanță dacă se dovedesc a fi veridice.

Sentimentul cel mai natural și puternic pe care îl simte populația unei țări față de instituțiile statului este sentimentul de securitate, atunci când prin activitatea sa, societatea civilă se simte protejată, iar sentimentul de insecuritate apare atunci când prin acțiunile sau inacțiunile sale statul nu protejează liniștea, siguranța, liniștea sau drepturilor cetățenilor săi.

Grupurile de influență asupra statului pot urmări subminarea puterii de stat prin acțiunile de compromitere a acestuia prin contaminarea comportamentului unor funcționari ai statului, prin corupere.

În general interesele economice sunt urmărite de o serie de profitori, cu atât mai mult cu cât managementul organizațional este distorsionat către obținerea de rezultate infracționale la care statul închide ochii sau, care, prin intermediul multor funcționari ai aparatului de stat produc un câștig imens unui grup de interese care fac lobby pe lângă organele statului, bazându-se pe înțelegerea, acceptarea tăcută și senzația de inerție a populației, care într-un final începe să simtă sentimentul de insecuritate care s-a creat prin realizarea acțiunilor întreprinse de grupurile de influență asupra organelor statului.

Apocope toate țările trăiesc sentimentul de neliniște și nesiguranță a populației atunci când grupuri de influență și putere reduc la zero puterea organelor statului, subminând puterea statului. Există organizații „non-profit”, societăți internaționale, grupuri (clanuri) la nivel macro și micro statal, care își urmăresc interesele proprii prin traficarea (sub ochii statului și cu acordul tacit al acestuia) a drogurilor, a ființelor umane, armelor și lista este infinit mai lungă. Și, în aceste situații, unde găsim „brațul lung al legii”? Ca să îl cităm pe Caragiale: „există, dar lipsește cu desăvârșire”.

Permisivitatea legilor este anume realizată pentru a fi în favoarea clanurilor care acționează pe teritoriul statului. Vorbind de permisivitatea legii, nu putem să nu remarcăm faptul că organul legislativ în mod just a considerat că este corect ca legea care pedepsește omorul să nu se supună termenului

de prescriptibilitate, astfel încât criminalul să răspundă în fața legii oricând, pentru că pot fi mulți factori care trebuie găsiți și demonstrați pentru a putea găsi și pedepsi infractorul și acest rezultat poate fi posibil chiar și după o perioadă lungă de urmărire penală și cercetare criminalistică, datorită imprescriptibilității faptei.

TRAFICAREA FIINȚELOR UMANE

În aceeași măsură, este de neînțeles de ce traficul cu ființe umane este supus termenului de prescriptibilitate, atâta timp cât este vorba tot de viața omului, bunul cel mai de preț, care, chiar dacă poate nu a fost suprimată încă, i s-a interzis victimei dreptul de a trăi într-un mod uman, i s-a interzis dreptul la fericire. Persoanele traficate (fete, băieți, copii - valoarea inestimabilă a unei țări deoarece reprezintă viitorul ei) sunt folosite pentru practicarea prostituției sau a cerșetoriei, ori pentru vinderea organelor acestora, activități care le aduc profituri uriașe clanurilor infracționale respective care coordonează aceste infracțiuni, sumele fiind de-a dreptul considerabile, pe care statul român nu are curajul să le impoziteze sau să le confişte, deși sesizăm o lipsă uriașă în bugetul statului. În acest sens, a se vedea cazul Țândărei, în care, infractorii din rețeaua respectivă din Marea Britanie au fost condamnați pentru traficul persoanelor, fiind o parte a rețelei care inițiază traficul de copii din România, în schimb pentru infractorii din clanul infracțional corespondent care trăiește în România și care au traficat 168 de copii, a intervenit prescripția pentru infracțiunea de trafic de copii care era dedusă judecății, infractorii primind înapoi banii ce fuseseră confiscați ca probe pentru instanță, automatele AK-47, au sfidat forțele europene de poliție care căutau să găsească vreo dovadă care să-i lege de brutala industrie a traficului, iar în același timp opinia publică a aflat deja din mass-media despre plăți pe sub mână, intimidare de martori și investigatori corupți.

Alt caz mai recent de corupție este cel de la Caracal, în care derularea cercetării este uluitoare prin aspectele ei și care demonstrează o imensă implicare emoțională din partea populației, datorită acțiunilor organelor de cercetare penală de a acoperi adevărul, de a nu devoala rețelele de trafic care acționează acolo, fapte care au devenit evidente, încât împiedică

derularea cercetării prin străduința de a acoperi clanuri și posibile legături ale acestora cu persoane din aparatul de stat implicate în acest gen de infracțiuni.

Pentru astfel de angajați corupți ai statului, despre care se dovedește că sunt corupți, soluția nu este rotirea cadrelor, ci, cea mai eficientă soluție este eliberarea din funcție de urgență, deoarece prin incorectitudine, aceștia au lucrat împotriva intereselor statului, respectiv împotriva cetățenilor care le plătesc salariile și pensiile.

Bugetul statului suferă lipsuri mari la buget, care ar putea fi acoperite prin impozitarea acestor clanuri infracționale/mafioate. În acest sens, evaluatori onești pot evalua marile palate, vilele și mașinile luxoase ale membrilor clanului mafiot și apoi statul poate cere acestora să dovedească cu acte (nefalsificate!) proveniența, câștigul legal pe care îl pot dovedi, dovedirea faptului că au obținut sumele respective în mod licit, dacă și-au plătit către stat impozitele în totalitate pentru sumele respective, diferența nejustificată puțând constitui pentru stat un temei justificat de impunere și executare asupra sumelor respective, bugetul statului puțând fi ușurat mult în sarcina sa de realizare a obiectivelor pentru care a fost instituit.

În art.139 alin.(2) din Constituția României, se precizează că „Impozitele, taxele locale se stabilesc de consiliile locale sau județene, în limitele și în condițiile legii” [4]. Toate taxele trebuie să aibă în prim plan creșterea nivelului de trai pentru toți cetățenii țării.

Putem să subliniem că eficiența acestor taxe care sunt impuse populației, și care sunt stânse la bugetul de stat, trebuie să se întoarcă tot la populație sub forma serviciilor de înaltă calitate, și nu pentru lărgirea schemei aparatului de stat și crearea de facilități individuale pentru aceștia sau pentru grupurile speciale și persoanele favorizate de lege în mod nejustificat.

De fapt trebuie să definim traficul de persoane ca fiind o modalitate de sclavie modernă, care aduce un profit imens negustorilor și exploatatorilor de ființe umane, iar acest fapt se dovedește a fi o crudă și nemeritată realitate a timpurilor moderne care alunecă pe panta unei degradări morale neașteptate.

Dacă sute de ani în urmă persoanele

capturate erau vândute ca sclavi pentru plantațiile de bumbac și alte munci istovitoare, sclavia a reînviat sub ochii autorităților îngăduitoare, care, sub umbrela drepturilor fundamentale ale omului, dau dreptul unor samsari de vieți să distrugă societatea și să captureze statul prin coruperea gulerelor albe, prin mituire, șantaj sau prin forță, prin atac armat asupra unor reprezentanți ai organelor statului în vederea răzbunării, ori intimidării ori impunerii deciziilor proprii.

Uneori, justiția reușește să închidă câte un astfel de interlop, dar se dovedește că nici infractorul, nici clanul infracțional din care face parte (grupul de apartenență) nu au înțeles pedeapsa ca o modalitate de reeducare a caracterului infractorului, deoarece, avem cazuri de interlopi care au fost așteptați la poarta penitenciarului cu covorul roșu, artificii, muzică și cu șampanie de către clanurile lor, devenind deja o modă sau o modalitate de sfidare a statului, a țării și a societății civile. De aici deducem că închisoarea este insuficient de retributivă dacă pedepsele sunt atât de blânde încât nu se reușește reeducarea infractorului prin formarea unei atitudini corecte față de ordinea de drept și față de regulile de conviețuire socială, concluzie care ne face să considerăm ca fiind imperios necesar să se mărească pedeapsa cu închisoarea.

În acest sens, se cuvine a-l cita tot pe Platon, care aduce unele explicații cu privire la legi: „Printre legi, sunt unele făcute pentru oamenii buni și n-au alt scop decât să-i învețe arta de a trăi în unire și pace cu concetățenii lor; altele sunt menite pentru oamenii răi, pe care o educație bună n-a reușit să-i îndrepteze, înzestrați cu o fire bătoasă și neînmuiați prin nici un mijloc, spre a-i împiedica să se dedea la toată răutatea. Legile următoare sunt pentru aceștia din urmă; ei sunt oarecum autorii lor, căci numai silit de faptele lor le legiferează legiuitorul, și urează să nu fie nevoie a se sluji vreodată de ele” [6, pp.289-290], [14, pp.110-125].

Drepturile și libertățile persoanelor nu trebuie să fie interpretate doar în favoarea infractorului, pentru că victima nu trebuie să fie lăsată în afara sistemului de aplicarea a dreptului, deoarece considerăm că în primul rând victimei trebuie să i se adreseze drepturile și libertățile individuale. Este indicat ca pedepsele să fie mai aspre și aplicate în mod

prioritar pentru protejarea victimei și a societății, statul având rolul de a-și proteja populația și teritoriul țării.

Art. 182 din Codul penal român cu privire la exploatarea unei persoane, dă definiții concrete cu privire la această infracțiune: „Prin exploatarea unei persoane se înțelege: a) supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat; b) ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire; c) obligarea la practicarea prostituției, la manifestări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau la alte forme de exploatare sexuală; d) obligarea la practicarea cerșetoriei; e) prelevarea de organe, țesuturi sau celule de origine umană, în mod ilegal.” Acest articol este coroborat cu art.209 cu privire la traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile (*Punerea sau ținerea unei persoane în stare de sclavie, precum și traficul de sclavi se pedepesc cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi*), cu art. 210 cu privire la traficul de persoane [(1) *Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul exploatării acesteia, săvârșită: a) prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate; b) profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori de starea de vădită vulnerabilitate a acelei persoane; c) prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra acelei persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (2) Traficul de persoane săvârșit de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu se pedepsește cu închisoare de la 5 la 12 ani. (3) Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă], cu art. 211 cu privire la traficul de minori [(1) *Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (2) Pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi atunci când: a) fapta a fost săvârșită în condițiile art. 210 alin. (1); b) fapta a fost săvârșită de către un funcționar**

public în exercițiul atribuțiilor de serviciu; c) fapta a pus în pericol viața minorului; d) fapta a fost săvârșită de un membru de familie al minorului; e) fapta a fost săvârșită de către o persoană în a cărei îngrijire, ocrotire, educare, pază sau tratament se afla minorul ori de o persoană care a abuzat de poziția sa recunoscută de încredere sau de autoritate asupra minorului. (3) Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă], cu art.213 cu privire la proxenetism [(1) Determinarea sau înlesnirea practicării prostituției ori obținerea de foloase patrimoniale de pe urma practicării prostituției de către una sau mai multe persoane se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (2) În cazul în care determinarea la începerea sau continuarea practicării prostituției s-a realizat prin constrângere, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (3) Dacă faptele sunt săvârșite față de un minor, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate. (4) Prin practicarea prostituției se înțelege întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul], cu art.214 cu privire la exploatarea cerșetoriei [(1) Fapta persoanei care determină un minor sau o persoană cu dizabilități fizice ori psihice să apeleze în mod repetat la mila publicului pentru a cere ajutor material sau beneficiază de foloase patrimoniale de pe urma acestei activități se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă. (2) Dacă fapta este săvârșită în următoarele împrejurări: a) de părinte, tutore, curator ori de către cel care are în îngrijire persoana care cerșește; b) prin constrângere, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani], cu art.215 cu privire la folosirea unui minor în scop de cerșetorie [Fapta majorului care, având capacitatea de a munci, apelează în mod repetat la mila publicului, cerând ajutor material, folosindu-se în acest scop de prezența unui minor, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă], cu art.216 cu privire la folosirea serviciilor unei persoane exploatate [Fapta de a utiliza serviciile prevăzute în art. 182, prestate de o persoană despre care beneficiarul știe că este victimă a traficului de persoane ori a traficului de minori, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani

sau cu amendă, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă], cu art.216¹ cu privire la folosirea prostituției infantile [Întreținerea oricărui act de natură sexuală cu un minor care practică prostituția se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă].

Analizând aceste articole, vedem că pedepsele pentru aceste infracțiuni sunt infinit mai mici în comparație cu traumele de neșters din sufletul persoanelor care au fost astfel de victime, și poate de aceea există acest curaj al celor care se fac vinovați de aceste infracțiuni de a le săvârși și le repeta: pedeapsa atât de mică care atrage prescripția pentru răspunderea penală cu un termen redus care lucrează în favoarea infractorului, constituie factorii încurajatori pentru traficantii de ființe umane, deci se cere ceva schimbat în lege: pedepse mai mari și termen de prescripție nelimitat, astfel ca pentru omor, deoarece trebuie să se aibă în vedere viața și trauma de nerecuperat a victimelor.

Așadar, Codul penal și Codul de procedură penală conțin suficiente indicații de pedepsire a acestor infracțiuni cu privire la traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile, dar și cu privire la infracțiunile economice, însă, în mod illogic, se urmărește abrogarea multor astfel de infracțiuni (printre care și traficul de influență), care aduc atingere intereselor statului și favorizarea unor grupuri de interese sau clanuri mafioate, care în mod peiorativ pot fi denumite cu adevăratul lor nume: bandă infracțională, cârdășie, clică, gașcă, șleahță.

Considerăm că fenomenul traficului de persoane trebuie să fie descurajat în mod ferm, prin toate mijloacele chiar și prin descurajarea cererii consumatorilor de prestații sexuale. În acest mod, putem urma modelul Norvegiei și al Suediei care nu au interzis prostituția, dar care descurajează cererea pentru aceste servicii sexuale, solicitantul unor astfel de servicii fiind amendat cu 2700 Euro sau închisoare de la șase luni la un an. În fond, caracterul omului poate fi educat către partea civilizată chiar și prin constrângere.

TRAFICUL DE DROGURI

Vorbind de trafic, nu trebuie să pierdem din vedere nici traficul de droguri care a cunoscut un fenomen de amploare înimaginabil.

Aproape necontrolabil, traficul de droguri a ajuns și se menține pe piața română prin diverse filiere, fiind din ce în ce mai infiltrate în societatea română, care este încurajată să fie o piață de consum. Deși unele cantități de droguri sunt descoperite și confiscate de DIICOT, totuși aceste filiere de trafic al drogurilor se dovedește că sunt susținute de persoane influente din moment de trec în cantitate mare și mult prea ușor prin filtrele de la vămi. În aproape toate cluburile se consumă droguri (se pune întrebarea cine este în spatele afacerilor în acele cluburi?), dar controalele la aceste cluburi sunt mult prea reduse și mult prea anunțate dinainte. Din nefericire, consumul de droguri a pătruns și în școli, unii elevi devenind dependenți, spre disperarea părinților care constată cu neputință că școala și implicit statul nu le-a protejat copiii.

Din păcate, deși organele statului nu vor să își recunoască neputința în fața fenomenelor care îl capturează și îl țin captiv, adevărul este recunoscut și simțit de societatea civilă care se supune convențional legilor și își îndeplinește datoriile către stat. Statul, însă, are datoria să-și îndeplinească corect datoriile către toți cetățenii săi.

Trebuie însă să se recunoască și să se îndrepte această stare de fapt, nu să se nege realitatea pe care orice cetățean o vede și o simte, deoarece, oricât de multe taxe s-ar cere societății plătitoare de impozite, aceasta nu poate acoperi pagubele suferite de sifonarea banilor publici către firme căpusă, care se consideră întreprinzători, oameni de afaceri, dar care sunt plătiți din banii statului, adunați de la oamenii onești care își plătesc dările la stat în mod corect și la timp.

Este nevoie de un nou management politic care să fie aplicat de toate partidele politice deoarece partidele și organele statului ar trebui să conlucreze numai și numai pentru binele și prosperitatea poporului, nu să se certe și să se ofenseze reciproc uitând de interesul poporului.

Organele statului sunt obligate să acționeze nu pentru distrugerea poporului din interese personale sau de partid, cea ce înseamnă că este nevoie de o schimbare organizațională a sectorului public fără cumularea și aplicarea fenomenelor adverse negative asupra capacităților cetățenilor, fiind necesare programe care să fie orientate către soluționarea

problemelor sociale. Cu alte cuvinte, guvernul trebuie să își reseteze programul managerial.

România se confruntă cu problema clanurilor mafioate care traficează în mod nestingherit persoane, droguri, influență etc, dar, ca în majoritatea altor state, capturarea statului este din ce în ce mai evidentă în domeniul economic.

STATUL ȘI FUNCȚIILE SALE

Să ne reamintim și să distingem: Statul reprezintă forma de organizare administrativă a unui teritoriu ocupat de o anumită populație justificată prin prezența temporală într-un spațiu delimitat și legitimat în mod istoric.

Instituțiile statului, plătite din taxele contribuabililor, au obligația de a fi în slujba cetățenilor, de a le asigura securitatea personală și teritorială, de a-i proteja și apăra, în acest sens urmărind binele suprem al lor. A fi fidel slujbei de angajat în cadrul sistemului de stat (plătit din banii contribuabililor indiferent de instituția în care își desfășoară activitatea), înseamnă a fi fidel cetățenilor țării. Acest fapt implică cinste, corectitudine, onoare și abnegație din partea organelor statului și a angajaților din domeniul public, într-un cuvânt, virtute morală.

Abia în acest mod statul este independent, fără a fi aservit diverselor grupuri de interese care tind să îl țină captiv unor interese contrare scopului pentru care a fost instituit statul.

În lipsa acestor caracteristici, majoritatea angajaților statului se dovedesc a fi corupți și sfidători, lăsând grupurile de interese să facă statul captiv intereselor acelor grupări de influență, sfidând cetățenii cu acțiunile lor (pe lângă grupurile de interese economice contrare intereselor țării, în România funcționează nestingherite și clanurile mafioate cu interese care atentează și la viața cetățenilor).

Articolul 2 din Constituția României statuează că „Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum. Nici un grup și nici o persoană nu pot executa suveranitatea în nume propriu” [4].

Dacă organele statului sunt alese de popor pentru o bună, corectă și cinstită administrare și organizare a țării, țara în schimb

constituie teritoriul delimitat istoric împreună cu populația aferentă lui. Cu alte cuvinte, statul este în slujba poporului pentru o administrare corectă, de aceea aleșii statului sunt votați și prestează jurământul de a depune toate diligențele pentru bunăstarea și propășirea țării.

Să ne reamintim că art.82 alin.(2) din Constituția României conține jurământul pe care trebuie să îl depună aleșii statului la începerea exercițiului funcției lor: „Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea pentru propășirea spirituală și materială a poporului român, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu!” [4].

Considerăm că nu ar fi rău să se adauge un amendament la Constituție prin care să se instituie obligativitatea oricărui angajat al statului, indiferent de locul de muncă, de a depune un jurământ de credință față de țară dar și față de cetățean, astfel ca cel menționat mai sus, să conștientizeze faptul că se va afla în slujba țării și a cetățeanului.

Dicționarul Explicativ al Limbii Române prezintă explicația cu privire la politică: „1. Știința și arta de a governa un stat; formă de organizare și conducere a comunităților umane, prin care se menține ordinea internă și se garantează securitatea externă a comunităților respective. ♦ Expr. A face politică = a lua parte în mod activ la discutarea și rezolvarea treburilor statului. ♦ Suprastructură a sistemului social, incluzând conștiința politică, relațiile politice, instituțiile și organizațiile politice. 2. Tactica, strategia, metodele și mijloacele folosite de organele puterii în vederea realizării obiectivelor fixate; ideologia care reflectă această activitate. 3. Fig. Dibăcie, abilitate în atingerea unui scop. II. Adj. 1. Care aparține politicii (I), care se referă la politică, de politică; politicesc ♦ Drepturi politice = drepturile de participare a cetățenilor la conducerea treburilor statului. Nivel politic = grad de pregătire a cuiva în probleme de politică generală; orientare justă în astfel de probleme. Om politic (și, înv., substantivat, m.) = persoană care are un rol important în activitatea politică, care își desfășoară activitatea principală în domeniul politicii (I 1). ♦ (Substantivat, n.) Aspect, element politic (II 1), viață politică. 2. Care are

sau care exprimă o comportare abilă; dibaci, șiret. – Din lat. *politicus*, ngr. *politikós*, fr. *politique*” [8].

Putem să adăugăm faptul că politica semnifică modalitatea de management pentru instituția asupra se aplică strategia respectivă.

Inge Amundsen deschide un subiect destul de greu de digerat pentru cei care nu pot să-și accepte și să-și îndrepte greșelile, explicând că, în mod special, corupția, favoritismul și ambiguitatea instituțională ca riscuri politice constituie pericole cu perspective de manifestare a conceptului de neopatrimonialism [9, p.3].

În mod ideal, conform opiniei expusă de Inge Amundsen, statele oferă securitate pentru a face afaceri într-un cadru instituțional legal pe care se pot baza întreprinderile. Instituțiile de stat funcționează într-un mod juridic-rațional, previzibil și eficient. În zona OCDE (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică), aceasta este o constelație adesea considerată de la sine. Cu toate acestea, în multe țări din lume, realitatea arată diferit. Actorii privați preiau instituțiile și procesele publice pentru a-și realiza interesele particulariste de acumulare a puterii și a averii private. În acest scop, „sistematic abuzează, pasează, ignoră sau chiar adaptează” instituțiile formale la nevoile lor proprii pentru a acumula putere și foarte multă bogăție, capturând statul în interesul lor [9, p.3].

Tocmai de aceea, interesele statului trebuie să fie separate de interesele societăților particulare.

FENOMENUL STATULUI CAPTIV

Helman ș.a., analizând fenomenul statului captiv, constată că în mod special, corupția a ajuns recent în topul agendei de dezvoltare, în special în economiile de tranziție. Cu toate acestea, cercetarea empirică existentă a fost împiedicată de lipsa datelor detaliate și comparative cu privire la problemă, folosind datele din Studiul de mediu și de performanță al întreprinderii (BEEPS) pentru a separa corupția în componentele sale constitutive specifice și pentru a examina cauzele și consecințele lor specifice. În plus față de măsurile convenționale de corupție administrativă, a fost separată măsurarea corupției pentru a se concentra în special pe două strategii corupte pe care firmele

le pot folosi în interacțiunile lor cu statul. În primul rând, captarea statului, definită de eforturile firmelor de a contura mediul instituțional în care își desfășoară activitatea și, în al doilea rând, corupția achizițiilor publice, plata retragerilor pentru asigurarea contractelor publice [10].

O imagine caracteristică prezintă statul ca fiind o „mână apucătoare” care discriminează întreprinderile cu putere de negociere scăzută pentru a extrage mită prin impunerea discreționară a birocrăției. Întreprinderile sunt extorcate de politicieni puternici sau de către unii birocrăți arbitrari care formează regimul de reglementare pentru a-și maximiza chiriile private. Cealaltă imagine reprezintă firmele puternice cu capacitatea de a „capta” statul, făcând acest lucru, pentru a extrage chirii potențial substanțiale pentru astfel de firme la un cost social ridicat. Cu excepția faptului că sugerează implicit sau explicit uneori faptul că legătura coruptă dintre stat și firmă își are originea cu primul, majoritatea studiilor de corupție rareori diferențiază între aceste relații puternic contrastante - transformând toate formele de corupție într-un fenomen generic, unidimensional. Cu toate acestea, rădăcinile acestor relații foarte distincte între stat și firmă, precum și consecințele lor atât pentru firmă, cât și pentru mediul economic mai larg, diferă. Dezagregarea conceptului de corupție ar putea constitui o bază mai bogată pentru înțelegerea dinamicii corupției și pentru consultanța politică. O parte a problemei este înrădăcinată într-o curioasă bifurcare în literatura de economie politică privind corupția și capturarea statului [10].

Un indice general de captare a statului poate fi construit pe baza răspunsurilor firmelor în măsura în care următoarele cinci forme de corupție (măsurate în sondajul BEEPS) au avut un impact direct asupra activității lor:

- Vânzarea voturilor parlamentare privind legile către interese private;
- Vânzarea decretelor prezidențiale către interese private;
- Administrarea greșită a fondurilor de la Banca Centrală;
- Vânzarea hotărârilor judecătorești în cauze penale;
- Contribuții plătite de interese private partidelor politice și campaniilor electorale [10].

Johannes Leitner și Hannes Meissner explică faptul că astfel de forme de „captare a statului” sunt asociate cu instituțiile slabe ale statului, incertitudinea juridică, corupția rampantă (înclinată) și comportamentul dăunător al elitelor conducătoare, care favorizează propriile interese de afaceri („favoritism”), în timp ce dăunează întreprinderilor independente. Acestea sunt riscuri politice specifice pentru care se confruntă întreprinderile internaționale atunci când operează în țările afectate. Riscurile politice includ orice apariție în contextul afacerilor internaționale în care acțiunile publice sau actorii non-statali activi în țara gazdă a activităților internaționale interferează cu întreprinderile internaționale private și influențează negativ performanța operațiunii internaționale. Rezultatele sunt o serie largă de efecte negative asupra întreprinderilor, de la pierderi de oportunități până la confiscarea totală a activelor corporative în cel mai rău caz. Aceasta este constelația de acțiuni pe care se concentrează grupurile de interese care au drept țintă capturarea statului în folosul lor. Există o serie de factori de risc politic care sunt caracteristici pentru capturarea statului având în vedere actuala știință politică, având exemplul capturării de stat și afacerilor internaționale din nouă țări din Regiunea Mării Negre: Armenia, Georgia, Azerbaijan, Russia, Ukraina, Moldova, Turcia, Romania, Bulgaria [11]

CORUPȚIA

Corupția, în general, poate fi definită ca folosirea greșită a autorității publice, iar corupția politică poate fi definită drept corupția în care sunt implicați factorii de decizie politici. Există diferite forme de corupție: luare de mită, delapidare, fraudă și extorsiune, șantaj, participare tacită la infracțiune prin nerealizarea sarcinilor de serviciu, care se reflectă în art.17, alin(6) Cod penal român care statuează că în cazul respectivelor infracțiuni există vinovăție și atunci când „ Fapta constând într-o acțiune sau inacțiune constituie infracțiune când este săvârșită cu intenție. Fapta comisă din culpă constituie infracțiune numai când legea o prevede în mod expres”, iar art.265, alin.(1) și (2), stabilește că „Funcționarul care, luând cunoștință de săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală în legătură cu serviciul în cadrul

căruia își îndeplinește sarcinile, omite sesizarea de îndată a organelor de urmărire penală, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă. Când fapta este săvârșită din culpă, pedeapsa este închisoarea de la 3 luni la un an sau amendă”, iar art.17 cu privire la săvârșirea infracțiunii comisive prin omisiune precizează că „Infracțiunea comisivă care presupune producerea unui rezultat se consideră săvârșită și prin omisiune, când: a) există o obligație legală sau contractuală de a acționa; b) autorul omisiunii, printr-o acțiune sau inacțiune anterioară, a creat pentru valoarea socială protejată o stare de pericol care a înlesnit producerea rezultatului” [12].

CORUPȚIA „EXTRACTIVĂ” ȘI CORUPȚIA „REDISTRIBUTIVĂ”

Există două teorii alternative despre corupție („extractivă” și „redistributivă”) care ilustrează efectele corupției în diferite tipuri de regim, existând o serie de cauze și efecte ale corupției, în special din punct de vedere economic și politic.

Tranzacțiile cu risc înalt de corupție sunt atinse de mită, comisioanele ilegale fiind plățile în vederea facilitărilor care pot avea loc într-o varietate nesfârșită de tranzacții și scenarii. Tranzacțiile comune includ licitații și concesiile guvernamentale – achizițiile publice de servicii de rutină pentru concesiunile publice de infrastructură mare sau proiecte extractive, sunt predispuse influenței mitei. Mita este de obicei plătită pentru a compromite criteriile și procesele formale de selecție în beneficiul unui anumit ofertant.

Aprobările și auditurile reglementare implică interacțiunile cu autoritățile de licențiere a unor activități, cele fiscale, vamale și alte autorități de reglementare, toate acestea sunt frecvent supuse influenței luărilor de mită și a comisioanelor ilegale. Mita poate fi plătită autorităților de reglementare pentru a primi aprobări care altfel nu ar fi fost acordate sau pentru a nu lua în considerare încălcările. De exemplu, autoritățile fiscale din unele țări vor solicita mită pentru a nu lua în considerare sau pentru a reduce obligațiile fiscale corporative sau individuale.

Chiar și contractele obișnuite pentru cumpărarea și vânzarea de servicii sau bunuri

pot fi supuse mitei. O mită sau un comision ilegal pot fi oferite cumpărătorului pentru a încălca standardele de cumpărare sau criteriile stabilite de orice organizație. Din nou, multe legi internaționale și locale interzic această formă de luare de mită.

Corupția redistributivă reprezintă ansamblul de practici, pârghii, relații, legi chiar, care permit devierea fluxurilor plus-valorii. Devierea agenților din clasa străină care folosesc economia capitalului acumulat spre destinații improductive, pompând prin această acumulare cu timpul forțat, „plus-valoarea” muncii naționale, transferând toate veniturile capitalizate peste graniță, și în orice caz, chiar partea acumulată ce rămâne în țară, decurge numai în întărirea acestui element străin cu toate consecințele acestui fapt [13, p.503].

Pentru ca un stat să se elibereze de statutul de captivitate în care s-a complăcut atrăgând întregul sistem statal și populația către lipsa de prosperitate statală, ci doar particularizată numai pentru câteva persoane sau grupuri de interese, este nevoie să fie resetate toate funcțiile statului, eliberarea din funcție a tuturor indivizilor corupți, anularea contractelor care au la bază mita, corupția și traficul de influență, creându-se un sistem statal curat, care este într-adevăr în slujba poporului lucrând pentru interesul suprem al acestuia, al țării. Din păcate, toate partidele dovedesc că au o foame după funcții doar pentru interesul propriu sau interesul de partid, care nu are nici o legătura cu interesul țării. Populația, în numele căruia primesc slujbele bine plătite din taxele oamenilor corecți, este uitată și ignorată de toți cei pentru care Constituția stabilește că trebuie să slujească statul.

CONCLUZII

La prima vedere se pare că mediul de afaceri din majoritatea statelor, implicit în România, s-a schimbat într-un ritm ridicat de-a lungul ultimului deceniu, existând o perioadă de reforme economice liberale și a unei lupte împotriva corupției. Cu timpul, statele țărilor și-au propus să se înfățișeze ca fiind adeptele reformei economice și administrative de succes pentru a atrage investitori străini. În același timp, observatorii și-au exprimat în mod repetat îngrijorarea cu privire la corupția de elită,

încălțările drepturilor de proprietate și presiunea politică asupra companiilor. Adesea, aceste evaluări divergente creează o imagine contradictorie față de principiile care stau la baza statului de drept.

Pentru a înțelege aceste fenomene care capturează statul, se pune problema dacă și cum s-au schimbat factorii de risc selectați pentru întreprinderi și pentru anumite infracțiuni intrafrontaliere sau transfrontaliere, care aduc în atenție faptul că statul a devenind captiv grupurilor de influență, a reapărut sclavia, fapt care se considera eradicat, dar asistăm la renașterea acesteia sub forma sclavajului economic și al sclavajului propriu zis care implică traficearea, exploatarea sau vânzarea ființelor umane, lipsind un cadru național sau internațional și organe ale statului necorupte care să se ocupe de aceste infracțiuni și care afectează statul de drept și suveranitatea statului, dovedindu-se că, în mod special, în cadrul instituțional formal și informal al statelor care modelează factorii de risc politic din lume, sunt prezente particularități care îngăduie ambiguitatea instituțională, corupția sistemică și favoritismul sistematic.

Bibliografie

1. Aristotel, *Politica*, Editura IRI, București, 2001.
2. DEX, <https://dexonline.ro/definitie/stat>
3. Dunleavy Patrick, Margetts Helen, Bastow Simon, Tinkler Jane, *New Public Management Is Dead - Long Live Digital-Era Governance*, in *Journal of Public Administration Research and Theory* 16(3), July, 2006.
4. *Constituția României*, în forma inițială, a fost adoptată în ședința Adunării Constituante din 21 noiembrie 1991, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991 și a intrat în vigoare în urma aprobării ei prin referendumul național din 8 decembrie 1991. *Constituția României*, astfel cum a fost modificată conform referendumului național din 18-19 octombrie 2003, (republicată în 2003), publicată în M.Of. al României.
5. *Constituția Republicii Moldova* adoptată de Parlament la 29 iulie 1994 și intrată în vigoare la 27 august, publicată în Monitorul Oficial nr.1 din 12 august 1994, republicată cu rectificările ulterioare în Monitorul oficial nr.78 din 29 martie 1016, publicată în Alphabet Publishing, Chișinău, 2018, 80 p.
6. Platon, *Legile*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2010.
7. *** *Dicționar latin-român*, Editura Științifică, București, 1962.
8. <https://dexonline.ro/definitie/politica>
9. Amundsen Inge, *Political Corruption: An Introduction to the Issues*, WP 1999: 7, in *Chr. Michelsen Institute Development Studies and Human Rights*, ISBN 82-90584-40-7.
10. Hellman Joel S., Jones Geraint, Daniel Kaufmann, *Seize the State, Seize the Day, An empirical analysis of State Capture and Corruption in Transition*, Paper prepared for the ABCDE 2000 Conference, Washington, D.C., April 18th - 20th, 2000.
11. Leitner Johannes, Meissner Hannes, *State Capture, Political Risks and International Business. Cases from Black Sea Region Countries, 1st Edition*, 254 pages, Routledge, London, eBook ISBN9781315308630.
12. *Codul penal al României*.
13. Ilie Bădescu, Ozana Cucu-Oancea, *Dicționar de sociologie rurală*, Editura MICA VALAHIE, București, 2011.
14. Tudor Vasilica-Leontina, *Elongația istorică a modalităților de stingere a conflictelor, până la apariția primelor forme de mediere normativă în diferite state și în țările române. Elemente de drept comparat*, publ. în vol. *“Protecția drepturilor omului: mecanisme naționale și internaționale, Materiale ale mesei rotunde cu participare internațională, consacrată Zilei internaționale a drepturilor omului*, Chișinău, 8 decembrie 2016, sub egida Guvernului Republicii Moldova și a Academiei de Administrație Publică, Chișinău: Tipografia “Elan Poligraf”, 2017, pp.110-125, ISBN 078-9975-66-565-0

SANȚIONARE VS. REINTEGRARE A DELINCVNTULUI JUVENIL

PUNISHMENT VS. REINTEGRATION OF THE JUVENILE DELINQUENT

Drd. Mădălina Elena MASCARELL

Universitatea „Titu Maiorescu” București, Școala Doctorală de Drept
familia.mascarell@gmail.com

REZUMAT

Vedem tot mai des la televizor minori care săvârșesc infracțiuni grave sau mai puțin grave. „Minorii irecuperabili” sunt acei minori care săvârșesc fapte foarte grave sau care persistă în comiterea de infracțiuni chiar dacă au beneficiat de sancțiuni neprivative de libertate.

CUVINTE CHEIE: minor, infractor, sancțiuni, reintegrare.

ABSTRACT

We see more and more often on television minors who commit more or less severe crimes. “Irrecoverable minors” are those minors who perpetrate very serious crimes or who persist in the perpetration of crimes even if they have had non-custodial sanctions.

KEYWORDS: minor, criminal, sanctions, reintegration.

ESTE SUFICIENTĂ PEDEAPSA CU ÎNCHISOAREA ÎN CAZUL INFRACȚIILOR MINORI?

În prezent, atât în România cât și în Uniunea Europeană se pune problema care ar fi soluția benefică pentru minorii care săvârșesc infracțiuni. Și aici disting două categorii:

În primul rând, suntem de părere că închisoarea nu este eficientă pentru recuperarea minorului care a săvârșit infracțiuni. Un principal argument este acela că în penitenciar minorii învață noi modalități de comitere a infracțiunilor, deoarece intră în contact cu diferiți infractori cu „experiență”. Cu alte cuvinte, închisoarea este un locul unde, în cazul de față, minorii infractori se specializează în comiterea de noi infracțiuni. Un alt argument este acela al condițiilor din penitenciare și a mediului social. Pentru minori acestea sunt foarte dure, deoarece mediul din penitenciar nu oferă minorului o reeducare propriu-zisă, mediul nefiind propice unei astfel de activități. Și, bineînțeles, acesta va fi stigmatizat de comunitatea în care se va întoarce după ispășirea pedepsei.

În al doilea rând, putem vorbi de eficiența închisorii doar pentru minorii care au comis infracțiuni foarte grave – „minorii irecuperabili”. Din punctul nostru de vedere, privim eficiența

detenție nu din perspectiva reeducării și reintegrării minorului în societate, ci din perspectiva protecției societății față de anumite pericole sociale. Practic, sunt multe cazuri în care nu rămâne nimic de făcut pentru minor, decât să fie trimis în închisoare.

În concluzie, pedeapsa cu închisoarea este suficientă doar pentru acei minori care comit infracțiuni foarte grave sau care persistă în comiterea de infracțiuni.

DE LA CE VÂRSTĂ POATE FI TRAS LA RĂSPUNDERE UN MINOR?

Una dintre cele mai dificile probleme cu care se confruntă justiția penală este vârsta de la care poate fi tras la răspundere un minor care a comis infracțiuni. În prezent, creșterea numărului de persoane care comit infracțiuni de la vârste fragede, care se maturizează precoce, este foarte mare.

De-a lungul timpului, vârsta minimă a răspunderii penale a variat. În Codul penal român din 1936, vârsta de la care minorul putea să răspundă penal era de 8 ani, asta bineînțeles dacă se dovedea că a avut discernământ în momentul săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală și complexitatea infracțiunii. Fiind o vârstă destul de fragedă, Codul penal din 1969 a adoptat o

structură tripartită, întâlnită și în reglementarea actuală, aceea că, minorii pot răspunde din punct de vedere penal doar începând cu vârsta de 14 ani. Minorii între 14 și 16 ani răspund penal doar dacă în momentul comiterii faptei aveau discernământ, iar între 16 și 18 ani răspund penal potrivit legii.

Făcând o comparație cu reglementările altor state, constatăm că majoritatea au stabilit regimul sancționator special pentru minori de la vârsta de 14 ani, iar cel de drept comun de la 18 ani. Însă, sunt și câteva excepții cum ar fi Suedia și Elveția unde minorul răspunde penal începând cu vârsta de 7 ani sau Scoția începând cu vârsta de 8 ani¹.

În Marea Britanie, răspunderea penală a minorului începe cu vârsta de 10 ani, în Grecia și Ungaria de la 12 ani. În codul penal francez, vârsta răspunderii penale coincide cu vârsta majoratului, adică 18 ani, însă în anumite situații poate fi coborâtă la 13 ani.²

În anul 1926, Codul penal spaniol fixa majoratul la 15 ani, între 15 și 18 ani instituindu-se o circumstanță atenuantă specială, iar în anul 1995, limita de vârstă pentru angajarea răspunderii penale a fost ridicată de la 16 ani la 18 ani. În Germania, vârsta răspunderii penale coincide cu vârsta majorității penale, adică 18 ani, dar poate fi coborâtă până la 14 ani, în anumite cazuri.

MINORUL AFLAT ÎN DETENȚIE

Doctrina de specialitate³ a scos în urma cercetării diferitelor dispoziții naționale privitoare la delincvența juvenilă, faptul că sistemele de drept preferă aplicarea unuia dintre următoarele modele de sancționare a infractorilor minori, respectiv⁴:

- Modelul tradițional penal în care minorii erau trași la răspundere pentru faptele comise;

- Modelul tutelar care stabilește aplicarea de măsuri educative sau de protecție, deoarece se apreciază că delincvenții juvenili se află în pericol și implicit au nevoie de ajutor sau îndrumare⁵;

- Modelul mixt care este compus din pedepse și din măsuri cu caracter educativ.

Trebuie făcută precizarea că, majoritatea sistemelor de drept au respectat prevederile tratatelor și convențiilor din domeniul delincvenței juvenile, reglementând astfel limite de vârstă la care minorul poate fi tras la răspundere.

Codul penal român reglementează două măsuri educative privative de libertate, și anume: internarea într-un centru de detenție și internarea într-un centru educativ. Ambele măsuri privative de libertate se execută având un scop bine definit⁶: păstrarea legăturilor persoanei internate cu familia și comunitatea, precum și implicarea în demersurile recuperative adaptate particularităților psihosomatice și nevoilor de dezvoltare personală a acesteia.

Prin punerea în executare a acestor două măsuri privative de libertate se urmărește reintegrarea în societate a persoanelor internate și responsabilizarea acestora, în vederea asumării propriilor acțiuni și a prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni.⁷

Potrivit art.125 Cod penal, măsura educativă a internării într-un centru de detenție constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, cu regim de pază și supraveghere, unde va urma programe intensive de reintegrare socială, precum și programe de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale⁸. Așadar, lipsirea de libertate a unui delincvent juvenil trebuie să fie considerată ca fiind o măsură de ultim resort și trebuie aplicată pe o perioadă scurtă⁹.

¹ Lode Walgrave, Jill Mehlbye, *Confronting Youth in Europe: Juvenile Crime and Juvenile Justice*, Editura AFK, 1998, pag. 5-6.

² Bouloc Bernard, *Droit pénal général, Ed.22-a*, Dalloz, 2011, Paris, pag.390 și urm.

³ Jean Pradel, *Droit penal compare, 4e edition*, Editura Dalloz, Paris, 2016, pag.670.

⁴ Andrei-Lucian Pușcașu, *Sanctiunile aplicabile infractorilor minori*, Editura Universul Juridic, București, 2019, pag. 32.

⁵ Phelippe Bonfils, *Chronique de droit penal des mineurs*, în Revista internațională de drept penal nr.1/2009, editura Eres, pag. 308.

⁶ Marcel Ioan Rusu, *Drept execuțional penal*, Editura Hamangiu, București, 2015, pag.326.

⁷ Art. 135-138 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁸ Alexandru Boroi, Tudorel Toader, Costică Bulai ș.a., *Explicațiile noului Cod penal*, Vol.II, Articolele 53-187, Editura Universul Juridic, București, 2015, pag.363

⁹ Recomandarea CM/Rec (2008)11 privind normele europene pentru delincvenții minori care fac obiectul unor sancțiuni sau măsuri, adoptată de către Comitetul de Miniștri pe 5 noiembrie 2008.

Prin urmare, internarea într-un centru de detenție reprezintă o măsură cu un efect educativ-preventiv ce poate fi dispusă ca ultimă soluție atunci când se reține comiterea unor fapte foarte grave, sau când instanța apreciază că celelalte măsuri educative nu pot conduce la reeducarea infractorului minor.

Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova este singurul penitenciar dedicat minorilor din România, în restul penitenciarelor existând secții speciale pentru acest tip de infractori. Trebuie menționat că pentru unii minori, penitenciarul este un loc de tranzit între arestul poliției și locul unde urmează să-și execute pedeapsa sau măsura educativă după ce li se soluționează cazul, deci, nu toți minorii care se află ca deținuți într-o închisoare execută o pedeapsă pe baza unei sentințe definitive. Suntem de părere că, minorii aflați în detenție învață diverse alte metode și tehnici de săvârșire a unor infracțiuni de la ceilalți deținuți.

O problemă destul de importantă și actuală este cea a minorilor care frecventau o formă de învățământ înainte de a fi arestați. Pe parcursul anchetării și judecării în stare de arest, minorii, pot pierde încheierea sau începutul anului școlar, iar apoi, dacă nu primesc o condamnare cu executare într-un centru de reeducare sau în penitenciarul de minori, unde își pot continua educația până la un anumit nivel, procesul de școlarizare a minorului este întrerupt pentru luni sau chiar ani, suficient ca minorul să nu mai fie primit în niciun liceu din cauza vârstei.

Pe baza unei anchete desfășurate am întâlnit minori care au fost influențați pozitiv sau negativ de măsura detenției. Mulți minori au fost de părere că experiența în sine i-a ajutat să aprecieze cu adevărat valoarea libertății, astfel încât să nu se mai întoarcă acolo. Mulți minori afirmă că au înțeles că nu trebuie să mai comită alte infracțiuni. Un principal motiv este lipsa de libertate, ruperea legăturii cu familia, prietenii, regulile stricte din penitenciar, precum și comportamentul celorlalți minori aflați în detenție.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

În concluzie, în funcție de vârsta la care a săvârșit infracțiunea, minorul poate fi sau nu tras

la răspundere penală. Unul dintre scopurile acestui studiu a fost acela de a identifica modalitățile de îmbunătățire a situației din justiția pentru infractorii minori.

În procesul de îmbunătățire a dispozițiilor penale referitoare la măsurile privative de libertate, apreciem că următoarele propuneri pot fi luate în considerare:

1. Specializarea personalului din sistemul juridic care se ocupă de infractorii minori;
2. Crearea unor noi mecanisme și instituții comunitare care să ofere servicii de supraveghere, asistență și consiliere minorilor care au comis infracțiuni;
3. Dezvoltarea unei noi strategii în ceea ce privește delincvența juvenilă prin implicarea minorilor în diverse programe de reeducare;
4. Prevenirea delincvenței juvenile prin introducerea educației juridice în școli (susținerea de spectacole pentru preșcolari și școlari și vizionarea de filme tematice);
5. Cooperarea internațională în domeniul prevenirii delincvenței juvenile;
6. Îmbunătățirea condițiilor din penitenciarele din România.

Bibliografie

1. Alexandru Boroș, Tudorel Toader, Costică Bulai ș.a., *Explicațiile noului Cod penal*, Vol.II, Articolele 53-187, Editura Universul Juridic, București, 2015;
2. Andrei-Lucian Pușcașu, *Sanctiunile aplicabile infractorilor minori*, Editura Universul Juridic, București, 2019;
3. Bouloc Bernard, *Droit pénal général, Ed.22-a*, Dalloz, 2011, Paris;
4. Jean Pradel, *Droit penal compare, 4e edition*, Editura Dalloz, Paris, 2016;
5. Lode Walgrave, Jill Mehlbye, *Confronting Youth in Europe: Juvenile Crime and Juvenile Justice*, Editura AFK, 1998;
6. Marcel Ioan Rusu, *Drept execuțional penal*, Editura Hamangiu, București, 2015;
7. Phelippe Bonfils, *Chronique de droit penal des mineurs*, în Revista internațională de drept penal nr.1/2009.

CLASIFICAREA ȘI CARACTERISTICA CRIMINALISTICĂ A ACCIDENTELOR DE TRAFIC RUTIER: REFLECȚII DE ORDIN TEORETICO-PRACTIC.

CLASSIFICATION AND FORENSIC CHARACTERISTICS OF ROAD TRAFFIC ACCIDENTS: THEORETICAL AND PRACTICAL REFLECTIONS.

Conf. univ. dr. Vitalie RUSU

Decan Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova
russuvitalie@mail.ru

REZUMAT

Siguranța rutieră este un aspect de interes pentru toți cetățenii, iar crearea condițiilor de securitate în traficul rutier pentru toate categoriile de participanți, reducerea numărului accidentelor în trafic și consecințelor grave ale acestora sunt precondiții care contribuie la crearea unui sentiment de siguranță în general în societate.

Pornind de la importanța vieții umane și responsabilitățile statului în acest sens, urmare semnării de către Republica Moldova a Rezoluție ONU privind declararea anilor 2011-2020 "Decada acțiunilor în domeniul siguranței rutiere", prin Hotărârea Guvernului nr.1214 din 27 decembrie 2010, a fost aprobată Strategia națională pentru siguranța rutieră (SNSR), iar la 21 decembrie 2011, prin Hotărârea Guvernului nr. 972 din 21.12.2011, a fost aprobat Planul de acțiuni privind implementarea SNSR.

În acest context, este de menționat, că activitatea pe domeniul siguranța traficului rutier este una complexă și necesită implicarea autorităților de la nivelul central, local, dar și a societății civile. Aceste preocupări sunt cu atât mai necesare cu cât creșterea numărului de accidente este relativ direct proporțională cu mărirea indicelui de motorizare, cu îmbunătățirea performanțelor autovehiculelor, în primul rând a vitezei de deplasare, element ce deține prioritate în cauzele evenimentelor rutiere.

CUVINTE CHEIE: *mijloc de transport, accident de trafic rutier, caracteristică criminalistică, transport auto, drum public, coliziune, stare tehnică, factori obiectivi, factori subiectivi, model criminalistic.*

ABSTRACT

Road safety is an issue of interest to all citizens, and the creation of road safety conditions for all categories of participants, the reduction of traffic accidents and their serious consequences are preconditions that contribute to creating a sense of security in society in general.

Starting from the importance of human life and the responsibilities of the state in this respect, following the signing by the Republic of Moldova of the United Nations General Assembly resolution Declaring the Decade of Action for Road Safety 2011-2020, by Government Decision no. 1214 of December 27, 2010, was approved the National Strategy for Road Safety (SNSR), and on December 21, 2011, by Government Decision no. 972 of 21.12.2011, the Action Plan on SNSR implementation was approved.

In this context, it is worth mentioning that the road traffic safety activity is complex and requires the involvement of the central, local authorities, but also of the civil society. These concerns are all the more necessary as the increase in the number of accidents is relatively directly proportional to the increase of the motor index, to the improvement of the performance of the vehicles, first of all the speed of travel, which is a priority in the causes of road events.

KEYWORDS: *means of transport, road traffic accident, forensic feature, motor vehicles, public road, collision, technical condition, objective factors, subjective factors, forensic model.*

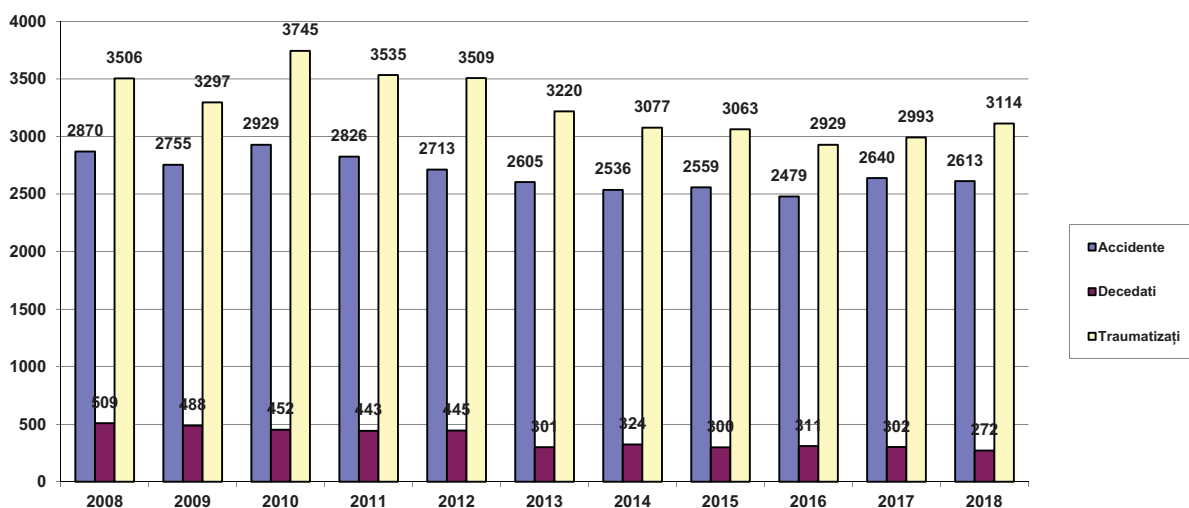
1. INTRODUCERE

Dezvoltarea transporturilor auto, creșterea rapidă a parcului de automobile, au determinat, în mod obiectiv, intensificarea preocupărilor, a eforturilor desfășurate pe multiple planuri, în vederea asigurării siguranței circulației rutiere [1, p. 615]. Or, se impune tot mai imperios dirijarea și controlul circulației în vederea prevenirii accidentelor care se produc în număr destul de ridicat [2, p. 641].

Aceste preocupări sunt cu atât mai necesare cu cât creșterea numărului de accidente

este relativ direct proporțională cu mărirea indicelui de motorizare, cu îmbunătățirea performanțelor autovehiculelor, în primul rând a vitezei de deplasare, element ce deține prioritate în cauzele evenimentelor rutiere. Gradul desoebit de pericolozitate al accidentelor de circulație este ilustrat de faptul că, în întreaga lume, din totalul deceselor și al rănilor cu caracter violent, involuntar, peste 30% aparțin accidentelor din domeniul transporturilor auto, la care se adaugă pagubele materiale considerabile provocate de către acest gen de evenimente [1, p. 615].

Diagrama 1. Frecvența accidentelor rutiere în Republica Moldova pentru perioada a 12 luni ale anilor 2008 – 2018

Potrivit analizei situației accidentare, pentru perioada **01.01.2018 – 31.12.2018**, se atestă o descreștere nesemnificativă a numărului de accidente rutiere și al persoanelor decedate, în dinamică fiind numărul persoanelor traumatizate, în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent. Respectiv, în perioada vizată, pe teritoriul țării au fost înregistrate **2613 (a.p. 2640; -1,02%)** accidente, în care **272 (a.p. 302; -9,93%)** persoane au **decedat**, iar altele **3114 (a.p. 2993; +4,04%)** au suferit diferite traumatizate.

2. CERCETAREA CONDIȚIILOR CARE INFLUENȚEAZĂ PERCEPEREA SITUAȚIILOR DE PERICOL LA TRAFIC

Importanță primordială pentru investigarea accidentelor de trafic rutier o are cercetarea condițiilor care influențează perceperea de către participanții la trafic a situațiilor de pericol. Posibilitățile obiective de percepere sunt determinate de condițiile climaterice, de perioada de zi sau noapte, de rezultatele anumitor procese tehnice, de prezența surselor artificiale de iluminare, intensitatea lor, intensitatea zgomotului și a aglomerației la locul faptei. ș.a. Condițiile subiective includ, în primul rând, calitățile și abilitățile individuale ale persoanei, ele influențând asupra capacității de a percepe și aprecia evenimentul.

Cauzele producerii accidentelor.

Tabelul nr. 1

Cauza producerii accidentului	2017			2018			Total General		
	A	D	T	A	D	T	A	D	T
	7	0	0	8	0	0	14,29	0	0
Abateri comise de pasager	1	0	1				-100	0	-100
Alte abateri comise de conducătorii auto	43	6	35	60	2	70	39,53	-66,67	100
Alte abateri comise de pietoni	13	3	9	14	2	12	7,69	-33,33	33,33
Alte cauze referitoare la drum	2	0	3	1	0	1	-50	0	-66,67
Alte defecțiuni tehnice	1	0	1	2	0	3	100	0	200
Circulație pe stînga	36	7	76	26	8	55	-27,8	14,29	-27,63
Condiții rutiere nesatisfăcătoare	1	0	1	1	1	0	0	100	-100
Conducere imprudentă	106	23	108	98	17	108	-7,55	-26,09	0
Conducerea sub influența drogurilor	1	1	0				-100	-100	0
Defecțiuni tehnice la mecanismul de direcție al autovehiculului				1	0	1	100	0	100
Defecțiuni tehnice la sistemul de frînare al autovehiculului	2	0	2	4	0	5	100	0	150
Defecțiuni tehnice la sistemul de iluminare-semnalizare	1	0	2	1	1	0	0	100	-100
Defecțiuni tehnice privind starea pneurilor	1	0	1	4	0	4	300	0	300
Depășire neregulamentară	37	9	49	35	3	70	-5,41	-66,67	42,86
Depășirea vitezei stabilite	68	16	74	98	23	99	44,12	43,75	33,78
Deplasarea pietonilor pe partea dreaptă a drumului	2	0	2	2	1	1	0	100	-50
Drum alunecos (rugozitate scăzută)	1	0	2	2	0	7	100	0	250
Drum deteriorat				1	0	1	100	0	100
Folosirea incorectă a dispozitivelor de iluminare	4	0	4	2	0	2	-50	0	-50
Imprudența adolescenților (14-16 ani)	1	0	1	1	1	0	0	100	-100
Imprudența adolescenților (16-18 ani)	1	0	1				-100	0	-100
Imprudența copiilor (7-14 ani)	2	0	2	6	1	5	200	100	150
Lipsa amenajării specifice (parapeți, glisiere etc.)				1	0	1	100	0	100
Lipsa indicatoarelor de circulație	1	0	2				-100	0	-100
Neacordarea priorității altor autovehicule	366	9	531	281	14	387	-23,2	55,56	-27,12
Neacordarea priorității pietonilor	358	19	350	367	13	372	2,51	-31,58	6,29
Neasigurarea la schimbarea benzii sau direcției de mers, viraj incorect	325	10	367	310	10	390	-4,62	0	6,27
Nerespectarea distanței dintre vehicule	191	3	219	145	1	191	-24,1	-66,67	-12,79
Nerespectarea semnalelor semaforului	5	0	5	13	4	27	160	100	440
Nesupravgherea minorilor (pînă la 7 ani)	2	1	1	2	1	1	0	0	0
Obstacole nesemnalizate	2	0	2	1	0	0	-50	0	-100
Oprirea, staționarea incorectă	58	1	56	63	0	66	8,62	-100	17,86
Pieton culcat pe partea carosabilă a drumului	1	1	0	1	1	0	0	0	0
Pietoni fara vesta reflectorizanta	1	0	1	1	1	0	0	100	-100
Stare de boală, conducerea sub influența preparatelor medicamentoase	2	1	1				-100	-100	-100
Stare de ebrietate alcoolică, adormire la volan	89	12	106	127	19	154	42,7	58,33	45,28

Stare de oboseală avansată, adormire la volan	19	11	34	21	5	23	10,53	-54,55	-32,35
Starea tehnică necorespunzătoare a mijlocului de transport	5	0	5	4	1	4	-20	100	-20
Staționarea pietonilor pe partea carosabilă a drumului	1	1	0	2	2	1	100	100	100
Traversare neregulamentară a drumului de către pietoni	197	24	171	175	13	163	-11,2	-45,83	-4,68
Trecere neregulamentară peste calea ferată	1	1	0	4	3	4	300	200	100
Viteză neadecvată vizibilității, condițiilor, situației rutiere	685	14 3	768	728	12 4	886	6,28	-13,29	15,36
Total General	2640	302	2993	2613	272	3114	-1,02	-9,93	4,04

Astfel, analiza datelor din Sistemul informațional automatizat Registrul de stat al accidentelor rutiere, prin metoda comparării cu perioada analogă a anului precedent, denotă o

descendență la numărul persoanelor decedate în rezultatul accidentelor rutiere comise și generate de următoarele cauze după cum urmează în tabelele de mai jos:

Stare de oboseală avansată, adormire la volan (- 54,55%)

Tabelul nr. 2

Cauza producerii accidentului	2017			2018			Total general (%)		
	A	D.	T	A	D.	T	A	D	T
Stare de oboseală avansată, adormire la volan	19	11	34	21	5	23	10,53	-54,55	-32,35

Traversare neregulamentară a drumului de către pietoni (- 45,83%).

Tabelul nr.3

Cauza producerii accidentului	2017			2018			Total general (%)		
	A	D.	T	A	D.	T	A	D	T
Traversare neregulamentară a drumului de către pietoni	197	24	171	175	13	163	-11,2	-45,83	-4,68

Neacordarea priorității pietonilor (- 31,58%).

Tabelul nr.4

Cauza producerii accidentului	2017			2018			Total general (%)		
	A	D.	T	A	D.	T	A	D	T
Neacordarea priorității pietonilor	358	19	350	367	13	372	2,51	-31,58	6,29

Depășire neregulamentară (- 66,67%).

Tabelul nr.5

Cauza producerii accidentului	2017			2018			Total general (%)		
	A	D.	T	A	D.	T	A	D	T
Depășire neregulamentară	37	9	49	35	3	70	-5,41	-66,67	42,86

În context, cu referință la *ascendența numărului persoanelor decedate*, este de menționat faptul că s-a înregistrat creșterea

semnificativă a decesurilor ca urmare a evenimentelor rutiere cauzate de:

Trecerea neregulamentară peste calea ferată (+ 200 %).

Tabelul nr.6.

Cauza producerii accidentului	2017			2018			Total general (%)		
	A	D.	T	A	D.	T	A	D	T
Trecerea neregulamentară peste calea ferată	1	1	0	4	3	4	300	200	100

Stare de ebrietate alcoolică, adormire la volan (+58,33 %).

Tabelul nr.7

Cauza producerii accidentului	2017			2018			Total general (%)		
	A	D.	T	A	D.	T	A	D	T
Stare de ebrietate alcoolică, adormire la volan	89	12	106	127	19	154	42,7	58,33	45,28

Depășirea vitezei stabilite (+43,75 %).

Tabelul nr.8

Cauza producerii accidentului	2017			2018			Total general (%)		
	A	D.	T	A	D.	T	A	D	T
Depășirea vitezei stabilite	68	16	74	98	23	99	44,12	43,75	33,78

Prin urmare, conform datelor din sistemul informațional automatizat “Registrul de stat accidente rutiere” a fost înregistrată o ascendență a numărului accidentelor rutiere

soldate cu persoane decedate și traumatizate ca urmare a factorilor condiționali ce au contribuit la producerea acestora, după cum urmează:

Tabelul nr. 9

Factor condițional	2017			2018			Total General		
	A	D	T	A	D	T	A	D	T
Condiții rutiere nesatisfăcătoare	32	5	47	46	8	63	43,75	60	34,04
Defecțiuni tehnice privind starea pneurilor	3	0	5	4	2	5	33,33	100	0
Depășire neregulamentară	42	11	68	44	9	86	4,76	-18,18	26,47
Depășirea vitezei stabilite	82	28	83	123	34	133	50	21,43	60,24
Deplasarea pietonilor pe partea dreaptă a drumului	4	0	4	9	3	7	125	100	75
Drum alunecos (rugozitate scăzută)	15	1	21	20	8	29	33,33	700	38,1
Drum deteriorat				5	0	5	100	0	100
Imprudența copiilor (7-14 ani)	5	0	5	12	2	10	140	100	100
Lipsa amenajării specifice (parapeți, glisiere etc.)	2	1	2	1	0	1	-50	-100	-50
Lipsa indicatoarelor de circulație	1	0	2				-100	0	-100

Lipsa semnalizării reflectorizante la transportul hipomobil				3	1	3	100	100	100
Neacordarea priorității altor autovehicule	85	5	129	175	13	234	105,88	160	81,4
Neacordarea priorității pietonilor	131	9	124	266	14	269	103,05	55,56	116,94
Nerespectarea semnalelor semaforului	3	0	3	7	2	11	133,33	100	266,67
Obstacole nesemnalizate	1	0	1				-100	0	-100
Oprirea, staționarea incorectă	2	0	2	16	0	16	700	0	700
Pieton culcat pe partea carosabilă a drumului	1	1	0	4	1	3	300	0	100
Pietoni fara vesta reflectorizanta	9	4	5	10	7	3	11,11	75	-40
Stare de ebrietate alcoolică, adormire la volan	127	17	159	172	32	211	35,43	88,24	32,7
Stare de oboseală avansată, adormire la volan	26	12	54	21	5	27	-19,23	-58,33	-50
Traversare neregulamentară a drumului de către pietoni	42	11	30	126	16	114	200	45,45	280
Trecere neregulamentară peste calea ferată	1	1	0	5	4	5	400	300	100
Viteză neadecvată vizibilității, condițiilor, situației rutiere	569	131	685	633	116	818	11,25	-11,45	19,42
Vizibilitatea redusă (din construcție)	4	0	5	2	1	2	-50	100	-60

3. ETAPELE MECANISMULUI ACCIDENTULUI DE TRAFIC RUTIER.

În conținutul mecanismului accidentului de trafic rutier pot fi identificate anumite etape. În primul rând, la etapa inițială a situației din cadrul traficului rutier apar factori care afectează echilibrul funcțional, solicitând de la conducătorul mijlocului de transport măsuri suplimentare în vederea păstrării condițiilor de securitate. Acești factori pot fi externi în coraport cu deplasarea mijlocului de transport (comportamentul pietonilor aflați în imediata apropiere a drumului public; înrăutățirea condițiilor climatice; regimul specific de deplasare pe anumite porțiuni de drum etc.), precum și interni (defecțiunea mijlocului de transport; starea psihofiziologică necorespunzătoare a conducătorului mijlocului de transport etc.) Reacția corespunzătoare în coraport cu acești factori încă nu se deplasează dincolo de posibilitățile corespunzătoare de conducere a mijlocului de transport, deși necesită uneori

energie la maximum și eforturi suplimentare (atenție sporită, eforturi fizice) pentru blocarea proceselor dinamice legate de conducerea mijlocului de transport în condiții de securitate. Conducătorul auto, depistând un potențial pericol, poate reduce viteza, poate semnaliza, preântâmpinând un alt participant la trafic despre pericolul apărut.

Următoarea etapă a mecanismului a circulației de trafic rutier se caracterizează prin apariția unei situații de accident. Aici apare „contradicția” faptică, care afectează legăturile funcționale din cadrul traficului rutier. În aceste condiții, reacția conducătorului mijlocului de transport nu determină un comportament adecvat al altor participanți la trafic în situația creată. Urmare a acestui fapt, conducătorul mijlocului de transport, totalmente sau în parte își pierde capacitatea ca prin propriile acțiuni să influențeze derularea sau să prevină derularea evenimentului periculos [3, p. 644-645]

Evidența accidentelor după tip.

Tabelul nr. 10

Tipul accidentului rutier	2017			2018			Total General		
	A	D	T	A	D	T	A	D	T
Tamponarea pietonilor care circulau pe partea stîngă a drumului	35	5	34	38	6	30	8,57	20	-11,76
Tamponarea pietonilor care circulau pe partea dreaptă a drumului	183	36	156	151	31	132	-17,49	-13,89	-15,38
Tamponarea pietonilor aflați pe spațiile destinate circulației acestora (trotoare, marcaje, insule etc.)	365	20	359	377	13	384	3,29	-35	6,96
Tamponarea pietonilor angajați în traversare neregulamentară sau staționați pe partea carosabilă a drumului	414	73	333	380	49	337	-8,21	-32,88	1,2
Inversiune	176	22	215	227	30	308	28,98	36,36	43,26
Căderea vehiculului de la înălțime (de pe pod, viaduct, terasament etc.)	1	1	1	4	1	3	300	0	200
Alte accidente cu participarea unui vehicul	34	2	33	21	1	20	-38,24	-50	-39,39
Tamponare cu obstacol de pe partea carosabilă	20	2	25	44	5	51	120	150	104
Tamponare cu obstacol din afara carosabilului	216	43	276	205	31	233	-5,56	-27,91	-15,58
Tamponare cu obstacol ca urmare a derapajului	29	7	34	41	8	47	41,38	14,29	38,24
Tamponarea ciclistului	66	12	54	110	13	101	66,67	8,33	87,04
Tamponarea animalului (inclusiv de samar și călărie)	2	0	2	4	0	3	100	0	50
Căderea pasagerului în vehicul	61	1	61	95	1	97	55,74	0	59,02
Căderea pasagerului din vehicul	21	3	18	8	0	8	-61,9	-100	-55,56
Accidente produse la urcarea sau coborîrea dintr-un vehicul în mers				5	1	3	100	100	100
Ciocnire „față în spate”, inclusiv cu automobile oprite în virtutea situației rutiere	205	9	226	189	7	270	-7,8	-22,22	19,47
Alte accidente cu participarea mai multor vehicule	8	4	18	10	0	10	25	-100	-44,44
Ciocnire cu vehicul staționat	13	0	21	34	2	51	161,54	100	142,86
Ciocnire cu vehicul staționat ca urmare a derapajului	3	0	2	3	0	3	0	0	50
Ciocnire frontală (circulînd din sensuri opuse)	143	40	259	166	39	329	16,08	-2,5	27,03
Ciocnire laterală	604	17	815	444	21	605	-26,49	23,53	-25,77
Ciocnire tangențială (din cauza nepăstrării distanței laterale)	15	1	21	23	1	36	53,33	0	71,43
Ciocniri succesive în coloana de vehicule	10	0	12	7	0	20	-30	0	66,67
Tamponarea hipomobilelor	15	3	18	21	8	27	40	166,67	50
Ciocnirea vehiculelor cu locomotive	1	1	0	6	4	6	500	300	100
Total General	2640	302	2993	2613	272	3114	-1,02	-9,93	4,04

4. SITUAȚIILE DE ACCIDENT RUTIER.

Referindu-se la accidentele de trafic rutier, cercetătorul M. Gheorghiu susține că el este acel eveniment petrecut pe drumurile publice ce constă în coliziunea a două sau mai multor vehicule (automobile, motociclete, biciclete, troleibuze, tractoare ș.a.) sau a unui vehicul cu un obstacol fix, lovirea sau călcarea pietonilor, răsturnarea vehiculului etc., având drept rezultat vătămarea integrității corporale sau chiar moartea unei persoane, distrugerii de bunuri materiale ori stârnirea circulației pe porțiunea de drum respectivă [4, p. 846].

Pentru participanții la trafic, situațiile de accident rutier pot fi simple (evidente) sau latente (neevidente). Apariția situațiilor simple nu sunt surprinzătoare pentru participanții la eveniment. Ei au posibilitatea de a observa la momentul potrivit semnele apariției unei stări de pericol. Depistarea faptică a evoluției catastrofice a evenimentului depinde de perceperea subiectivă a caracterului

situației în proces de derulare. Conducătorul auto, în virtutea neatenției, neglijenței, sine încrederii, supraaprecierii nivelului său de profesionalism, poate să nu țină cont la momentul oportun de apariția stării de pericol.

În alt caz, în cadrul situației de accident latente sunt prezente anumite condiții care, obiectiv, nu permit participanților la trafic să identifice la timp starea de pericol în proces de apariție și evoluție. Materializarea latentă a situației accidentare nu exclude vinovăția și răspunderea participanților la traficul rutier, deși necesită o examinare minuțioasă și detaliată a dinamicii evenimentelor, a particularităților mediului înconjurător, capabile să limiteze observarea și aprecierea stărilor de pericol [3, p. 646].

Analiza datelor procesate cu privire la accidentele rutiere, prin metoda comparării cu perioada analogică a anului 2017 cu anul 2018, denotă o *ascendenta la numărul persoanelor decedate* în accidentele de tipul:

Tamponarea hipomobilelor (+166,67 %).

Tabelul nr. 11

Tipul accidentului rutier	2017			2018			Total general (%)		
	A	D	T	A	D	T	A	D	T
Tamponarea hipomobilelor	15	3	18	21	8	27	40	166,67	50

Tamponare cu obstacol de pe partea carosabilă (+150 %).

Tabelul nr. 12

Tipul accidentului rutier	2017			2018			Total general (%)		
	A	D	T	A	D	T	A	D	T
Tamponare cu obstacol de pe partea carosabilă	20	2	25	44	5	51	120	150	104

Inversiune (+ 36,36%)

Tabelul nr. 13

Tipul accidentului rutier	2017			2018			Total general (%)		
	A	D	T	A	D	T	A	D	T
Inversiune	176	22	215	227	30	308	28,98	36,36	43,26

În context, cu referință la *ascendența numărului persoanelor traumatizate*, este de

menționat faptul că s-a înregistrat creșterea acestora ca urmare:

Ciocnire cu vehicul staționat (+ 142,86%).

Tabelul nr. 14

Tipul accidentului rutier	2017			2018			Total general (%)		
	A	D.	T	A	D.	T	A	D	T
Ciocnire cu vehicul staționat	13	0	21	34	2	51	161,54	100	142,86

Tamponarea ciclistului (+ 87,04%).

Tabelul nr. 15

Tipul accidentului rutier	2017			2018			Total general (%)		
	A	D.	T	A	D.	T	A	D	T
Tamponare ciclist	66	12	54	110	13	101	66.67	8.33	87.04

din traficul rutier (grave și ușoare).

5. DIVIZAREA ACCIDENTELOR DE TRAFIC RUTIER.

Știința criminalistică divizează accidentele de trafic rutier în:

- a) coliziune;
- b) ciocnire (izbire);
- c) răsturnare [3, 641].

În funcție de natura și gravitatea urmărilor survenite, accidentele rutiere se subdivid în două mari categorii: 1) sancționate penal; 2) alte încălcări ale normelor de circulație rutieră calificate drept delictе contravenționale.

Printre cele mai frecvente și periculoase accidente, ce se referă la primul grup, pot fi menționate:

- a) lovirea și călcarea pietinilor;
- b) coliziunea (ciocnirea) a două sau mai multe mijloace de transport în circulație;
- c) răsturnarea mijloacelor de transport;
- d) coliziunea mijloacelor de transport cu alte obstacole;
- e) căderea pasagerilor din mijloacele de transport în circulație.

Accidentele rutiere ce cad sub incidența Codului penal pot fi provocate de diverși factori care se subdivid în *subiectivi* și *obiectivi*.

Categoria factorilor subiectivi cuprinde: excesul de viteză, depășirea neregulamentară, nerespectarea semnificației culorilor semaforului electric și a semnalelor și gesturilor colaboratorilor poliției rutiere, a altor agenți investiți să dirijeze circulația rutieră, nesemnalarea schimbării direcției de deplasare, conducerea mijloacelor de transport în stare de oboseală, boală, somnolență sau sub influența băuturilor alcoolice ori a substanțelor narcotice.

Sunt frecvente și accidentele rutiere cauzate de factorii obiectivi, în special de condițiile rutiere și de starea tehnică inadecvată a mijloacelor de transport. Situația deplorabilă a drumurilor publice, învelișul degradant al acestora, intersecțiile periculoase, lipsa indicatoarelor sau prezența celor confuze, vizibilitatea redusă a părții carosabile a drumurilor, precum și starea tehnică defectuoasă a mijloacelor de transport antrenate în circulație pot avaria transportul și, în consecință, condiționa accidente rutiere grave [5, p. 618-619].

Divizând accidentele grave și ușoare, produse pe trasee, conform principiului teritorial, acestea au fost înregistrate, după cum urmează în **tabelul nr. 21**:

Tabelul nr. 21.

Organ evidență	2017			2018			Total General		
	A	D	T	A	D	T	A	D	T
Anenii Noi	26	3	37	15	7	34	-42,31	133,33	-8,11
Basarabeasca	2	0	2	7	2	5	250	100	150
Bălți	8	3	6	12	4	9	50	33,33	50
Bender (Varnița)				1	1	0	100	100	0
Briceni	5	2	2	5	1	5	0	-50	150
Cahul	10	1	11	28	3	30	180	200	172,73
Cantemir	9	3	9	8	2	14	-11,11	-33,33	55,56
Călărași	24	1	26	18	2	27	-25	100	3,85
Căușeni	13	2	26	12	2	20	-7,69	0	-23,08
Cimișlia	31	10	21	31	6	32	0	-40	52,38
Criuleni	20	2	27	25	2	36	25	0	33,33
Dondușeni	5	2	8	3	1	3	-40	-50	-62,5
Drochia	12	3	15	4	2	8	-66,67	-33,33	-46,67
Dubăsari (Ustia)				5	0	12	100	0	100
Edineț	7	4	12	7	2	10	0	-50	-16,67
Fălești	26	4	41	20	4	30	-23,08	0	-26,83
Florești	20	5	28	15	0	18	-25	-100	-35,71
Glodeni	9	1	10	5	3	17	-44,44	200	70
Hîncești	29	9	35	19	5	30	-34,48	-44,44	-14,29
Ialoveni	21	8	15	41	6	56	95,24	-25	273,33
Leova				4	3	1	100	100	100
mun.Chișinău	62	13	86	43	4	68	-30,65	-69,23	-20,93
Nisporeni	16	4	24	13	1	26	-18,75	-75	8,33
Ocnîța	13	4	12	9	2	18	-30,77	-50	50
Orhei	61	16	97	61	15	89	0	-6,25	-8,25
Rezina	6	0	10	4	0	7	-33,33	0	-30
Rîșcani	10	6	6	10	6	14	0	0	133,33
Sîngerei	20	4	20	14	6	14	-30	50	-30
Soroca	10	1	15	11	1	15	10	0	0
Strășeni	25	6	28	24	7	28	-4	16,67	0
Șoldănești	3	3	3	2	0	2	-33,33	-100	-33,33
Ștefan-Vodă	13	7	14	13	9	36	0	28,57	157,14
Taraclia	13	8	23	8	1	10	-38,46	-87,5	-56,52
Telenești	29	10	41	31	6	46	6,9	-40	12,2
U.T.A. Găgăuzia	69	8	69	59	13	58	-14,49	62,5	-15,94
Ungheni	25	9	28	27	4	24	8	-55,56	-14,29
Total General	652	162	807	614	133	852	-5,83	-17,9	5,58

6.CAUZELE ACCIDENTELOR RUTIERE

Accidentele de circulație sunt produse, în cea mai mare parte, din vina conducătorilor auto și a pietonilor și într-un procent mai mic din

cauza unor defecțiuni tehnice neprevăzute, a condițiilor improprie ale drumurilor sau din cauze atmosferice [2, p. 641].

Accidentele datorate factorului uman dețin o pondere covârșitoare reprezentând circa

90% din totalul evenimentelor de trafic, ceea ce a făcut să se afirme că „nu există accidente de automobile, ci de automobiliști”. Pe primele locuri în cauzele accidentelor provocate de factorii umani se situează, în ordine, excesul de viteză, neatenția pietonilor, depășirea neregulamentară și conducerea sub influența băuturilor alcoolice.

Urmează accidentele datorate factorilor tehnici, aparținând autovehiculului, cum sunt, de exemplu, cele cauzate de defectarea sau proasta funcționare a sistemelor de frânare, de direcție, de rulare și de semnalizare. Situarea printre cauzele evenimentelor rutiere a defecțiunilor tehnice trebuie uneori corelată cu influența

factorului uman, în sensul lipsei de preocupare pentru construirea, întreținerea și revizia corespunzătoare a autovehiculelor.

Trecem în revistă și accidentele datorate factorilor rutieri specifici caracteristicilor constructive și de amenajare a căilor de comunicație (drumuri, șosele, autostrăzi). De exemplu, starea proastă a suprastructurii asfaltice, fără vizibilitate, podurile înguste, intersecțiile dintre arterele circulate intens, existența unor obstacole în imediata apropiere a părții carosabile ș.a. sunt surse importante de pericol pentru deplasarea vehiculelor și a pietonilor [1, p. 617].

**Cauzele producerii accidentelor ușoare/grave pe drumurile naționale pentru
12 luni ale anului 2018**

Tabelul nr. 23

Cauza producerii accidentului rutier	2017			2018			Total General		
	A	D	T	A	D	T	A	D	T
Abateri comise de pasager	1	0	1				-100	0	-100
Alte abateri comise de conducătorii auto	17	5	12	7	1	7	-58,82	-80	-41,67
Alte abateri comise de pietoni	7	1	5	4	1	3	-42,86	0	-40
Alte cauze referitoare la drum	1	0	2	1	0	1	0	0	-50
Alte defecțiuni tehnice				1	0	2	100	0	100
Circulație pe stînga	11	2	34	13	5	33	18,18	150	-2,94
Condiții rutiere nesatisfăcătoare				1	1	0	100	100	0
Conducere imprudentă	34	10	34	30	9	39	-11,76	-10	14,71
Conducerea sub influența drogurilor	1	1	0				-100	-100	0
Defecțiuni tehnice la sistemul de frînare al autovehiculului				1	0	1	100	0	100
Defecțiuni tehnice la sistemul de iluminare-semnalizare	1	0	2	1	1	0	0	100	-100
Defecțiuni tehnice privind starea pneurilor				3	0	3	100	0	100
Depășire neregulamentară	25	8	36	14	2	37	-44	-75	2,78
Depășirea vitezei stabilite	37	10	39	49	12	52	32,43	20	33,33
Deplasarea pietonilor pe partea dreaptă a drumului	1	0	1	1	0	1	0	0	0
Drum alunecos (rugozitate scăzută)				1	0	6	100	0	100
Drum deteriorat				1	0	1	100	0	100
Folosirea incorectă a dispozitivelor de iluminare	3	0	3				-100	0	-100

Imprudența adolescenților (16-18 ani)	1	0	1				-100	0	-100
Imprudența copiilor (7-14 ani)				1	1	0	100	100	0
Lipsa indicatoarelor de circulație	1	0	2				-100	0	-100
Neacordarea priorității altor autovehicule	46	6	67	42	8	68	-8,7	33,33	1,49
Neacordarea priorității pietonilor	34	4	29	31	3	27	-8,82	-25	-6,9
Neasigurarea la schimbarea benzii sau direcției de mers, viraj incorect	51	2	78	55	5	94	7,84	150	20,51
Nerespectarea distanței dintre vehicule	40	2	58	30	0	44	-25	-100	-24,14
Nerespectarea semnalelor semaforului				3	2	2	100	100	100
Oprirea, staționarea incorectă	2	0	2				-100	0	-100
Pieton culcat pe partea carosabilă a drumului	1	1	0	1	1	0	0	0	0
Pietoni fara vesta reflectorizanta	1	0	1	1	1	0	0	100	-100
Stare de boală, conducerea sub influența preparatelor medicamentoase	1	1	1				-100	-100	-100
Stare de ebrietate alcoolică, adormire la volan	23	2	28	29	7	33	26,09	250	17,86
Stare de oboseală avansată, adormire la volan	18	10	34	13	4	16	-27,78	-60	-52,94
Starea tehnică necorespunzătoare a mijlocului de transport	2	0	2	2	1	2	0	100	0
Staționarea pietonilor pe partea carosabilă a drumului	1	1	0	2	2	1	100	100	100
Traversare neregulamentară a drumului de către pietoni	14	6	7	13	3	10	-7,14	-50	42,86
Viteză neadecvată vizibilității, condițiilor, situației rutiere	277	90	328	263	63	369	-5,05	-30	12,5
Total General	652	162	807	614	133	852	-5,83	-17,9	5,58

Făcând referință la cauza producerii accidentelor rutiere pe traseele naționale, soldate cu decesul persoanelor, observăm că avem o reștere semnificativă (+250%) la compartimentul *conducerei mijlocului de transport în stare de ebrietate*, (+150%) în cazurile *de schimbare a benzii sau direcției de deplasare* și (+150%) *la circulația pe stînga*, iar în continuare cea mai frecventă cauză a producerii accidentelor rutiere rămâne, *viteză neadecvată vizibilității, condițiilor, situației rutiere*.

7. CARACTERISTICA CRIMINALISTICĂ A ACCIDENTELOR DE TRAFIC.

Caracteristica criminalistică a accidentelor de trafic rutier include cumulul de trăsături generale, particulare și individuale reciproc determinate, reflectate primordial în mecanismul infracțiunii, în anumite particularități ale metodei comiterii ei, în circumstanțele și mijloacele comiterii ei, precum și în trăsăturile personale de caracter ale participanților la trafic.

În conținutul caracteristicii criminalistice ale acestei infracțiuni elementul de bază îl

reprezintă anume mecanismul infracțiunii, ci nu modalitatea de comitere a ei cum arde loc în privința altor categorii de infracțiuni. Modalitatea comiterii accidentului rutier, având trăsături specifice, are un rol secundar în coraport cu mecanismul și alte elemente ale caracteristicii criminalistice a faptelor de accident rutier.

Totodată, prin mecanismul accidentelor de trafic rutier subînțelegem cumulum acelor stări și procese, care generează urmări în privința subiecților aflați în interacțiune reciprocă sub aspect material în cadrul etapelor preaccidentare, accidentare și post accidentare a evoluției incidentului rutier [6, p. 641].

Absoluta majoritate a accidentelor de circulație, după cum se cunoaște, se săvârșesc din imprudență. Doar un mic procent dintre acestea pot fi folosite ca metodă de omor a unor persoane, camuflată sub accident rutier.

8. MODELUL CRIMINALISTIC AL ACCIDENTELOR DE TRAFIC RUTIER.

Modelul criminalistic al accidentelor de circulație include o totalitate de trăsături generale și particulare, care se condiționează reciproc și care, în principiu, își găsesc manifestare în următoarele elemente substanțiale: a) datele despre mecanismul accidentului de circulație; b) datele despre locul și timpul producerii accidentului; c) datele despre urmele și consecințele accidentului de circulație; d) datele despre subiectul infracțiunii; e) datele despre victimele și pagubele materiale ale accidentului de circulație; f) datele despre cauzele și circumstanțele ce au favorizat comiterea accidentului; g) datele despre concursul de infracțiuni [4, p. 848].

O caracteristică criminalistică importantă a accidentelor rutiere consistă în producerea la locul faptei a diferitelor categorii de modificări: urme care pot servi drept probe indubitabile referitor la caracterul și mecanismul evenimentului rutier, la situația rutieră în care s-a produs accidentul, la mijloacele de transport și persoanele implicate, loa condițiile ce au favorizat producerea accidentului și a urmărilor acestuia.

9. URMELE SPECIFICE PENTRU DIFERITE VCATEGORII DE ACCIDENTE RUTIER.

E de accentuat, în acest context, că pentru fiecare categorie de accidente sunt caracteristice anumite urme. Astfel, în cazul lovirii și călcării pietonilor, la fața locului rămân urme:

1) Pe partea carosabilă: a) de sânge, de vestimentație (sub formă de fragmente de îmbrăcăminte), cadavrul victimei și diverse obiecte care se găseau la momentul critic asupra acesteia; b) ale cauciucurilor roților și caroseriei mijlocului de transport implicat, inclusiv urme de frânare, părți din caroseria mijlocului de transport și din încărcătura pe care o transporta; c) particule de vopsea, picături, stropi sau pete de benzină, uleiuri și alte substanțe folosite, precum și urme de sol care, în unele cazuri, sunt relevante pentru urmărirea penală.

2) Pe mijlocul de transport: urme sub formă de încovoiere a metalului caroseriei în locul în care a venit în contact, urmele parvenite din spargerea parbrizului, geamurilor, farurilor sau a lanternelor de poziție; stratificări biologice de proveniență umană (de sânge, țesuturi moi, epidermă, păr ș.a.).

3) Pe corpul și vestimentația victimei: depuneri de sol, uleiuri și, firește, avarieri ale obiectelor de îmbrăcăminte și încălțăminte și, corespunzător acestora, vătămări corporale produse de părțile automobilului cu care a fost lovit, amprenta desenului antiderapant al pneurilor.

În cazul coliziunii (tamponării) a două mijloace de transport sau a unui mijloc de transport cu un obiect-obstacol se vor forma urme pe mijloacele de transport sub formă de deformări și avarieri ale caroseriei, ale sistemelor de iluminare, ale barei de protecție, radiatoarelor; pe segmentul de drum se pot găsi cioburi de sticlă, fragmente de plastic, urme de produse petroliere, uleiuri, pelicule de vopsea pe obiectul-obstacol, precum și pe terenul din preajma acestuia.

10. CONCLUZII.

În marea lor parte, acțiunile celor vinovați de comiterea accidentelor de trafic rutier sunt determinate de stările lor psihologice și fizice. În particular, o pondere destul de mare în cadrul

cauzelor comiterii accidentelor de trafic rutier o deține conducerea mijloacelor de transport în stare de ebrietate. În procesul investigării cauzelor penale referitoare la încălcarea regulilor de securitate a exploatării mijloacelor de transport este necesar a stabili: a) în încălcarea căror reguli se reflectă acțiunile persoanei vinovate, care au generat survenirea consecințelor socialmente-periculoase; b) unde, când și în ce circumstanțe, în ce modalitate a avut loc accidentul de trafic rutier; c) care sunt consecințele survenite în urma accidentului de trafic rutier comis; e) există sau nu legătură cauzală între încălcarea regulilor de securitate și de exploatare a mijloacelor de transport și consecințele survenite de pe urma infracțiunii; f) care este forma de vinovăție a persoanei ce a comis infracțiunea și care anume acțiuni sau inacțiuni au determinat survenirea consecințelor socialmente-periculoase; g) cine a comis nemijlocit fapta infracțională de încălcare a regulilor de securitate a circulației și de exploatare a mijloacelor de transport; h) care

anume circumstanțe au contribuit la comiterea infracțiunii și care circumstanțe urmează a fi nu doar clarificate, dar și înlăturate atât în timpul urmăririi penale, cât și după finalizarea ei.

11. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- [1] Emilian STANCU *Tratat de criminalistică*. Ediția a IV-a. Ed. Universul Juridic. București, 2007
- [2] Camil SUCIU. *Criminalistică*. Ed. Didactică și Pedagogică. București, 1972.
- [3] Л. Я. ДРАПКИН, В. Н. КАРАГОДИН. *Криминалистика*. Учебник. Изд. ПРОСПЕКТ. М., 2007
- [4] Mihail GHEORGHIȚĂ. *Tratat de criminalistică*. Chișinău, 2017.
- [5] Simion DORAȘ. *Criminalistica*. Ed. Cartea Juridică. Chișinău, 2011.
- [6] *Криминалистика*. Учебник. Под редакцией Н. П. ЯБЛОКОВА. Изд. БЕК. М., 1997.

NOI TEHNICI DE INVESTIGAȚIE: PREVEDERI NORMATIVE ȘI POSIBILITĂȚI PRACTICE

NEW INVESTIGATIVE TECHNIQUES: REGULATORY PROVISIONS AND PRACTICAL POSSIBILITIES

Lect. univ. dr. Ion COVALCIUC

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

ioncov@mail.ru

REZUMAT

Eficacitatea investigațiilor realizate de către organele judiciare, în mare parte depinde de tehnicile investigative cu care acestea sunt înzestrate. Tehnici care ar trebui integrate organic cadrul normativ relevant, reprezentând rezultatul celor mai bune realizări în domeniu. Consacrarea normativă a acestora, urmând a fi apogeul unor demersuri științifice aprofundate, susținute de realizări practice. Viceversa, riscând să distorsioneze procesul investigativ, de la scopul acestuia nu doar că nu ar aduce o plus valoare acestei activități, ci din contra ar putea crea o serie de impedimente.

CUVINTE CHEIE: proces penal, probă, mijloc de probă, procedeu probator, măsuri speciale de investigații, organ de control, organ de constatare, ofițer de investigații.

ABSTRACT

The effectiveness of investigations carried out by judicial bodies largely depends on the investigative techniques with which they are endowed. Techniques that should be organically integrated into the relevant regulatory framework, representing the result of the best achievements in the field. Their normative consecration, being the culmination of in-depth scientific approaches, supported by practical achievements. Conversely, at the risk of distorting the investigative process, its purpose would not only not add value to this activity, but on the contrary could create a number of impediments.

KEYWORDS: criminal trial, evidence, means of evidence, probative procedure, special investigative measures, control body, finding body, investigation officer.

1. INTRODUCERE

Conform unor autori, întregul proces penal este dominat de problema probelor [5, p. 421], opinie sub care subscriem și considerăm binevenită orice dezbateri la acest subiect, mai ales când instituția respectivă este ținta unor modificări legislative. Eficiența tehnicilor de investigație urmând a fi apreciată anume din perspectiva randamentului cu care sunt gestionate probele. Astfel, deși relativ stabil, în ultima vreme probatoriul procesual penal a suferit o serie de modificări, după noi destul de esențiale care ridică mai multe probleme nu doar de ordin tehnic. Modificări care deși au avut ca scop înzestrarea organelor judiciare cu noi tehnici de investigație, este puțin probabil să atingă această finalitate, datorită inadvertențelor legislative, după noi nesoluționate la moment.

2. NOILE TEHNICI DE INVESTIGAȚII, CONFORM MODIFICĂRILOR OPERATE ÎN LEGISLAȚIA PROCESUAL PENALĂ

Pentru început, ținem să menționăm că așa după cum este menționat pe bună dreptate în literatura de specialitate aspectele care se implică în probatoriul realizat în procesul penal constau din obiectul probatoriului, sarcina probei și administrarea probelor, aspecte care urmează să răspundă la întrebările: 1) Ce trebuie de dovedit într-un proces pentru a se pute soluționa cauza; 2) Cine trebuie să aducă dovezile; 3) Cum urmează a se proceda pentru ca aspectele faptice cuprinse în probă să producă efecte juridice corespunzătoare în urma reținerii lor ca adevărate de către organele judiciare [4, p. 341]. În contextul temei analizate fiind interesați de fapt de ultimele două întrebări, or anume

aceste aspecte necesită a fi clarificate în legătură cu intervențiile legislative menționate.

Or dacă în varianta inițială a actualului cod de procedură penală atât aspectele legate de sarcina cât și de administrarea probei erau relativ clare fiind preluate practic fără schimbări din Codul de procedură penală în redacția anului 1961, atunci odată cu modificările legislative operate, deși a fost păstrat sistemul limitativ [3, p. 449] al mijloacelor de probă, totuși acesta a fost supus unor modificări esențiale. Astfel prin Legea nr. 66 din data de 05.04.2012, în codul de procedură penală a fost introdusă secțiunea 5-a Activitatea specială de investigații, s-a produs o primă modificare în algoritmul tradițional al probatoriului procesual penal. În consecință, în algoritmul nominalizat a apărut nu doar ofițerul de investigații din cadrul subdiviziunilor specializate ca subiect înzestrat cu sarcina probei în procesul penal, dar a suferit modificări inclusiv procedura de administrare a probelor, prin introducerea în legislația procesual penală a măsurilor speciale de investigații, inclusiv completarea art. 93 CPP RM, cu un nou mijloc de probă - actele procedurale în care se consemnează rezultatele măsurilor speciale de investigații și anexele la ele, inclusiv stenograma, fotografiile, înregistrările și altele.

Evoluție care a continuat cu modificările legislative operate prin Legea nr. 49 din data de 30.03.2017, în rezultatul căreia în legislația procesual penală au fost introduse prevederile referitoare la recuperarea bunurilor infracționale, inclusiv obligarea organului de urmărire penală conform prevederilor art. 257 alin. (3) CPP RM, de a dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale efectuarea investigațiilor financiare paralele în vederea urmăririi bunurilor infracționale, acumulării probelor cu privire la acestea și indisponibilizării lor în cazurile prevăzute la art.229² alin.(2) CPP RM. Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale ca rezultat al executării acestei delegații informează, prin procesul-verbal de consemnare a rezultatelor investigațiilor financiare paralele, organul de urmărire penală despre măsurile întreprinse. Termenul de executare a delegației dispuse Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale nu poate depăși termenul rezonabil al urmăririi penale, înștiințându-se, la fiecare 60 de zile, organul de urmărire penală despre

rezultatele investigațiilor financiare paralele desfășurate în vederea recuperării bunurilor infracționale. Concomitent a fost modificat și art. 93 CPP RM prin introducerea unui nou mijloc de probă - procesul-verbal de consemnare a rezultatelor investigațiilor financiare paralele.

Ultimele modificări în acest sens fiind operate de legea nr. 179 din data de 26.07.2018, prin care fost recunoscute în calitate de mijloace de probă procesele-verbale de consemnare a opiniei organului de control de stat al activității de întreprinzător, emisă conform prevederilor art.276¹ CPP RM, dacă nu a fost expusă într-un proces-verbal de control, dar și procesul-verbal de control, întocmit în cadrul controlului de stat asupra activității de întreprinzător, un alt act de control/administrativ cu caracter decizional, întocmit de un organ de control în rezultatul unui control efectuat conform legislației speciale în vigoare. Iar la alin. (3) art. 93 CPP RM în calitate de subiecți abilitat cu dobândirea probelor au fost adăugate și organele de control de stat. Modificări care au perpetuat prin legea nr. 49 din data de 01.10.2018, când în categoria subiecților pe seama cărora s-a pus sarcina probei au fost introduse și organele de constatare. Lege prin care au fost operate modificări și la art. 273 alin. (2) CPP RM, menționând actele de constatare întocmite de organele respective ca mijloace de probă.

3. INTEGRAREA NOILOR TEHNICI DE INVESTIGAȚII ÎN ALGORITMUL PROCESUAL PENAL

Analiza modificărilor de lege menționate scoate pe de o parte în evidență grija legiuitorului de a asigura organele judiciare cu instrumentariu necesar investigării cu succes a cauzelor penale, sau altfel spus a unor tehnici noi de investigații, iar pe de altă parte caracterul episodic și nesistemic al acestor abordări. Abordări care de rând cu soluțiile propuse ridică o serie de probleme nu mai puțin importante, de rezolvarea cărora depinde în mare parte reușita aplicării în practică a intervențiilor legislative menționate.

Astfel urmărind șirul logic al modificărilor legislative enunțate mai sus, putem observa că acestea au ținut doar modificarea listei mijloacelor de probă și a subiecților în sarcina cărora s-a pus sarcina probei.

În același timp în conformitate cu prevederile art. 99 CPP RM, probatoriul în procesul penal constă în invocarea de probe și propunerea de probe, admiterea și administrarea lor în scopul constatării circumstanțelor care au importanță pentru cauză. Deoarece, probatoriu reprezintă elementul fundamental care duce la aflarea adevărului în cauza penală și respectiv la soluționarea procesului, legislația procesual-penală reglementează în detaliu atât conținutul cât și mecanismul acestuia. Mai mult Codul de procedură penală conține mai multe norme cu caracter imperativ, nerespectarea cărora ar face imposibilă utilizarea probelor în cauză, obligând organul judiciar să le excludă din dosar, cum ar fi, de exemplu prevederile art. 94 CPP, la care ne vom opri pe parcurs.

Felul în care urmează a se proceda pentru ca probele să producă efecte în cauza penală, cât și subiecții implicați în această activitate sunt descrise la art. 100 CPP RM, normă ce stipulează că administrarea probelor constă în folosirea mijloacelor de probă în procesul penal, care presupune strângerea și verificarea probelor, în favoarea și în defavoarea învinutului, inculpatului, de către organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea altor participanți la proces, precum și de către instanță, la cererea părților.

Acestea fiind doar câteva dintre prevederile procesual penale, care se referă la probatoriul procesual penal, neafectate de către modificările legislative menționate, pe lângă multe alte norme care vizează acest subiect, rezultatul intervențiilor menționate fiind după noi, în aceste condiții destul de neclar.

Pentru a argumenta afirmația de mai sus, credem necesar a porni de la termenul de probă, care reprezintă elementul central în probatoriul procesual penal. Probele reprezintă acel element indispensabil al fiecărui proces de cunoaștere, procesul penal aici nefiind o excepție, fără de care aflarea adevărului ar fi compromisă.

După cum menționează N. Volonciu în lucrarea *Tratat de procedură penală – procesul penal constituie un proces de cunoaștere, în care organul judiciar trebuie să ajungă la aflarea adevărului. În activitatea de stabilire a adevărului elementele care duc la realizarea cunoașterii sânt dovezile*[4, p. 333]. Noțiunea fiind sinonimul probei, or din Dicționarul explicativ al limbii române rezultă că dovadă

este faptul sau lucru care arată, demonstrează ceva; probă convingătoare. Totodată prin probă înțelegând-se confirmarea unui adevăr, dovedire; dovadă, mărturie în sprijinul cuiva sau a ceva [6].

Conform prevederilor art. 93 CPP RM, probele sânt elemente de fapt dobândite în modul stabilit de prezentul cod, care servesc la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei. Practic, aceeași definiție este atribuită noțiunii de probă și în art. 6 CPP RM, unde prin probă se au în vedere înțelege elemente de fapt, dobândite în modul prevăzut de prezentul cod, ce servesc la constatarea împrejurărilor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei penale.

Funcționalitatea pe care o au probele în procesul penal poartă un caracter dublu. Pe de o parte acesta reprezintă un instrument de cunoaștere, prin intermediul căruia organul judiciar află adevărul, or probele servesc la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei.

Probele sunt entități extraprocesuale (există în afara procesului penal) care însă privesc obiectul procesului (fapta și făptuitorul la care se referă). Prin administrarea lor în desfășurarea procesului penale ele capătă caracter procesual. În caz contrar nu poate fi vorba de probe ci doar de aparența acestora, or nu pot fi considerate probe în cadrul unei cauze datele comunicate de martor, care declară că nu cunoaște nimic, fie informația ce rezultă din documentele anexate la dosar, care însă nu se referă la cauza penală. Pe de altă parte însă probele există indiferent de faptul dacă existența lor este ori nu cunoscută de organul judiciar fie dacă au fost ori nu acestea administrate prin mijloacele de probă corespunzătoare [4, p. 333].

Pornind de la cele expuse supra, o primă întrebare legată de noile tehnici de investigații, apare în legătură cu actele procedurale în care se consemnează rezultatele măsurilor speciale de investigații printre mijloacele de probă, după noi importantă și rămasă la moment nesoluționată de către legiuitor, și care ține de subiectul autorizat

să desfășoare activitatea respectivă. Astfel, dincolo de faptul că potrivit Legii privind ASI, activitatea specială de investigații reprezintă o procedură, iar din prevederile 132¹ CPP RM, rezultă că aceasta reprezintă totalitatea de acțiuni de urmărire penală în ambele cazuri efectuate de către ofițerii de investigații, nu este clar de ce nu a fost utilizată aceeași definiție a noțiunii în actele legislative invocate. Or, concluzia care se impune este definirea total nereușită a activității speciale de investigații în cadrul procesului penal. Mai mult, modul în care legiuitorul a definit activitatea specială de investigații în legislația procesual penală practic șterge diferența dintre aceasta și măsurile speciale de investigații, prima fiind egalată cu suma ultimelor. În același timp normele procesual penale care reglementează mai mult sau mai puțin chestiuni legate de probe în procesul penal cum ar fi, cele la care ni-am referit dar și art. art. 28, 55, 56, 57, 100 CPP RM, se referă doar la organul de urmărire penală ca subiect cu atribuții în domeniu, iar din prevederile art. 93 al 3 CPP RM, rezultă în mod cert că elementele de fapt pot fi folosite în procesul penal ca probe dacă ele au fost dobândite de organele de control de stat, organul de urmărire penală, de organul de constatare sau de altă parte în proces, cu rezervele de rigoare la care ne v-om opri în continuare. Raportând cele menționate la prevederile art. 94 alin. 1 pct. 4 CPP RM, în conformitate cu care în procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare, se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărâri judecătorești datele care au fost obținute de o persoană care nu are dreptul să efectueze acțiuni procesuale în cauza penală cu excepția organelor de control și altor părți în proces menționate la art. 93 alin. (3) CPP, rezultă că întreaga construcție legislativă orientată spre implicarea ofițerilor de investigații în probatoriu procesual penal devine inutilă [2].

În același registru este lesne de observat că odată ce nu este nici organ de urmărire penală conform art. 253 CPP RM, nici organ de constatare conform art. 173 CPP, și nici parte în proces conform prevederilor art. 6 pct. 29 CPP RM, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale, nu este clar, cât de argumentată a fost introducerea în art. 93 CPP RM a mijlocului de probă procesul-verbal de consemnare a

rezultatelor investigațiilor financiare paralele, fără modificările de rigoare a întregului cadru normativ relevant. Mai mult este de neînțeles nici includerea în art. 258 alin (3) CPP RM, a mecanismului de interacțiune dintre organul de urmărire penală și Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale. Or norma procesual penală respectivă, nu doar că se referă la competența teritorială a organelor de urmărire penală, ci și reglementează doar interacțiunea dintre acestea, fiind incidentă pentru faza de urmărire penală. Prevederea din art. 258 alin. (3) CPP RM, precum că organul de urmărire penală dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infraționale efectuarea investigațiilor financiare paralele în vederea urmăririi bunurilor infraționale, acumulării probelor cu privire la acestea și indisponibilizării lor în cazurile prevăzute la art.229² alin.(2) CPP RM, pe de o parte nu are nimic comun cu competența teritorială la care după cum am menționat se referă norma vizată, iar pe de altă parte nu doar că obligă organul de urmărire penală să colecteze probe, înafara cadrului procesual penal ci și prin intermediul unor entități care nu sunt organe de urmărire penală.

Situația reiterând dar deja în mod evident înafara cadrului procesual penal prin introducerea în calitate de mijloc de probă proceselor-verbale de consemnare a opiniei organului de control de stat al activității de întreprinzător, emisă conform prevederilor art.276¹ CPP RM, dacă nu a fost expuse într-un proces-verbal de control, dar și procesul-verbal de control, întocmit în cadrul controlului de stat asupra activității de întreprinzător, un alt act de control/administrativ cu caracter decizional, întocmit de un organ de control în rezultatul unui control efectuat conform legislației speciale în vigoare. Aici după noi, de fapt legiuitorul a decis să acorde valoare procesual penală unor activități extraprocusuale, pentru care de altfel exista deja o practică formată. Fără a intra în prea multe detalii care cu siguranță ar depăși cadrul prezentului studiu, consider necesar a face trimitere la legiuitorul român care preluând poziția CtEDO ocazia examinării cauzei Argintaru c. României [6, p. 350], în care a fost egalată faza premergătoare pornirii urmăririi penale cu procesul penal (sub aspectul garanțiilor procesuale oferite), a renunțat la recunoașterea în calitate de mijloace de probă a

actelor de constatare, acestea rămânând simple acte de sesizare.

4. CONCLUZII

În recapitularea celor menționate, o chestiune fundamentală la care ținem să ne oprim se referă la natura actelor ce reflectă rezultatele activității noilor tehnici de investigație, și care conform prevederilor procesual penale reprezintă mijloace de probă. În acest sens credem relevantă opinia expusă de către profesorul N. Volonciu, care susține că împrejurările cunoscute în mod direct de către organele judiciare urmează a fi dovedite, deoarece s-ar putea ajunge la arbitrariu, neputând-se stabili pe baze obiective modul în care s-a format convingerea organului cu privire la faptele reținute [4, p. 350]. Or dacă privite din această perspectivă nu am putea avea mari obiecții în privința actelor procedurale în care se consemnează rezultatele măsurilor speciale de investigații, deoarece mecanismul efectuării acestora este reglementat de legislația procesual penală, iar consemnările organului judiciar în procesele-verbale respective pot fi dovedite prin datele administrate în procesul efectuării măsurilor speciale de investigații, atunci cu privire la restul tehnicilor de investigație menționate supra situație e puțin diferită. Astfel atât procesul-verbal de consemnare a rezultatelor investigațiilor financiare paralele, cât și procesele-verbale de consemnare a opiniei organului de control de stat al activității de întreprinzător, reprezintă actele în care sunt reflectate constatările organelor respective efectuate în cadrul unor activități extraprocesuale, situația devenind paradoxală, când în cadrul unui proces penal pot fi utilizate în calitate de probe datele obținute, prin activități nereglementate

de legislația procesual penală. Situație la care dacă mai adăugăm valența atribuită de legiuitor opiniei organului de control, fără instituirea anumitor repere pe baza cărora aceasta ar fi formată și mecanismelor de verificare, atunci apare o întrebare firească care ar fi necesitatea derulării procesului penal conform cadrului normativ existent, atâta timp cât anumite circumstanțe pot fi probate prin activități desfășurate înafara acestuia. Inadvertențe care după noi urmează a fi soluționate prin adaptarea noilor tehnici de investigație la cadrul normativ procesual penal, în caz contrar eficacitatea acestora rămânând a fi una iluzorie.

5. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- [1] *** Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 14.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.104-110. În vigoare din 12 iunie 2003.
- [2] Ion COVALCIUC. Măsurile speciale de investigații autorizate de procuror în procesul penal. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2018.
http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53408/covalciuc_ion_thesis.pdf.
- [3] Ion NEAGU, Mircea DAMASCHIN. Tratat de procedură penală. Partea specială. În lumina noului Cod de procedură penală. Ed. Universul Juridic. București, 2015.
- [4] Nicolae VOLONCIU. Tratat de procedură penală. Partea generală, vol. I, Ed. III, București, 1993.
- [5] G. LEVASSEUR, A. CHAVANNE. Droit penal et procedure penale. Sirey. Paris 1972, p. 98.
- [6] <http://www.dex.ro>.

REFLECȚII DE ORDIN TEORETICO-PRACTIC PRIVIND APLICAREA ÎNREGISTRĂRILOR AUDIO-VIDEO LA CERCETAREA LOCULUI FAPTEI

THEORETICAL AND PRACTICAL REFLECTIONS ON THE USE OF AUDIO AND VIDEO RECORDINGS IN THE CRIME SCENE INVESTIGATION

Lect. univ. drd. Vitalie JITARIUC

Universitatea de Stat „Bogdan-Petriceicu Hașdeu” din Cahul

Inspectoratul de Poliție Vulcănești, Republica Moldova

vjitariuc@gmail.com

REZUMAT

Cercetarea la fața locului reprezintă actul de debut al investigațiilor, având o evidentă semnificație în ansamblul preocupărilor consacrate soluționării unei cauze penale. El presupune cunoașterea imediată, directă și completă a locului în care s-a comis fapta penală. Cercetarea la fața locului se efectuează atunci când sunt necesare constatarea directă în scopul determinării sau clarificării unor împrejurări de fapt ce prezintă importanță pentru stabilirea adevărului, precum și constatarea directă a împrejurărilor de fapt. Fiind o acțiune de urmărire penală de neamânat, cu o largă rezonanță în ansamblul preocupărilor consacrate soluționării unei cauze penale concrete, cercetarea la fața locului coexistă totodată una dintre cele mai complicate și importante acțiuni procesuale și de tactică criminalistică, ale cărei rezultate condiționează, de obicei, nu numai determinarea direcției, ci și anumite activități procedurale sau speciale de investigații. Cercetarea la fața locului prezintă o seamă de elemente caracteristice, care o disting de alte activități procedurale desfășurate pentru cercetarea unei cauze penale. În urma cercetării la fața locului, organul investit cu efectuarea acestei acțiuni va căuta răspunsuri la întrebările care, dintotdeauna, constituie sarcini ale activității de urmărire penală.

CUVINTE CHEIE: cercetare la fața locului, acțiune de urmărire penală, ofițer de urmărire penală, proces-verbal, planificare, înregistrare audio, înregistrare video, tehnică criminalistică, mijloace tehnice, precedee tactice, măsuri organizaționale, eroare, perfectare, declarație, bănuț, învinuit.

ABSTRACT

Crime scene investigation is the opening act of the investigations, having a clear significance in all the concerns devoted to solving a criminal case. It implies the immediate, direct and complete knowledge of the place where the criminal act was committed. The field investigation is carried out when the direct finding is necessary in order to determine or clarify certain factual circumstances which are important for establishing the truth, as well as the direct finding of the factual circumstances. Being an action of criminal prosecution, with a wide resonance in the whole of the concerns devoted to the solution of a specific criminal case, the field investigation also represents one of the most complicated and important procedural actions and actions of forensic tactics, the results of which usually condition not only the determination of direction, but also certain procedural or special investigative activities. The field investigation presents a number of characteristic elements, which distinguish it from other procedural activities carried out for the investigation of a criminal case. Following the field investigation, the body invested in carrying out this action will look for answers to the questions that are always the are tasks of the criminal investigation activity.

KEYWORDS: crime scene investigation, criminal prosecution action, criminal prosecution officer, minutes, planning, audio recording, video recording, forensic technique, technical means, tactical procedures, organizational measures, error, completion, declaration, suspected, accused.

1. INTRODUCERE.

Cercetarea la fața locului reprezintă activitatea procedurală, al cărei conținut îl constituie examinarea nemijlocită de către organul de urmărire penală a unui teren deschis ori a unei încăperi, în care a avut loc fapta sau în perimetrul căror s-au manifestat consecințele ei, a obiectelor ce alcătuiesc ambianța acestora, în vederea descoperirii, fixării și ridicării urmelor infracțiunii și a altor mijloace materiale de probă necesare stabilirii naturii infracțiunii, identificării făptuitorului, a modului și împrejurărilor în care s-a activat [3, p. 295]. Cercetarea la fața locului, ca activitate de urmărire penală, va căpăta importanță numai în cazul când rezultatele ei vor fi documentate conform prevederilor legii de procedură penală [2]. Efectuarea cercetării la fața locului este consemnată într-un proces-verbal, în care se expun detaliat toate circumstanțele, mersul și rezultatele acestei acțiuni procesuale, particularitățile mijloacelor tehnice utilizate. Forma procesului-verbal al cercetării la fața locului nu este strict condiționată de lege. Ea doar indică asupra faptului că în procesul-verbal urmează a fi descrise toate acțiunile ofițerului de urmărire penală și toate cele descoperite la cercetarea locului faptei în succesiunea în care a fost efectuată cercetarea și în starea în care cele descoperite se aflau în momentul cercetării [4, p. 405-406]. Faptul că organul de urmărire penală are posibilitatea să investigheze direct locul săvârșirii faptei și să evalueze consecințele infracțiunii, să stabilească împrejurările în care a fost comis actul penal și să-l identifice pe autor – prin descoperirea, fixarea, ridicarea și cercetarea criminalistică a urmelor, a mijloacelor materiale de probă – este de natură să contribuie efectiv la realizarea scopului procesului penal [6, p. 323].

Înregistrarea video și audio judiciară se înscrie printre metodele de fixare a rezultatelor cercetării la fața locului, devenite, în prezent, indispensabile în cazuri deosebite (omor, distrugerii provocate de explozii și incendii, accidente feroviare, aeriene etc.) [7, p. 74]. Ea se înscrie printre metodele moderne de fixare a rezultatelor cercetate la fața locului [6, p. 339]. În plus, datorită faptului că, în special înregistrările video, sunt capabile să redea faptele în toată complexitatea și dinamismul lor,

acestea vor constitui un mijloc excelent de verificare a tuturor celorlalte mijloace de probă și un element pe care învinuitul sau inculpatul se va horări foarte greu să-l conteste – în caz că îi atestă vinovăția [5, p. 147].

2. RAȚIONALITATEA APLICĂRII ÎNREGISTRĂRII VIDEO LA CERCETAREA LOCULUI FAPTEI.

Înregistrările video și audio, ca orice alt mijloc de probă, au drept scop aflarea adevărului în cauză, ele având menirea de a dovedi împrejurările care au precedat, însoțit sau succedat săvârșirea infracțiunii, participanții la comiterea acesteia, gradul de participare, bunurile care au făcut obiectul activității infracționale, mijloacele folosite pentru punerea în aplicare a rezoluției infracționale ș.a. [1, p. 182].

La efectuarea acestei acțiuni de urmărire penală aplicarea înregistrărilor video este rațională în următoarele cazuri: a) dacă cercetarea locului faptei începe până la finalizarea evenimentului fixat (ca de exemplu, în cazul incendiilor), când modificarea circumstanțelor examinate este în proces de desfășurare; b) în caz de strictă necesitate de înlăturare a consecințelor anumitor fapte, ceea ce poate genera modificări în conținutul scenei inițiale a infracțiunii (în cazul infracțiunilor din domeniul transportului, de încălcare a regulilor de securitate tehnică etc.); c) dacă modificarea circumstanțelor locului faptei este necesară în vederea descoperirii urmelor infracțiunii și a corpurilor delictive; d) pentru reflectarea dinamicii complexe a mecanismului de comitere a infracțiunii, care este dificil de a fi descris în conținutul procesului-verbal de cercetare la locul faptei; e) când pentru analiza detaliată a acțiunilor fixate și perceperea mai calitativă a acestora este necesară reproducerea lor în regim încetinit sau accelerat; f) când din motive, determinate de condițiile climatice nefavorabile (ploaie, ceață) sau din alte considerente persistă riscul dispariției sau deteriorării urmelor infracțiunii, fiind necesară fixarea operativă și complexă a acestora; g) când locul faptei reprezintă un teritoriu complex și de proporții.

Înregistrarea video oferă posibilitatea ca, după fixarea circumstanțelor locului faptei și

după desfășurarea acestei acțiuni de urmărire penală, să fie de imediat reproduse aceste materiale, fiind asigurată totodată, și anexarea lor la procesul-verbal de cercetare la locul faptei. Prezența înregistrării audio în procesul aplicării videoînregistrării face posibilă comentarea momentelor fixate [9, p. 26-27]. Având în vedere tehnologia înaltă care este încorporată în procesul de înregistrare și redare a sunetelor și imaginilor, prin comparație cu celelalte mijloace de probă, ne putem exprima părerea că înregistrările audio sau video sunt de natură să ofere organului judiciar o siguranță sporită asupra autenticității și a capacității lor de a reda fidel realitatea [5, p. 147].

3. PROCEDEE APLICATE LA ÎNREGISTRAREA VIDEO A LOCULUI FAPTEI.

Legea prevede utilizarea celor mai diverse procedee și mijloace tehnico-științifice, inclusiv reprezentarea grafică a locului cercetat, frotografierea ambianței acestuia, ridicarea prin modelare și copiere a urmelor infracțiunii, înregistrarea video a activității de cercetare desfășurată la fața locului etc. [3, p. 315-316].

La aplicarea înregistrării video la locul faptei se folosește planul general, mediu, în volum și de detaliu. Planul general se aplică, de regulă, pentru fixarea obiectelor împreună cu împrejurările locului faptei dintr-un punct îndepărtat al înregistrării video. El are un caracter de orientare și de sinteză, fiind cuprins întreg locul unde se efectuează cercetarea. Planul mediu este folosit pentru reflectarea anumitor obiecte, luate izolat de împrejurările locului faptei. El reprezintă o parte a unui tot-întreg, detaliază informațiile fixate conform planului general, imaginează anumite obiecte cu evidențierea unui anumit număr de detalii. Planul în volum este destinat evidențierii părții cele mai importante a obiectului supus filmării. Planul în detaliu este acela cu ajutorul căruia se fixează cele mai importante semne ale obiectului filmat, care pot fi observate doar de la mică distanță. Aplicarea mijloacelor tehnice în procesul înregistrării video (a procedeele speciale și a mijloacelor suplimentare de iluminare) trebuie să fie direcționată spre fixarea cât mai precisă, consecutivă și detaliată, spre păstrarea și transmiterea faptelor care pot avea valoare probatorie.

Pentru reflectarea corespunzătoare a realității în conținutul filmului video este necesar să asigurăm, în primul rând, corectitudinea structurii compoziționale a imaginilor. La procedeele de bază îndeplinite în vederea asigurării structurii compoziționale corespunzătoare a imaginilor se atribuie: 1) selectarea punctului din care se va efectua înregistrarea video și a direcției acesteia; 2) pentru a asigura fixarea obiectelor statice, în procesul înregistrării video se aplică rigla gradată, plasată în imediata apropiere a obiectului filmat sau pe suprafața lui în vederea determinării dimensiunilor acestuia; 3) amplasarea corespunzătoare a obiectelor filmate. Pentru ca imaginea video să fie clară, ușor de perceput și pe înțelesul tuturor, este necesar de a amplasa corect obiectele supuse înregistrării video în procesul cercetării la locul faptei; 4) asigurarea profunzimii obiectelor filmate și iluminarea corespunzătoare a acestora; 5) filmarea panoramică în mișcare cu camera de luat vederi (filmarea panoramică poate fi circulară, liniară, statică, dinamică, verticală sau orizontală). Panorama statică presupune rotirea camerei de luat vederi în jurul axei sale fără schimbarea punctului din care se efectuează înregistrarea video. La rotirea succesivă a camerei de luat vederi în jurul axei orizontale asigurăm obținerea unei panorame verticale, și, respectiv, la rotirea ei în jurul axei verticale obținem o panoramă orizontală. Înregistrarea video, însoțită de schimbarea poziției camerei de luat vederi poartă denumirea de panoramă dinamică. Ea presupune deplasarea operatorului cu camera de luat vederi paralel (de-a lungul) cu obiectul filmat în cazurile în care acesta are o întindere mare în spațiu (ca de exemplu, la fixarea lungimii unui perete sau a urmelor de frânare a mijlocului de transport etc.); 6) trecerea de la un plan de filmare la altul. Folosind posibilitățile camerelor de luat vederi, operatorul are posibilitatea, fără a opri filmarea, să plaseze în cadru ceea ce dorește să fixeze la un anumit moment, să introducă în cadru sau să excludă din el anumite obiecte și împrejurări în condițiile în care claritatea imaginilor rămâne constantă; 7) filmarea accelerată se aplică pentru fixarea proceselor sau acțiunilor aflate în derulare rapidă; 8) filmarea lentă (încetinită) se aplică în cazurile când este necesar ca într-o perioadă relativ scurtă de timp să fie reflectate fazele de evoluție a unui proces de lungă durată; 9) însoțirea audio. În toate camerele de luat vederi este prevăzută posibilitatea

înregistrării concomitente a imaginilor video și a sunetelor [9, p. 28-29].

Sub raport tehnico-tactic criminalistic, fixarea video presupune, ca și în cazul fotografiei judiciare, înregistrări video de orientare, schiță, în toate variantele acesteia, anume înregistrarea obiectelor principale, a urmelor și detaliilor, inclusiv înregistrări la scară [6, p. 339]. În ceea ce privește înregistrările video, sunt careva aspecte care merită menționate. Primul dintre acestea este că la debutul filmării este foarte important ca ceasurile tuturor experților criminalisti și al conducătorului echipei de cercetare la fața locului, precum și data și ora camerei de filmat, să fie sincronizate. Aceasta este o măsură de siguranță raportată la faptul că, ulterior, în măsura în care suspectul, persoana vătămată sau oricare dintre părți va dori să vizioneze înregistrarea, orele la care diferitele urme sau obiecte sunt ridicate în momentul în care se realizează aceasta, ori surprinse de camera de filmat, trebuie să fie identice cu ora trecută în procesul-verbal de cercetare la fața locului. În al doilea rând, se recomandă ca, în măsura în care este posibil, filmarea să se realizeze exclusiv video, pentru a nu surprinde eventualele discuții între membrii echipei de cercetare la fața locului și care nu privesc cauza. În ceea ce privește tehnica de realizare a înregistrării video, este important de menționat că expertul criminalist trebuie să aștepte cel puțin trei secunde înainte să schimbe orientarea camerei, unghiul de filmat sau focalizarea acesteia. De asemenea, în timpul filmării, trebuie îndepărtate toate persoanele și orice echipamente utilizate din zona care se înregistrează. În același timp, se recomandă ca deplasarea camerei să se realizeze exclusiv în situația în care servește la evidențierea unei cărări de pași sau modalității în care autorul/autorii au pătruns sau au părăsit locul faptei, ori, în cazurile de omucidere, de exemplu, au transportat cadavrul. Totodată, se va evidenția pe înregistrare fiecare urmă descoperită, precum și momentul ridicării acesteia [7, p. 74-75]. Filmul judiciar, ca și înregistrarea video, se montează în ordinea desfășurării activității de cercetare și presupune înregistrări de orientare și schiță ale obiectelor principale și ale detaliilor. Deoarece aplicarea la fața locului a aparatului de filmare sau înregistrare video impune anumite cunoștințe

tehnice speciale, este indicat ca această activitate să fie pusă pe seama specialistului și, totodată, să nu fie scăpată de sub controlul persoanei cu funcții de conducere din echipa de cercetare la fața locului [3, p. 327].

4. MĂSURI ORGANIZAȚIONALE LA ÎNREGISTRAREA VIDEO A LOCULUI FAPTEI.

Sub raport tehnico-tactic criminalistic, o atenție deosebită va fi acordată verificării și pregătirii mijloacelor tehnico-științifice criminalistice care urmează să fie folosite pe parcursul cercetării [6, p. 325]. În legătură cu pregătirea pentru cercetarea la fața locului, organul împuternicit cu efectuarea acestei activități va selecta, în funcție de natura și împrejurările faptei, trusa potrivită, va verifica dacă aparatul și instrumentele care urmează a fi utilizate sunt în stare de funcționare. Este oportun ca operația respectivă să se realizeze pe compartimente și în succesiunea după cum urmează: compartimentul fotografiei judiciare și al înregistrărilor video; compartimentul surselor de iluminare; compartimentul de detectare și punere în evidență a urmelor și a obiectelor corp-delict; compartimentul instrumentelor necesare întocmirii planului-schiță a locului faptei etc. [3, p. 306-307]. La categoria măsurilor organizaționale de bază luate de către ofițerul de urmărire penală până la începerea acțiunii de urmărire penală, însoțite de aplicarea înregistrării video se atribuie: a) determinarea acțiunilor și obiectelor ce urmează a fi fixate; b) invitarea specialistului și explicarea scopului acțiunii de urmărire penală care urmează a fi efectuată cu aplicarea înregistrării video; c) elaborarea planului (a scenariului regizoral) al videofilmului. Aceste reguli generale urmează a fi puse în aplicare la folosirea înregistrării video pentru fixarea procesului de cercetare la locul faptei.

În ceea ce ține de înregistrarea audio, apoi aceasta urmează a fi realizată concomitent cu filmarea imaginilor din scena infracțiunii. Înregistrarea sunetelor (vocalor) după fixarea imaginilor se admite în cazurile în care este dificil de a obține o fonogramă sincronizată de calitate înaltă în procesul cercetării locului infracțiunii: în caz de înregistrare video pe timp de vânt puternic sau ploaie; pe străzi cu

circulație intensivă a mijloacelor de transport; în cadrul localelor cu un nivel ridicat de gălăgie etc. [9, p. 29-30]. Pentru efectuarea unor cercetări cu un grad de complexitate mai mare se apelează la laboratoarele criminalistice mobile și care dispun, pe lângă trusele criminalistice, de următoarele mijloace tehnico-științifice mai importante: a) aparatură de înregistrare fotografică și video, analogică sau digitală, pentru obținerea de imagini de la cercetarea locului faptei, ca și pentru a înregistra declarațiile victimelor, martorilor sau a persoanelor suspecte; b) aparatură diversă de detecție; c) mijloace tehnice de identificare a persoanelor după semnalmente exterioare; d) surse proprii de energie electrică [7, p. 52].

5. AVANTAJELE APLICĂRII ÎNREGISTRĂRII VIDEO LA CERCETAREA LOCULUI FAPTEI.

Avantajele aplicării acestei forme de înregistrare în cazul cercetării la fața locului sunt următoarele: înregistrează obiectiv ambianța locului faptei în întreaga sa complexitate, adică fără a selecta în prealabil urmele și obiectele eventual legate cu fapta în cauză, așa cum se procedează, de regulă, în cazul fixării locului faptei cu ajutorul mijloacelor procesuale (procesul-verbal) și anumite tehnici (de schițare și fotografiere); surprinde activitățile de cercetare la fața locului în desfășurarea lor dinamică, având o deosebită importanță pentru aprecierea, la justa lor valoare a rezultatelor acestui act procedural inițial de investigare penală; face posibilă reproducerea în ritmuri moderate a înregistrărilor în vederea precizării unor detalii și împrejurări cărora, din motive, obiective sau subiective, li s-a acordat mai puțină atenție la fața locului ș.a. Înregistrarea video permite verificarea imediată a plenitudinii și exactității cu care s-au făcut constatările principale în procesul-verbal de cercetare la fața locului [3, p. 327; 8, p. 31].

6. ERORI ADMISE LA ÎNREGISTRAREA VIDEO A LOCULUI FAPTEI.

Erorile tipice în materia înregistrării video a rezultatelor cercetării la locul faptei se referă la: a) ignorarea recomandărilor expuse supra; b) mișcări bruște cu camera de luat vederi în

procesul înregistrării video; c) lipsa acumulatorilor în rezervă pentru efectuarea înregistrărilor video în regim autonom; d) fixarea discuțiilor și a imaginilor care nu au nimic comun cu acțiunea de cercetare la locul faptei; e) încălcarea regulilor de păstrare a videofilmului; f) încălcarea cerințelor legii de procedură penală referitoare la perfectarea rezultatelor cercetării la locul faptei [9, p. 31].

7. ÎNREGISTRĂRAREA AUDIO LA CERCETAREA LOCULUI FAPTEI.

Legea de procedură penală nu reglementează aplicarea înregistrării audio la cercetarea locului faptei. Totodată, aceasta poate fi recomandată în calitate de mijloc care ar înlocui notițele și însemnările și ar permite perfectarea și întocmirea mai detaliată a procesului-verbal de cercetare la fața locului în modul în care nu ar fi trecute cu vederea unele detalii importante pentru cauză. În particular, aplicarea înregistrărilor audio oferă ofițerului de urmărire penală posibilitatea de a reflecta rezultatele cercetării și explicațiile participanților la această acțiune, care urmează a fi incluse în procesul-verbal, să fixeze rezultatele chestionării (audierii) inițiale a martorilor oculari, datele despre potențialii martori precum și alte informații folositoare pentru cercetarea și descoperirea infracțiunilor pe urme proaspete.

8. CONDIȚIILE APLICĂRII ÎNREGISTRĂRII AUDIO LA LOCUL FAPTEI.

Dacă, însă, în procesul cercetării la locului infracțiunii, martorul, bănuitul, învinuitul care iau parte la această acțiune de urmărire penală manifestă dorința de a face anumite declarații, apoi, de rând cu perfectarea procesului-verbal de audiere, la decizia ofițerului de urmărire penală, precum și la solicitarea persoanelor nominalizate poate fi aplicată înregistrarea audio. În acest caz, urmează a fi respectate următoarele prevederi ale legii de procedură penală: 1) persoanele, ale căror declarații sunt fixate, urmează a fi informate despre aplicarea înregistrărilor audio până la prezentarea explicațiilor corespunzătoare; 2) înregistrarea audio trebuie să reflecte, integral, conținutul și derularea declarațiilor prezentate. Înregistrarea

doar a unei părți a declarațiilor sau repetarea acestora în vederea înregistrării nu este admisă; 3) la începutul înregistrării audio trebuie fixate următoarele informații: locul și data efectuării acțiunii de urmărire penală, funcția și datele de anchetă ale persoanei care o efectuează (inclusiv și a celorlalți participanți la acțiunea de urmărire penală), mențiunea despre informare referitor la aplicarea înregistrării audio, începutul acesteia, mijloacele tehnice folosite în vederea înregistrării audio; 4) la finalizarea acțiunii de urmărire penală, înregistrarea audio este reproducă persoanelor care au prezentat explicațiile; 5) completările făcute după reproducerea înregistrărilor audio sunt fixate în modul corespunzător, reprezentând, de fapt, continuitatea fonogramei perfectate în procesul efectuării acțiunii de urmărire penală; 6) înregistrarea audio se încheie cu declarația persoanei ascultate care confirmă autenticitatea înscrisurii, cu indicarea momentului (timpului) finalizării acțiunii de urmărire penală. Toate caracteristicile tehnice ale aparatului de înregistrare audio trebuie să fie reflectate în procesul-verbal de cercetare la locul faptei [9, p. 32-33].

9. AVANTAJELE APLICĂRII ÎNREGISTRĂRII AUDIO LA CERCETAREA LOCULUI FAPTEI.

La cercetarea locului comiterii infracțiunilor grave, ca și a accidentelor cu consecințe de proporții, se practică, de asemenea, aplicarea mijloacelor de fixare sonoră, a căror utilitate în cadrul acestui act procedural se manifestă pe două planuri distincte: ca mijloc de fixare în prealabil a informației oferite organului sosit la fața locului de către persoanele care au perceput deja fapta sau consecințele acesteia și ca mijloc de fixare a constatărilor făcute pe parcursul efectuării cercetării locului faptei. Este evident că atât sub primul, cât și sub cel de al doilea aspect, înregistrările sonore reprezintă doar o modalitate tehnică de lucru. Importanța lor tactică rezidă, în primul rând, în faptul că influențează benefic organizarea și efectuarea în continuare sau în regim de urgență a altor activități de procedură sau extraprocesuale (ascultarea martorilor, urmărirea și reținerea făptuitorului etc.). Practica demonstrează că existența unei atare înregistrări

a declarațiilor făcute la fața locului nu îngăduie martorului, de exemplu, să se conforme ulterior cu ușurință declarațiilor altor persoane sau să declare mincinos. În al doilea rând, înregistrarea sonoră a constatărilor făcute privind examinarea locului faptei, a obiectelor din ambianța acestuia, este superioară notelor făcute în scris de conducătorul echipei de cercetare și, prin urmare, contribuie eficient la redactarea procesului-verbal de cercetare la fața locului, asigurând descrierea completă și exactă a stării de fapt [3, p. 327-328].

10. CONCLUZII.

Având în vedere tehnologia înaltă care este încorporată în procesul de înregistrare și redare a sunetelor și imaginilor, prin comparație cu celelalte mijloace de probă, ne putem exprima părerea că înregistrările audio sau video sunt de natură să ofere organului judiciar o siguranță sporită asupra autenticității și a capacității lor de a reda fidel realitatea. Deoarece aplicarea la fața locului a aparatului de filmare sau înregistrare video impune anumite cunoștințe tehnice speciale, este indicat ca această activitate să fie pusă pe seama specialistului și, totodată, să nu fie scăpată de sub controlul persoanei cu funcții de conducere din echipa de cercetare la fața locului.

Avantajele aplicării înregistrării video în cazul cercetării la fața locului sunt următoarele: înregistrează obiectiv ambianța locului faptei în întreaga sa complexitate; surprinde activitățile de cercetare la fața locului în desfășurarea lor dinamică, având o deosebită importanță pentru aprecierea, la justa lor valoare a rezultatelor acestui act procedural inițial de investigare penală; face posibilă reproducerea în ritmuri moderate a înregistrărilor în vederea precizării unor detalii și împrejurări cărora, din motive, obiective sau subiective, li s-a acordat mai puțină atenție la fața locului ș.a. Importanța lor tactică a înregistrărilor audio (sonore) rezidă, în primul rând, în faptul că influențează benefic organizarea și efectuarea în continuare sau în regim de urgență a altor activități de procedură sau extraprocesuale (ascultarea martorilor, urmărirea și reținerea făptuitorului etc.). În al doilea rând, înregistrarea sonoră a constatărilor făcute privind examinarea locului faptei, a obiectelor din ambianța acestuia, este superioară

notelor făcute în scris de conducătorul echipei de cercetare și, prin urmare, contribuie eficient la redactarea procesului-verbal de cercetare la fața locului, asigurând descrierea completă și exactă a stării de fapt.

11. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE.

[1] Vasile BERCHEȘAN. Cercetarea penală (criminalistica – teorie și practică). Îndrumar complet de cercetare penală. Editura și Tipografia ICAR. București, 2002.

[2] *** Codul de procedură penală al RM: Legea Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003. În: MO al RM, 2003, nr.104-110. În vigoare din 12 iunie 2003

[3] Simion DORAȘ. Criminalistica. Ed.

Cartea juridică. Chișinău, 2011.

[4] Mihail GHEORGHÎȚĂ. Tratat de criminalistică. Chișinău, 2017.

[5] Alexandru SAVA. Aprecierea probelor în procesul penal. Ed. Junimea. Iași, 2002.

[6] Emilian STANCU. Tratat de criminalistică. Ediția a 4-a. Ed. Universul Juridic. București, 2007.

[7] Emilian STANCU, Teodor MANEA. Tactică criminalistică (I). Curs universitar. Ed. Universul Juridic. București, 2017.

[8] ЛЕВИ А. Видеозапись и киносъемка. Справочник следователя. М., 1990.

[9] Осмотр места происшествия. Практическое пособие. Под редакцией А. И. ДВОРКИНА. Изд. ЮРИСТЪ. М., 2001.

IZOLAREA TERMICĂ A CONSTRUCȚIILOR LA INCENDIU. EXPERIMENT COMPARATIV.

THERMAL INSULATION OF BUILDINGS IN CASE OF FIRE. COMPARATIVE EXPERIMENT.

M.Sc.ing. Marian-Bogdan LAMBĂ

Inspectoratul pentru Situații de Urgență "Dealul Spirii" București-Ilfov,
Departamentul Prevenire
lambaa12345@gmail.com

Conf.univ. dr.ing. Emanuel DARIE

Academia de Poliție "Alexandru Ioan Cuza" - Facultatea de Pompieri,
Departamentul de Inginerie și Situații de Urgență
edarie@gmail.com

Lect.univ. dr.ing. Dragoș-Iulian PAVEL

Academia de Poliție "Alexandru Ioan Cuza" - Facultatea de Pompieri,
Departamentul de Inginerie și Situații de Urgență
pavel_dragos@yahoo.co.uk

REZUMAT

Materialele de construcție destinate pentru izolarea clădirilor, trebuie să se utilizeze numai dacă din punct de vedere tehnic și juridic, acestora le corepund acordurile tehnice de conformitate, emise de către instituțiile abilitate în raport cu legislația română în vigoare, conform cu cerințele Comunității Europene.

CUVINTE CHEIE: club de noapte, inițiere focar de incendiu, dezvoltare focar de incendiu, izolație termică, pub, propagare focar de incendiu, incendiu.

ABSTRACT

The construction materials intended for the isolation of buildings should only be used if, from a technical and legal point of view, they comply with technical compliance agreements issued by the institutions empowered in relation to the Romanian legislation in force, in accordance with the requirements of the European Community.

KEYWORDS: Night Club, Fire Outbreak Initiation, Fire Outbreak Development, Thermal Insulation, Pub, Fire Outbreak Propagation, Fire.

1. Terminologie specifică și conexasă.

Backdraft - fenomen cu natură fizico-chimică, generat urmare manifestării în spații închise a fumului și gazelor fierbinți rezultate din incendii, în condiții de ventilare limitată, care se materializează prin explozia gazelor supraîncălzite acumulate, urmare aportului de aer introdus din exteriorul spre interiorul acestor spații/incinte, în raport cu timpul și cu spațiul.

Flash-over - fenomen cu natură fizico-chimică care se generează în spații închise, în care există cantități suficiente de oxigen fiind caracterizat prin trecerea bruscă de la arderea

localizată/punctuală la arderea generalizată a tuturor materialelor combustibile existente într-o încăpere/în acel spațiu; formulare identică, ardere generalizată.

Incendiu - ardere (combustie) care se inițiază, se dezvoltă și se propagă în mod necontrolat în timp și spațiu la o construcție, instalație etc.

Incintă - spațiu cu destinație predefinită dintr-o construcție/clădire, în care are loc o ardere/combustie controlată sau după caz, o combustie/ardere necontrolată (incendiu); în sensul spațiu interior, destinație a unei construcții etc.

Izolare termică - capacitate (proprietate)

a unei *structuri de construcție* sau a unei *construcții*, de a *reduce* în mod *controlat fluxul termic* transmis (generat) într-un *mediu închis*, sau într-un *mediu deschis* la o *construcție, instalație* etc.

Încercare standardizată la foc - încercare la foc care se realizează în raport cu *standarde internaționale*, cu *standarde europene* sau după caz, cu *standarde române armonizate după standarde internaționale* și/sau după *standarde europene*.

Material termoizolant - material care se utilizează în *construcții* prin intermediul cărui se realizează *termoizolații*; din această categorie fac parte toate *materialele de izolație* pentru *construcții*, care admit pentru *coeficientul de conductivitate termică* λ , valori $\lambda < 0,25 W/(m \cdot K)$.

Rezistență la foc - *aptitudine* a unor *părți* sau a unor *elemente de construcție*, de a-și *păstra* pentru o *perioadă de timp* exact definită (determinată), *capacitatea portantă*, *izolarea termică* și *etanșeitatea*; *cerințele* menționate, sunt *stabilite* prin *determinări experimentale* (*încercări standardizate*).

Reacție la foc - *comportare* a unui *material* care, prin *descompunere fizico-chimică proprie* sau *împreună* cu alte *materiale combustibile*, *alimentează* un *focar* al unei *arderii (combustii)* sau al unui *incendiu*, la care acesta este *expus (supus)* în *condiții exact definite (specificate)*.

Spațiu închis - *spațiu (parte a unei construcții)* cu *destinație* exact definită, realizat *constructiv* ca fiind *etanș* în raport cu *mediul ambiant* și/sau cu *mediul extern (înconjurător)*.

Spațiu deschis - *spațiu (parte a unei construcții)* cu *destinație* exact definită, care din punct de vedere *constructiv*, *comunică* cu *mediul extern (înconjurător)*.

Spațiu închis exact definit la incendiu-*spațiu* care admite *destinație cunoscută* stabilită din *faza de proiect* în raport cu *existența* unei *clădiri*; acesta poate să fie după caz, *deschis* sau *închis* în raport cu *locul de manifestare* al unui *incendiu* sau al unei *combustii/arderii*; în sensul, *spațiu/încăperea/incintă* în care se *manifestă* un *incendiu*.

Ventilare - *modalitate tehnică* de *circulație a aerului* prin intermediul unor *tubulaturi* construite în raport cu *cerințe standardizate* exact definite sau după caz, prin

intermediul *spațiilor vitrate, ușilor, golurilor tehnice neprotejate, gurilor de aerisire* etc.; *fenomenul se realizează* cu scopul de a genera *suprapresiune* în mod *mecanic* și/sau în mod *automatizat* sau după caz prin utilizarea *mediului natural* (prin *circulația aerului*); din punct de vedere *tehnologic*, *ventilarea* se poate realiza în mod/regim *forțat* sau în mod/regim *natural*.

2. Elemente generale și specifice referitoare la izolația termică a construcțiilor.

Deoarece *izolațiilor termice*, le corespund în mod *intrinsec* caracteristici determinate de “*coeficientul de conducție termică*” definit prin *intermediul mărimii fizice* (λ) care este *necesar* să fie cât mai redus ca și *valoare numerică* și care, *implică* din punct de vedere *fenomenologic* raportarea în mod *simultan* la cele trei *forme fundamentale de transfer a căldurii (radiație, convecție, conducție)*, urmare *inițierii, dezvoltării, propagării* unor *focare de incendiu* în interiorul unor *construcții* cu diferite *destinații*.

În acest sens, a fost realizat un *stand experimental* pentru *studiul de caz*, prin *intermediul cărui*, este permisiv să se compare *arderea (combustia) controlată* din punct de vedere *fizico-chimic* dintr-o *machetă* construită la *scara (1:50)* în raport cu cea a unui *incendiu* la *scară reală* (pentru o *construcție, considerată* de către *semnatarii articolului*, ca având *destinație de club*), pentru care s-a realizat o *izolație termică* cu dublu scop, de *izolare termică* și de *izolare fonică*.

3. Elemente generale referitoare la clasificarea produselor pentru construcții în raport cu conceptul denumit “comportare la foc”.

Conceptul denumit “*comportare la foc*”, reprezintă din punct de vedere *tehnic*, un *concept holistic* care implică în mod *simultan* două *concepte*, *rezistența la foc a produselor* pentru *construcții* și implicit *reacția la foc*, care spre deosebire de *combustibilitate*, include pe lângă *comportarea la foc/ardere* o *serie de parametri* cum sunt de exemplu, *fluxul de căldură degajat*, *emisia de fum* și de *gaze de ardere* (definiți ca *efluenți*), *radiația termică*, *propagarea câmpului de flăcări* în *timp* și *spațiu* etc.

Conform prevederilor *ordinului comun*, M.D.L.P.L.-M.I.R.A. nr. 269/431/2008, au fost înlocuite vechile clase de combustibilitate definite în *actul normativ P 118-99*, cu actualele clase de reacție la foc, în funcție de utilizarea finală preconizată a materialului sau elementului de construcție.

Clasificarea produselor pentru construcții,

se realizează în raport cu *indicele FIGRA*, astfel: *incombustibile A1; practic incombustibile A2; practic neinflamabile B; dificil inflamabile C; mediu inflamabile D; ușor inflamabile E; foarte ușor inflamabile F.*

În tabelul nr.1 se prezintă *euroclasele de reacție la foc.*

Tabelul nr. 1 - Euroclase de reacție la foc.

Nr. crt.	Euroclase de reacție la foc	FIGRA [kW/s]	Timpu de producere a flash-overului
1.	A1	Mai puțin de 0,15	Nu produce flashover
2.	A2	Mai puțin de 0,15	Nu produce flashover
3.	B	Mai puțin de 0,5	Nu produce flashover
4.	C	Mai puțin de 1,5	Flashover după 10 minute
5.	D	Mai puțin de 7,5	Flashover (2-10) minute
6.	E	Mai mult de 7,5	Flash-over în mai puțin de 2 minute
7.	F	Fără performanță determinată	

3.1 Materiale termoizolante utilizate în construcții. Clasificare.

În raport cu *natura componentelor lor, materialele termoizolante se clasifică în materiale anorganice și materiale organice.*

Materialele termoizolante se identifică printr-un cod de produs, conform metodologiei europene și se clasifică conform normelor Comunității Europene astfel: termoizolație din vată minerală - cod MW; termoizolație din sticlă celulară - cod CS; termoizolație din perlit expandat - cod EPB; termoizolație din polistiren extrudat - cod XPS; termoizolație din polistiren expandat - cod EPS; termoizolație din spumă rigidă de poliuretan - cod PUR; termoizolație din spumă fenolică - cod PF; termoizolație din plută - cod ICB; termoizolație pe bază de fibre de lemn - cod WF; termoizolație din vată de lemn - cod WW.

4. Determinări experimentale. Studiu de caz.

Se prezintă *comportarea la foc/incendiu a două dintre materialele de construcție cel mai des utilizate pentru izolarea interioară a unor localuri, pub-uri etc., vata minerală cu grosimea de 50 mm și buretele poliuretanic cu grosimea de 50 mm, care vor fi expuse la foc/incendiu într-o machetă tip casuță, realizată din plăci de rigips.*

Prinderea/fixarea plăcilor, a fost realizată

cu *profile metalice tip UD și CD, pentru care dimensiunile încăperii/incintei (L×l×h) mm, sunt definite de (2600×1200×1200) mm.*

4.1 Izolarea interioară a machetei cu vată minerală tip ISOVER.

Vata minerală reprezintă o soluție tehnică foarte bună, deoarece aceasta izolează foarte bine, atât în cazul temperaturilor exterioare scăzute cât și în cazul temperaturilor mari, datorită faptului că aceasta este un material poros alcătuit din substanțe care “controlează” din punct de vedere fenomenologic foarte bine, transferul termic.

Parametrul prin intermediul căruia se evaluează nivelul de eficiență energetică a unui produs de izolare este conductivitatea termică.

Cu cât valoarea numerică caracteristică este mai scăzută, cu atât produsul este mai bun izolant.

Rezultă că, *vata minerală de sticlă cu proprietăți bune, tinde să aibă o conductivitate termică apropiată de cea a aerului, care are valoarea de $\lambda = 0,025 W/(m \cdot K)$, fapt care corespunde unui transfer de căldură care este aproximativ nul prin vată.*

Optimizarea fenomenului de transfer, depinde de calitatea vatei minerale de sticlă, de grosimea stratului izolator și de solicitarea termică la care aceasta este supusă în timp.

Pentru început s-a efectuat *placarea*

plăcilor de rigips cu vată minerală Isover de grosime 50 mm.

Fixarea vatei minerale pe plăcile de rigips a fost realizată cu adeziv C.T. 180 Ceresit și cu

șuruburi tip negrese iar peste vată, pentru o fixare eficientă, a fost adăugată o plasă de fibră din sticlă (figurile nr. 1 și 2).

Figura nr. 1 - Placă rigips.

Figura nr. 2 - Fixare izolație pe placa de rigips.

După ce au fost izolate toate laturile modelului, s-a realizat îmbinarea plăcilor pentru

obținerea machetei, după cum se observă în figurile nr. 3 și 4.

Figura nr. 3 - Vedere îmbinare pereți machetă.

Figura nr. 4 - Macheta asamblată.

După realizarea constructivă a machetei, în interiorul acesteia, a fost dispus focarul constituit din elemente combustibile (lemn de brad), dispus la 2/3 din distanța măsurată de la mijlocul machetei, perpendicular de la intrare spre interiorul acesteia.

Inițierea fenomenului de combustie/ardere, s-a realizat utilizându-se o cantitate de aproximativ 5 g de hârtie tip coală xerox, aprinderea fiind realizată cu flacără de la chibrit.

Focarul a fost realizat astfel încât, inițierea sa, să se dezvolte pe principiul

factorului (coeficientului) de masivitate.

Macheta a fost supusă unui incendiu controlat (foc) respectiv unei arderi/combustii controlate, timp de aproximativ 15 minute.

În acest interval de timp, temperatura focarului din interior a crescut de la valoarea de 20,18 °C (temperatura mediului înconjurător) până la valoarea de 1095 °C.

După cum se observă în figura nr. 5, într-un timp aproximativ egal cu 12 minute, a fost atinsă temperatura maximă.

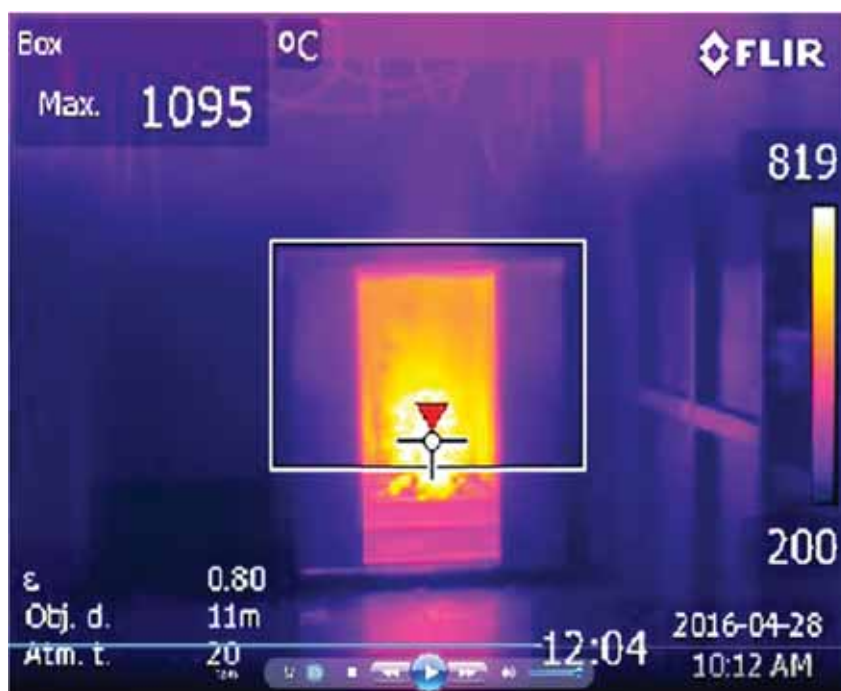

Figura nr. 5 - Focarul incendiului generat în interiorul machetei.

După *stingerea focarului*, *vata minerală* cu care a fost izolată macheta cât și *rigipsul* nu au suferit *degradări*. Acest fapt,

rezultă din *vizualizările* redată în *figurile* nr. 6 a), b), c) și d).

a)

b)

c)

d)

Figura nr. 6 - Efecte ale incendiului asupra stratului de izolație din *vată minerală*.

Urmare *evaluării* realizate prin *intermediul* acestui *experiment* se *apreciază* faptul că, *izolarea* cu *vată minerală* este *foarte eficientă*, deoarece materialul *arde* foarte greu, aceasta putând fi *utilizată* inclusiv ca o "*barieră termică*" în raport cu *fenomenul* de *propagare* a *incendiilor* în/din *încăperi/incinte*.

4.2 Izolarea interioară a machetei cu burete poliuretanic.

Pentru început s-a realizat *placarea interioară* a *machetei* cu *burete*, acesta fiind fixat din punct de vedere *constructiv* cu același

tip de adeziv ca și *vata minerală* iar apoi, prinse cu *șuruburi* (vezi figura nr.7).

Figura nr. 7 - Placarea pereților interiori cu burete poliuretanic.

După *izolarea machetei*, aceasta a fost *supusă acțiunii* aceluiași *tip de focar de incendiu* ca și *vata minerală*.

În *figura nr. 8* se observă cum *buretele* de

pe *tavanul machetei* se *aprinde* în mod *instantaneu* iar *spațiul/incinta*, este apoi *cuprinsă* în *totalitate* de *flăcări*, în mai puțin de *1 min.* (*figura nr. 9*).

Figura nr. 8 - Aprinderea buretelui de pe tavanul machetei.

Figura nr. 9 - Incendiu generalizat în interiorul izolat al machetei.

După aproximativ 6 minute de *combustie/ardere* continuă, *temperatura din interior* atinge valoarea de 954 °C.

Starea de fapte, este relevată de *rezultatele măsurărilor* realizate utilizând în acest sens, *termografia în infraroșu* (figura nr.10).

Figura nr. 10 - Atingerea temperaturii maxime în interiorul izolat al machetei incendiate.

După aproximativ câteva secunde de la atingerea *temperaturii maxime* de 954 °C, în *interiorul încăperii/incintei*, se observă cum

buretele care a fost *utilizat pentru izolare*, s-a *topit*, iar pe *peretele de rigips* se observă *desprinderea totală și distrugerea prin ardere a materialului izolant* (figura nr.11).

Figura nr. 11 - Desprinderea totală și distrugerea prin ardere a materialului izolant.

5. Concluzii referitoare la realizarea experimentului.

Concluzia principală care rezidă urmare realizării experimentului corespunzător studiului de caz, este aceea că buretele poliuretanic nu este indicat să se utilizeze ca și izolație termică și pe cale de consecință, nici ca izolație fonică, indiferent care este destinația încăperilor care urmează să se construiască, deoarece acesta se aprinde (se inițiază) foarte repede și datorită compoziției sale chimice, se topește imediat și generează urmare arderii combustiei, “picături” care devin la rândul lor, surse de inițiere (aprindere) care au capacitatea termică să aprindă (inițieze) diferite compoziții ale unor materiale combustibile pe care acestea cad sub acțiunea câmpului gravitațional, sau cu care acestea intră în contact, rezultatul fiind generarea sau apariția (inițierea) de noi focare și multiplicarea lor din punct de vedere fizic, simultan cu generarea de noxe (efluenți) extrem de toxici (fum și compuși ai gazelor de ardere).

Fenomenul materializat printr-o “ploaie de picături” aflate în combustie (ardere) în cazul utilizării buretelui poliuretanic sau a unor sortimente care au aceleași proprietăți fizico-chimice, pot să genereze un număr foarte mare de victime, mai ales dacă destinațiile sunt supraaglomerate (suprapopulate).

Utilizarea unor izolații care au în conținut vată minerală din categoria celei utilizate în experiment, generează posibilități reale și mult mai sigure având ca și corespondent imediat, acțiunile care implică intervenția personalului (care desfășoară activități specifice) în raport cu astfel de spații, respectiv pentru intervenția care se realizează de către pompieri, în sensul (în contextul) conceptului de “apărare împotriva incendiilor”.

Astfel, consecințele identificate și evaluate ca având natură axiomatică, conform cu realitatea obiectivă curentă, care rezidă pentru ocupanți, personalul de intervenție, construcții (clădiri) și bunuri, sunt în principal:

- arderea (combustia) este întârziată mult în timp și în spațiu în cazul vatei minerale; în acest mod, personalul de pe locurile de muncă, are cu mult mai mult timp la dispoziție pentru ca aceștia să se evacueze;

- arderea (combustia) fiind întârziată, riscurile care rezidă în acest mod (risc de

intoxicare, risc de accident etc.), corespunzătoare pentru fiecare ocupant, considerat în mod individual (punctual) și holistic (în ansamblul său) pentru ca aceștia să se poată evacua cu forțe și mijloace proprii, respectiv să se salveze, sunt controlabile și ușor de realizat; din acest punct de vedere, se poate afirma că, riscul este ușor de controlat, dacă celelalte cazuri determinate de respectarea măsurilor, regulilor, procedurilor, dotărilor etc., se cunosc, se aplică și se utilizează în mod conform;

Personalul care desfășoară activități specifice la locurile de muncă, care participă la organizarea unor manifestări culturale etc., trebuie instruit asupra modului de intervenție și de asemenea trebuie să cunoască riscurile care se pot genera pentru clădiri;

Riscurile care pot să se genereze, sunt controlabile în mod conform, în raport cu fenomenul incendiu, dacă se respectă prevederile legislației în vigoare, astfel că, spațiilor/destinațiilor este necesar să le corespundă, autorizații de securitate la incendiu, care implică corelarea unor concepte cum sunt siguranța în exploatare, stabilitatea la incendiu, securitate la zgomot, securitate la incendiu, securitate fizică a personalului etc.

Raportat la concepul de prevenire a incendiilor, clădirile și/sau destinațiile pentru care au fost emise autorizații de securitate la incendiu, se consideră că au asigurată dotarea cu instalații, mijloace de prevenire și stingere a incendiilor, conform cu prevederile normativelor în vigoare (instalații de stingere cu sprinklere, drencere, hidranți interiori de incendiu, hidranți exteriori de incendiu etc.)

6. Bibliografie selectivă

6.1 Bibliografie de autori.

[6.1.1] Mateescu, F. - Izolarea termică a locuințelor, ediția a 2-a, Editura M.A.S.T., București, 2008.

[6.1.2] Lambă, B., Darie, E., Pavel, D. - Izolarea interioară a cluburilor și localurilor, a XIII-a Sesiune de Comunicări Științifice a Studenților din Facultatea de Pompieri “SIGPROT-2016”, București, România 21 aprilie 2016, Editura Matrix Rom, București, 2016.

[6.1.3] Lambă, B., Darie, E., Pavel, D. - Izolarea interioară a cluburilor și localurilor,

Academia de Poliție “Alexandru Ioan Cuza” - Facultatea de Pompieri, a XVIII-a Sesiune de Comunicări Științifice cu Participare Internațională “SIGPROT-2016”, București, România (2-3) iunie 2016, volum “SIGPROT-2015-2016-2017”, Editura Matrix Rom, București, 2019 (articol prezentat în plenul conferinței, nepublicat).

[6.1.4] Lambă, B. - *Comportarea la incendiu a structurilor de construcții izolate termic*, Lucrare de licență, Academia de Poliție “Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Pompieri, București, 2016.

[6.1.5] Lambă, B., Darie, E., Pavel, I., - *Izolarea interioară a cluburilor și localurilor*, Buletinul Pompierilor nr. 1/2016, Ministerul Afacerilor Interne, București, 2016.

[6.1.6] Grosshandler, W., Bryner, N., Madrzykowski, D., Kuntz, K., NIST NCSTAR 2: vol. I, *Report of the Technical Investigation of the Station Nightclub Fire*, 2005.

6.2 Bibliografie. Reglementări tehnice și juridice.

[6.2.1]***P118-99, *Normativ de siguranță la foc a construcțiilor*, Editor I.P.C.T, București, 1999.

[6.2.2]***Ordin nr.1822 din 07.10.2004 pentru aprobarea *Regulamentului privind clasificarea și încadrarea produselor pentru construcții pe baza performanțelor de comportare la foc*, Monitorul Oficial nr. 90 din 27.01.2005.

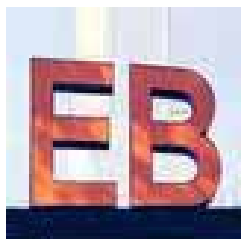
6.3 Bibliografie adrese internet.

[6.3.1]*** <http://www.scribub.com/tehnica-mecanica/FAZELE-INCENDIULUI1956182323.php>.

[6.3.2]*** <https://ro.wikipedia.org/wiki/Izolare>.

[6.3.3]***https://ro.wikipedia.org/wiki/Incendiu_din_clubul_Collectiv-accesat_in_data_de_9_martie_2016.

[6.3.4]***<http://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/tragedie-in-bucuresti-un-club-a-explodat-mai-multe-persoane-sunt-resuscitate.html> - accesat în data de 9 martie 2016.

SC EURO BUILDING IDEEA SRL
BUCURESTI

J40 / 251 / 2011

Proiectare, Consultanta si Asistenta in Constructii

- Compania **EURO BUILDING IDEEA** are ca obiect de activitate principal activități de **Arhitectură, Inginerie și Servicii de consultanță tehnică legate de acestea**, iar ca obiect de activitate secundar activitatea de **Turism**.
 - Principalele proiecte realizate constau în servicii de proiectare pe diverse categorii, asistență tehnică și dirigenție de șantier și managementul proiectelor.

office.eurobuilding@yahoo.com

sc.eurobuilding@yahoo.com

- **SC Manoil Trans SRL** este o societate ce are ca obiectiv principal **distribuția de produse alcoolice, răcoritoare și alimentare**, fiind distribuitor strategic pentru URSUS BREWERIES.

<https://manoil-trans.ro>

manoiltrans@yahoo.com

Laurentiu H SRL este o societate cu sediul în Negrești Oaș, jud. Satu Mare, care are ca obiect principal de activitate realizarea de **construcții civile și industriale**, precum și **lucrări de geniu**.

<http://www.laurentiuh.ro>

Laurentiu_h_srl@yahoo.com

- **Beda Impex SRL** oferă servicii de **transport rutier de mărfuri, atât intern cât și internațional**, societatea dispunând de un parc auto generos. Flota de camioane este nouă, fiind echipate cu motoare EURO5 și EURO6.
- De asemenea, **Beda Impex SRL** este o societate care oferă o gamă variată de servicii și piese auto în cadrul **SERVICE AUTO MULTIMARCA - Bosch Car Service**, situat în orașul Târgoviște.

www.bedaimpex.ro

bedaimpex@gmail.com

Bosch Car Service

CHRONOS

- **CHRONOS** prestează servicii de dezvoltare software, de instalare și întreținere hardware, de consultanță dedicate echipamentelor bancare și platformelor de procesare de date non-bancare, pentru entități medicale, sociale, furnizori de telefonie mobilă.
 - **CHRONOS** a inițiat proiecte pentru înființarea de laboratoare private în care vor lucra experți din domeniile balistică și genetică, fără a se limita în viitor la acestea.
 - **CHRONOS** a înființat, în colaborare cu specialiști din cadrul Asociației Criminaliștilor din România, în 2019 societatea **FORENSIC-LABORATORY-SERVICES SRL** cu sediul în Giurgiu și în 2020 Asociația **FORENSIC SCIENCE FOR HUMAN SECURITY** cu sediul în Bacău, urmând să asigure împreună un management activ în perioada imediat următoare.
- www.chronos-serv.ro anca.balan@chronos-serv.ro

- **GEO-STING** oferă servicii complete în domeniile **Apărării Împotriva Incendiilor, Protecției Civile, Securității și Sănătății în Muncă, Protecție și Pază**, la cele mai înalte standarde.
- Asigură servicii de pază și protecție a obiectivelor economice și servicii de proiectare, instalare, depanare sisteme video și antiefracție.
- Este autorizată ca **FORMATOR** pentru meseriile de servant pompier și șef serviciu S.P.S.U.

www.sting.ro

office@geo-sting.ro

- **ATS** dezvoltă sisteme și servicii informatice avansate și securizate bazate pe tehnologii inovatoare. **ATS** este specializată în furnizarea de sisteme informatice integrate pentru administrația publică și mediul de afaceri.
 - Abordează domenii diverse precum inteligența artificială (machine learning, deep learning), realitate extinsă/ mixtă, mineritul datelor, platforme multiexperiență, Internetul Lucrurilor/ Internetul Comportamentelor, voice-as-UI, recunoaștere vocală, chatbots, managementul cunoștințelor, securitatea cibernetică, criptografie.
- <https://ats.com.ro> office@ats.com.ro

- **ROCOMIT** oferă consultanță completă pentru proiectarea, achiziționarea, instalarea, configurarea și utilizarea echipamentelor hardware și a soluțiilor software, având o experiență de peste 15 ani pe piața de telecomunicații din România.

www.rocomit.ro

office@rocomit.ro